

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. Δ SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Egész évre 28 k., (14), 1/3 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Forint helyett korona!

Január 1-től kezdve a

BUDAPESTI NAPLÓ
felére szállítja le előfizetési díját.

A BUDAPESTI NAPLÓ január 1-től kezdve:

Félévre . . . . . 7 kor. — fill.

Negyedévre . . . . . 3 kor. 50 fill.

Egy hónapra . . . . . 1 kor. 20 fill.

Egyes számonkint

Budapesten és a vidéken **2** krajcár (4 fill.)

▲

Budapesti Napló alakja és terjedelme **≡** marad a régi. **≡**

☛ A Budapesti Napló ama régi előfizetőinek, akiknek előfizetése **január 1-én tul terjed**, a díjat **kétszeresen** számítjuk be, **a lejáratot tehát megfelelően meghosszabbítjuk.**

Az új Renan.

Budapest, december 29.

(é.) Világtörténelmi jelentőségű dolog történt tegnap: az emberi szellem szabadsága újabb mértőföldjelzőhöz ért diadalmas előrenyomulásában s e pihenő-állomásán csatát kényszerített rá orvula a maradiság démona, csatát, amelynek kimenetelét szorongó szívvel lesi a világhosszúgal és a haladással eljegyzett modern emberiség. Későbbi évszázadok, ugy lehet, erről az eseményről fogják elnevezni korunkat, mert a szabad szellem győzelmes kibontakozásának olyan új mozzanatát fogják benne felismerni, amely ismét lepatlantott az emberi szellem békójáról egy láncszemet s amelynek döntő kibatása lesz az emberi lélek jövőendő fejlődésére.

Mi hát ez a rendkívüli esemény, amely olyan zajtalanul köszöntött be, hogy ez a mindenre figyelő, ezerszemű közvélemény, ez a minden csekélységre is néha kegyetlenül kíváncsi nyilvánosság alig vett tudomást róla?

A római egyház indexre tett egy könyvet. Ennyi az egész. Így első szempillantásra ez nagyon nesztelen és szürke szenzáció. Izgalmasabb a dolog, mielőtt megtudjuk, hogy a a családhozatalan pápa filimával sujtott könyvnek katolikus pap a szerzője. Növeli az izgalmat, hogy ez a katolikus pap a francia teológusok leghíresebbje. S tetézi a szenzációt, hogy ez a híres teológus a párisi *Institut Catholique* elsőrangú tanára. A tetézett szenzációt pedig hatványra emeli az, hogy az eltöltött és elítelt könyv a szentírás elfogulatlan, sőt helyiely-közzel éles kritikáját tartalmazza. S a hatványozott szenzációt is fokozza még, hogy a francia püspöki kar több nagynevű tagja az indexre juttatott könyv mellett foglalt lelkesen állást és hogy az egész világra kiterjedő reformkatolikus mozgalom védelmére siet nem csupán az elítelt műnek s a szerzőnek, hanem annak az elvnek is, hogy a történelmi kritika szabadságát igenis a szentírásra is ki kell terjeszteni, az újtestamentumra épp úgy, mint a régire, sőt a bírálat joga bizonyos korlátok közt még a dogmákkal szemben is érvényesítendő, amelyek isteni eredetűek ugyan, de szerkezetük és összetételük tekintetében emberi jellegűek s tehát a haladó korszak szerint tartalmukat érintő magyarázatoknak vannak alávetve.

Ime, dióhéjba összefoglalva a világtörté-

nelmi esemény. A régi harc a vak és süket skolasztika és a teológiai tanszerekre is fel-törtető szellemi haladás között. Igenis, az évszázados háborúnak legújabb csatája ez. Egyfelől az egyházi hatalom, amely vak engedelmességet követel s felállítja hitelt és fegyelmi tilalomfáit, nehogy a hívek lelkeiben kéte-lyek támadjanak s e kéte-lyek révén meg-ingogjan a hagyományos tekintély, amely a homályban és a homályból él, amely a buvárlat és a bírálat verőfényében a maga hatalmának esküdt ellenségét látja. A má-sik oldalon pedig a hívő lélek, amely hite mellett *tudni* is akar, amely az Istentől beléje oltott tudásvágyat nem akarja a szel-lemi börtön szbirrjeinek kiszolgáltatni, amely az Istent nem rabszjira fűzött szellemi rab-szolga módjára akarja bálványozni, hanem tudatosan óhajja őt imádni, szabad és verő-fényes lélekkel, mint minden világhosszúgal és szabadságnak kutfejét. Korlátlan isteni mandátumára hivatkozva az egyik hatalom vak hitet és vak engedelmisséget parancsol és lázadásnak minősít minden kéte-lykedést. Ezzel szemben a másik hatalom, a lelki meg-újodás hatalma, kivagyakozik e bilincsből s követeli magának az ember legszen-tebb jogát: a bírálat jogát, amelynek előfel-tétele a köteles kéte-lykedés. Ez a két hatalom csap itt újra össze egymással. Mint már any-nyiszor évezredek óta. De szöbben és méltó-ságosabban, hihetőbben és az egyház iránt ké-meltesebben a haladó törekvés sohasem szá-lott síkra, mint a mi mostani esetünkben. És váratlanabban, érthetlenebbül, menthetle-néből még sohasem csapott le a maradiság ölyve a szellemi szabadság fehér galambjára, mint ugyancsak a mostani esetben.

Loisy — jól megjegyezzük ezt a nevet. Századokon fog keresztülcsendülni ez a név. És zengése a szellemi haladás felé törekvő lelkekre úgy fog hatni, mint buzdító kürtszó, amely régi győzelmekről beszél s új diada-lokra ösztökél. A mai kor hatalmasainak s a mai divat kegyenceinek csontjai már rég fog-nak porladni s nevük is ki lesz törölve az utódok emlékeiből, el lesz temetve az egész jelen, új eszmékért fognak hevülni s új zászlók alá sorakozni unokáink unokái, — de a *Loisy* neve még mindig ragyogni fog a multak kö-déni keresztül. Mert egyik csillaga ő ma szel-lemi pléjádának, amelynek életművében az igaz-ságra való hősiesség törekvés drága öröksége maradt az emberiségre.

A *Loisy* könyve az, amelyre lesújtott az egyházi tilalom bárdja. Nem is egy könyv ez, hanem kettő, de oly szorosan függnek össze egymással, hogy elválasztani őket lehe-tetlen dolog. Az egyikben, amelynek: *Egyház és Evangélium* a címe, felállította tételeit. A másikban, amelynek e címet adta: *Egy könyv körül*, kibővítette és megvédte azokat.

Mit találunk e két könyvben? Szent igaz, szinte magától érthető, tehát az ultramonta-nizmus szemében istentelenül vakmerő és ir-galmatlanul eltíprandó dolgokat. Az erkölcsi és elvi alap, amelyre *Loisy* helyezkedik, az, hogy a maga és minden kritikus számára az akadálytalan, szabad buvárlat jogát követeli, amit ő úgy fejez ki, hogy: „az őszinteség a történetírő első erénye.” Ez az alap már maga is fél eretnekség a sötétség lovag-jainak szemében. Hát még az eredmény, amelyhez *Loisy* a szabad buvárlatnál fonálnál eljutott! Lássuk egyenkint *Loisy* tételeit:

1. A Pentateuch, amint ránk szállott, *nem* lehet a Mózes műve.

2. A teremtés könyvének első fejezetei *nem* tartalmazzák az emberiség pontos és reális őstörténetét.

3. Az ó-testamentum könyvei s e köny-vek mindenikének egyes részei *nem* viselnek magukon egyazon történelmi jelleget.

4. A természettudományok terén a szent könyveknek *nincsenek* magasabb és tüzetesebb ismeretei, mint ama primitív kornak, amely-ben íródtak.

5. A szentírás valamennyi történelmi könyve, *tehát az új-testamentum* is a modern történetírás módszeréhez képest lazább szer-kesztésű, ami velük szemben a magyarázat nagyobb szabadságát teszi szükségessé.

Tudják önkök mi ez? A teológiának egy új utiránya, amely a józan ész ösvénye mel-lett halad el s amely a racionalizmus felé vezet. Aminthogy oda is vezet. *Loisy* első könyvének egyik része, amelyet példa gya-nánt idézünk, a feltámadás kérdésével foglal-kozik. Ezt a nevezetes mondatot találjuk ott: — Az első hívők a halál nyers tényét a feltámadás dicsőségével korrigálták meg.

Hiszen ez a Renan hangja. És a Lutheré. És a Giordano Brunoé. És a Hussé. Mind-azoké, akiknek lelkében az Istenben való hit összeforradt a tudás szerelmével. Fennem hir-deti *Loisy*, — jól megértünk: teológiai tan-székéről hirdeti — hogy a feltámadás ténye *történelmileg nem bizonyítható*. A szentírás két

TÁRCA

Vége.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Józsa Antal.

A kastély zsongott, mint valami szépen megépített aranyos méhkas, mikor a királyné napsugaras fényben kirepülni készül belőle.

A szenzáció egyébiránt lent a cselédség közös nagy ebédjében kezdődött. Az ijesztően sovány kulcsárny egészen beleszépült az örvendő rémüldözésbe:

— No de ilyet!

— Talán nem is igaz ...

— Hát beszéljen, Marianne, ha ugyan sza-bad már neki!

— Miért ne! Már deklarálva van.

— Szörnyűség. Kikosarazta a német gróft!

— És hozzámegy egy magyar semmihez...

— Na, doktor Kardos ur azért nem éppen semmi.

— Hiszen csak ismerem tán! Elzolt 5—6 esztendővel itt volt szekretárius a báró ur mellett.

— És most főszolgabíró.

— Nem az: járásbíró.

— Akár ez, akár az! Potomság.

— Lesz belőle főispán.

— Vagy miniszter.

— Még az is lehet!

— Én azt mondom, köszönje meg a baro-nessé, hogy ilyet is kapott. Ami igaz, igaz.

— Azért a kis hibáért, hogy himlőhelyes?

Ó arról szegény nem tehet, ha így meglátogatta az Isten. ... De olyan édes. ...

— Na, közelebb van a harminchoz, mint a huszhoz.

— Tesz is az valamit! A felsőbb körökben az ilyesmi nem számít. Tudom, ahol azelőtt voltam kondícióban: ott a grófkisasszony harminc-éves volt. És elszókött az udvari kaplással. Most olyan boldogok, hogy na!

— Az legalább nem zsidó ...

— Hiszen ez a Kardos ur se az.

— Nohát, csak — volt.

— Ha volt, akkor is zsidó: kikeresztelkedett zsidó! Punctum.

— De ez nem is volt, na. Hisz én csak tudom.

— Mindegy. Mégse rangbéli!

— Erre már manapság nem sokat adnak a magas arisztokráciánál. Ott van a Volkenberg hercegnő esete.

— Az igaz, hogy furesa dolgozóskák törté-nek! Hogy mi is lesz már a világból! ...

— Azt az egyet tudom, hogy én nem szol-gálom őket. Akármelyik percben van helyem igazi mágnásoknál. Ilyen lealacsonyodás!

— Es az a különös, hogy éppen ezzel az emberrel, aki mindig bujtogatta a parasztokat az uraság ellen.

— Nem bujtogatta biz az, ezt meg én tudom. Csak oktatta, tanította. Többször végighall-gattam a gyűléseiket.

— Na, csak fura kis oktatás lehetett az, mikor a Sár Marci, a kepés gazda is azt tanulta meg belőle, hogy fel kell osztani az uradalmat a parasztok között.

— Hát pedig ezt rosszul tanulta, mert Kar-dos ur másmindent beszélt.

— Már pedig Sár Marci azt jobban tudja! Csak a minap vágta oda nékem nagyhetykén, hogy nemsokára másképp lesz, hogy kin öveszthetjük a bajuszunkat, mert ők elkergetik a kastélyból az ilyen nyuzott képű, ingyenélő léhűtőket (ezek mink volnánk), az urasággal együtt. Cudar, ve-szedelmes nép ez.

Az első inas éppen rágyújtott egy illatos szivarra, a főszakács a moka-káját szűreszöglette, mikor nagy lélekszakadva rohan be a tréceselő sziesztálók közé egy izzadt lovászgyerek.

— A kasznár urat agyonverték a parasztok ...

— Jézusom, Máriám!

— Hol, te oktandi? Mit beszélsz ilyen bol-londokat!

— Kint a Kadar-pusztán.

— Láttad?

— En nem láttam.

— Hát akkor mit rémít el az embert!

— Engem a báró ur küldött. Ők ott sétál-nak a vendégekkel a Buzogó partján. De most már ők is sietnek be a kastélyba. Egy igaz-lovat fogtak ki az aratógép előtt. Azon nyargaltam be.

A parasztok fölgyújtották a majort is; az asztal-gok is égtek. Sok ember van ott. A gróf Cserti-us ur aratói mind átjöttek. Piros kendők, piros pántlikák vannak a kaszáikon. Ordítanak. Részeg-ek. Egy pesti ember van velük, azt mondják. Be kell zárni a főbejáraton a vasajtókat. A spa-lettákat mindenütt! Csak a konyha felül kell nyitva hagyni a folyosót. Johann ur készítse elő a puskákat. Isten a megmondhatója, mi lesz itt ma! ...

A cselédség ijedten szétretten ... Némelyik kiszalad a keribe. A rózsadombrul jól ki lehet látni a Kadar-pusztára.

— Uram irlalmazz ... Csakugyan tűz van odakint! ...

A parkban szerteszedt vendégek riadtan sietnek a kastély előtt sátorként terjeszkedő zof-rák lombjai alá. Néhány fiatal grófné, délelőtti pongyolában. Selymes arcokra rózsákat fest az ijedt izgatottság.

— Mi van, mi történik odalent? ...

Az a két-három öreges gavallér, aki a tár-saságból a dejeuner után idefönt maradt, igyek-szik megnyugtani őket, úgy, hogy a körülöttük settenkedő inasféle nép meg ne értse:

bizonyítékot hoz fel: a sirverem ürességét és az apostolok látomásait. Loisyban van bátorság azt megállapítani, hogy a sziklaüregből a holttemet más uton is eltűnhetett és, hogy e látomások csak szubjektív igazak, de objektív bizonyítékot nem szolgáltatnak. Az evangélium szerint — úgy szól Loisy — Jézus a szellemek módjára jelen meg és tűnik el, ellenben látható, hallható és tapintható a látomás ideje alatt, mintha eleven ember volna. S e megjegyzéséhez ezt a monumentális kérdést fűzi: „A tulajdonságok illetően vegyük vajjon kelthetne-e bizalmat olyan történelmíróban, aki előzetes hit nélkül lépne a kérdés elé? Ha az új-testamentum bizonyítványát az apostolok hitétől függetlenül vizsgáljuk, akkor csupán korlátolt valószínűséget szolgáltat, amely semmi arányban nem áll a bizonyítandó dolog rendkívüli jelentőségével.”

Mindezt talán még megbocsájtották volna Loisynek Rómában. De vesztét az okozta nyilván, hogy az egyháznak a politikai hatalomtól való végleges elszakadásában látja a bensőséges hitélet egyetemes feledésének feltételét. Így szól e kérdésről:

— Nem mindig volt az egyház politikai hatalom s minden kára nélkül megszűnhetne politikai hatalomnak lenni. A civilizált nemzetek általános állapota alakulhat úgy a jövőben, hogy az egyház — mint tisztán szellemi hatalom — semmit sem veszítené sem tekintélyéből, sem függetlenségéből, sem pedig erkölcsi befolyásából. Hiszen a politika egyre erősebben zülkös s a végén az emberek kormányzóinak kezéből egészen az üzleti spekulánsok kezébe fog siklani. Hasznos volna-e az egyháznak, ha dolgairól e spekulánsokkal kellene tárgyalnia?

Ez az, amit Róma nem bocsájt meg senkinek. Ennek vált áldozatává Schell, a német reformmozgalom lánglelkű vezére, Ehrhardt, aki egyházképessé akarta tenni a modern kultúrát, Craus Xavér Ferenc, aki kérelhetetlenül ostromozta a politikai katolicizmust s az egyháznak a lelkek ápolására való visszatérését sürgette. Mindezek a pápaság világi hatalmának visszahódítását történelmi képtelenségnek s az egyház isteni hivatására nézve kárhözátörökésnek mondták. Ezért támadt ellenük ádáz dühvel a jezsuiták fanatizmusa, amely szívós aknamunkával sorompóba tudta vinni ellenük a Vatikánt.

Ugyanez a sors fenyegette már régebben Loisy abbét is. Első könyvét a saját főpász-

tora — a párisi érsek — valósággal ledorongolta. Nyolc püspök nyomon követte Páris érsekét. Egyikük kimondta nyersen: „a püspök nem vitázik, nem utasít vissza, hanem elítél.” Mire Loisy szelíd önértéssel felelt: „az eszméket nem lehet furkóztatni agyonbunkózni.”

Hát agyonbunkózták mégis. Pedig Róma sokáig tétovázott. Egy éve mult már, hogy a francia püspökök feljelentették Loisyt a szentszéknel, könyvének az indexre juttatását követelvé. De XIII. Leó azt felelte, hogy az ilyen könyveket nem elítélani kell, hanem megcáfolni. s kinevezett egy biblia-bizottságot, amelynek főmunkálatára el utasította az ügyet. Azóta a világ minden oldaláról koncentrikusan megindult a jezsuita-befolyás Loisy ellen. Kivált az innsbrucki jezsuiták rohantak neki tajtékzó haragjal és szenvedélyesen nógatták a római kuriát, hogy süsse a Loisy becstelés törekvéseire, amelyben egy mélyen hívő lélek a tudományos szabadságot akarja összeegyeztetni a vallásos meggyőződéssel, az eretnokség bélyegét. Most érkezik Rómából a hír, hogy Loisy csakugyan az indexre jutott. Azok a milliók, akik szeretnének binni, de szellemi szabadságukat nem akarják feláldozni, remegve várták és bizonyára fájdalommal fogadják majd Róma döntését. Fájdalommal fogja fogadni maga Loisy is. Fájdalommal, de csüggedés nélkül. Mert második könyvében ő már számol ezzel az eshetőséggel. Ott ő már kifakad a mai püspökök ellen, akik „időről-időre fölemelik pásztor-botjukat, de nem azért, hogy vezessenek, hanem azért, hogy üssenek.” És jelzi már előre is, mitévő lesz az elítéléssel szemben. Zolával ő is azt mondja, hogy uton van az Igazság. „Az emberi lelkiismeret kérdései s a belsőük fakadó új eszmék botlításokkal többé agyon nem csaphatók.” Ő hisz Istenben és Krisztusban. De van egy második hite is, amelyet épp oly drágának és szentnek tart, s ez a hit az, hogy a szellemi szabadság az igazi vallásossággal nem hozható ellentétbe.

Hajoljunk meg tisztelettel a lelki haladás e monumentális mértőföldjelzője előtt.

Marad nyolc.

Budapest, december 29.

Tizenegy záróbeszédből ma három lepergett: — marad nyolc. Ebből a holnapi ülésben, mely utolsó lesz ebben az esztendőben, talán sikerül még ötöt-hatot leörölni, de valami még mindig a

jövő esztendőre is marad. Az obstrukciónak tehát sikerült a katonai javaslatok általános vitáját a jövő esztendőbe átvinni. Tessék ezért az obstrukciónak gratulálni.

A mai három szónok: Lovász Márton, Ugron Gábor és Szalaha István.

Sulyos ember közöttük az egyetlen Ugron Gábor, aki még a mai rongyos egyenruhában is vezér s a vele kullogó tábornak még ma is tud némi szint kölcsönözni. Az egykori nimbusz megkopott rajta, de temperamentuma ma is elragadó s amit mond, azt ma is meg kell hallani. Mai beszéde is tele volt érdekességekkel s a honvédelmi miniszter bizony a könnyebbik végén fogta meg a beszédet, mikor csak egy tárgyi tévedést s egy formásan visszafordítható frázist kapott ki belőle. Amit Ugron a jogok forrásáról s a királyi jogok határaitól mondott, de különösen amit a királyi akaratnak a parlament még ki nem alakult álláspontjával szembehelyezéséről kifejtett: az komolyabb polemikát érdemel s ez kétségtelenül meg is jön majd a miniszterelnök vitázó felszólalásában. Ma azonban csak Nyíry Sándor honvédelmi miniszter reflektált a rabonban tüzes beszédre, annak is csak egy mellékes megjegyzésére, mely a miniszter mementóját kissé szinpadiansnak minősítette.

Nyíry Sándor ezt elmésen és hatásosan fordította vissza Ugron ellen, mondván:

— Harmine évig voltam katoná, igazán nem tudnám, hol tanultam volna én szinpadianságot. Már ebben Ugront ismerem el mesternek, aki gyakorlatos argumentumoknak is tapsokat tud szerezni a szó erejével, az előadás tüzeségével. Elég szerencsétlenség ez az országban nézve, de már így van. Én azonban nem értek szinpadiansághoz s ha valaha szükségem volna rá, Ugronhoz megyek tanulni.

Ezt minden oldalon hálásan megmosolyogták, de azért léhaság volna olyasmit állítani, hogy ez válasz is volt Ugron hatalmas beszédére.

Az ülés elején a határozatképesség megállapításának követelésével, az ülés végén pedig egy kis házszabályvitával segített magán a szónokokkal takarékoskodó obstrukció. A házszabályvita keretében még egy kis személyes esetpaté is kerekedett gróf Zichy Aladár és Kubinyi Géza között. Megesikkedtek egymást — de baj vagy vihar nem lett belőle...

A képviselőház ülése december 29-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezso.

A kormány részéről jelen vannak: gróf Tisza István, Nyíry Sándor.

— Une bagatelle. Un rien. La canaille se révolta. Le peuple sublime réclame ses droits. Majd elvégzi velük a kasznár.

— Csak hogy a kasznár — kezit csókolom — már meghalt.

— Meghalt?! —

— Agyonütötték!

— És az uraság meg a hölgyek? A többi vendégek?!...

— Már befogattunk. Négy kocsi ment értük. Egyik már itt is van.

Alig hallható robogás. Éles fűtty. A lovak egy dobbanással megállítottak a terras elött. A szügyök remeg, mintha azok is éreznék közös izgatottságot... Halovány arccal száll ki a kocsiból két ur, egy fiatal és egy öregbű, vadász ruhákban. A kastély urai. Az egyik odaint az inast. Halkan kérdezi:

— Készen van minden?

— Amennyire sebtében lehetett.

— Golyós patronákat szedett elő?

— A Winchestert is összedállítottam.

— A cselésdégben meg lehet bízni?

— A belsőkben igen.

— Tudja, hogy szegény Borsost meggyilkolták?... A gazemberek!... A szomszédos uradalmak munkásai is mind ott vannak. A Mar-seillaise-t böngik a barmok. No most, édes Johann, csak azon kell lenni, hogy a vendégek nagyon meg ne rémüljenek. És biztonságban érezzék magukat. A szakácsnak mondja meg, hogy csak készüljön az ebédhez, mintha semmisen történt volna. Maguk teritsenek. Egy órával előbb ebédelünk. Mindenekelőtt Gyurka telefonáljon át a városba... akárkinék, csak hogy a csendőrség minél előbb ideérhessen! Mondja meg, hogy sok csendőr jöjjön... Érti, sok, sok!

— Igenis, méltóságos báró ur.

— De, Johann, kocsikon, ne gyalog. Érti-e? Fiakkeren jöjjenek a csendőrök, sietve, vág-

tatva!... Az én költségemen... Mondjon el mindent a telefonon...

Közben a többi kocsik is beérkeztek. Mind egyikről ijedt, magukból kikelt, izgatott ábrázattal szállnak ki a magas uraságok. De igyekeznek nevetni, mosolyogni az „affaire”-hez.

— Que de bruit pour une omelette!

A dának közül egy hervadtabb szépség, kinek az arcán nagyon sok a puder és a fényes fekete haja alól, a fil mellett, árulóan kikandikál egy pamacs öszes huncutka, még hangosan kacag is hozzá:

— Nekem tetszik ez a kis hecc. Izgató, határozottan izgató!... Quel gentil bouleversement!... Oázis a pusztaságban. Idill a falun!...

— Köszönöm szépen: emberhalállal, gyújtogatással! — mondja rá egy másik hölgy, akit „érdekes kis özvegy” név alatt neveznek intímus körökben.

— Édesem, ilyesmi minden népszínműben megtörténik, festett falak közt. Sőt az operában is. De ez az élet, az élet... Az igazi élet!...

— Az a „Parasztabecseület”, ez pedig a parasztagazembérség! Nem hiába mondja az én onklim mindig, hogy bűn volt őket felszabadítani... De hol van Elza? Ki tudja, hogy hol van a a baronesse?

— Miklóssal van. Virágokat szednek a Selyemerdőben.

— Na persze... Hisz már jegyesek.

— Ment értük valaki?

— Ment. Itt kell lenniük nemsokára. De az messzibb van. Különböztetnek nem kell félténi: Miklós tud a parasztok nyelvén. Ötöt szeretik.

— Tudnak is ezek a haramiák szeretni! Csak a pálinkát.

— De Miklósnak nagyon sokat köszönhetnek, — mondja az öreg báró. — Az ő unszólására készítettem a gazdaságbeli cselésdég számára egészséges, tágas lakásokat, a kommcio-jukat megjavítottam...

— Na, itt a hála érte. Nesze. Les misera- bles!...

Johann inas némi bölíngatós pislogással jelt adott az öreg bárónak, hogy valamit akar mondani:

— Nem lehet telefonálni. János kerülő azt a hirt hozta, hogy kidöntögték a telefon-oszlopokat.

— Lovas embereket kell küldeni, különböző irányban a hegyen keresztül... Hölgyeim, uraim, menjünk be a kastélyba. Mást nem tehetünk egyelőre. A tömeg, úgy látszik, erre tódul. Vagy átvonulnak a falun, vagy itt megállapodnak. A kastély régi erősség. Ha rákerülne a sor, megvédelmezhetjük. Egy pár öreg Rákóczi-ágyu is van a toronyban. A hecc kedvéért azokat is rájuk süthetjük...

— Ha van elég puskaporunk, mint a nagy- idai cigányoknak?...

Ezen jót nevetnek.

Az embertömög zugása egyre közelebb morajlik. Látszik, amint a kanyarodónál ráfordulnak a kastély felé vezető útra. A hangjukat is idevetei a szél, amint rekedt ordítással éneklük:

Kivert kutyák vadgyunk!

De így nem maradjunk!

— Gyerünk be, hölgyeim.

Egy kocsi robog a terras el. Üres. A kocsi mellől leugrott inas jelenti, hogy a bárókis-asszonyt és Kardos nagyságos urat nem találták a Selyemerdőben.

— Fogjanak több kocsiba és menjenek különböző irányokba.

A társaság bevonul. És odabenn lázas izgatottsággal várja a történéseket. De azért elég vigan. A cselésdég hűtőket szerviroz. Egy pár sampusz is kipukkan. Kinek mi tetszik. Csak a baronesse miatt aggódnak egy kicsit, (Kardos

Elnök: Megnyitja az ülést. Felolvassák a tegnapi ülés jegyzőkönyvét.
Holló Lajos: Kéri a jegyzőkönyvbe felvenni, hogy Rakovszky István ugyan cserélt tegnap Mukits Simonnal de a zárszó jogáról le nem mondott.
Elnök: Szavazás alá bocsátja a kérdést, hogy a Ház el fogadja-e Holló módosítását.
Ugron Gábor: Nem vagyunk határozatképesek.
Elnök: Elrendeli a képviselők megszámlálását. Ennek megtörténte után kijelenti, hogy a Ház nem határozatképes. Ezért a házszabályok értelmében az ülést egy negyed órára felfüggeszti.
Szünet után: Hitelesítették a jegyzőkönyvet, Holló módosításának mellőzésével.
 Gróf Tisza Istvánt, Tallián Bélát és Hieronymi Károlyt végleg igazolt képviselőnek jelentik ki.
Elnök: Felhatalmazást kér, hogy a Ház újvi szerencseváltástól a felsége előtt a szokott módon tolmácsolhassa. (Helyeslés.)

(Az ujonclétszám.)

Lovász Márton: Tegnap a honvédelmi miniszter azt mondta, hogy a póttartalékosok május végéig benntartják, ha ma meg nem szavazzák az ujoncjavaslatokat. Ennek katonailag valóban semmi értelme nincs. A honvédelmi miniszter csak politikai pressiót akar az ellenzékre gyakorolni. (Ugy van! balról.) A honvédelmi miniszterrel polemizálva, követeli a békeelzám kontingentálását, mert akkor ki lesz zárva az, hogy a kormány önkéntesek toborzása után emelje a létszámot amint az idén októberben történt. Statisztikai kimutatást kér arról, hogy a hadügyi kormány a hadseregbe mennyi önkéntes ujoncot toborozott az idén. A hadsereg szellemét bírálja, majd a miniszterelnök beszédére tér át s azt mondja, hogy a miniszterelnök maga lerontja az általa ígért katonai reformok értékét. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

A miniszterelnök által említett közgazdasági kérdésekre annyit jegyez meg, hogy azt a kormányt, mely az egész képviselőház által létrehozott és az 1899. évi XXX. törvényekkel lefektetett megállapodásokat semmibe sem veszi, nem támogathatja. A balkánfélszigeti állapotoknak gyakori ismétlése azt a gyenut kelti hogy az ország egy balkáni misszió előtt áll. A kormány nem sajnálna 100.000 magyar embert Macedonában feloldozni.

Nyíry Sándor honvédelmi miniszter: Senki sem mondta ezt. Si vis pacem, para bellum!

Lovász Márton: A legnagyobb örülségnek tartaná az expanzív politikát. Magyarország érdeke, hogy a Balkánon független, szabad államok legyenek, ne meghódított országok. A lezerősebben tiltakozni kell tehát a hatalmi terjeszkedési politika ellen. mely Lombardiáért a Balkánon keres karpotást. Ellenindítványt, amely szerint csak akkor kívánja az ujoncjutaleköt megállapítani, ha a magyar állam nyelvének és jelvényének a magyar hadseregben való érvényesítése iránt biztosítékot nyer, indokolja ezután. Nem fogadja el a javaslatot, hanem ellenjavaslatát ajánlja elfogadásra. (Ellenzés az Ugron-párton.)

Elnök: Az ülést 10 percre felfüggeszti.

Szünet után
Kovács Pál nem volt jelen s így elesett a zárszó jogától.

Ugron Gábor: Tegnap a honvédelmi miniszter úgy mondta, hogy a póttartalékosokt huzamosabb ideig tarták benn a zárszó alatt. Hivatkozik ezzel szemben a honvédelmi miniszter december 22-iki beszédében, amely szerint a póttartalékosok legfiatalabb korosztályát hívják be, még pedig csak négyheti gy-

korlatra. Az ujonck egész december végéig szolgálatot nem tesznek, tehát négy hónapon keresztül csak két éviolyamu katonaság végzi a szolgálatot. Nincs szükség a harmadik éviolyamra s így a téli hónapokban sincs szükség a póttartalékosokra sem.

Alkotmányos életünkben az a hiba, hogy a többség az országnak tekintni magát. Ezért nem helyesli, mikor ellenzékli oldalról azt hangoztatják, hogy nekünk ahhoz kell tartani magunkat, amit a többség és a király akar. A király alkotmányos országbán akaratot nem nyilváníthat, magának külön akaratát nincs. Ha van, akkor ez abszolutizmus. A rendes, alkotmányos utról lejárni nincs joga senkinek. Ezért alkotmányellenes a Kluenhoz intézett királyi kézirat. Ily módon a nemzet szabad akaratnyilvánításnak gátat vehetnek királyi kéziratokkal. (Zajos helyeslés balról.)

Molnár Jenő: Fehér rabszolgák volnánk!

Ugron Gábor: Azt mondja a miniszterelnök, hogy ő felsége célszerűségi okokból nem akarja a magyar vezényszót. Ez is alkotmányellenes, mert a királynak egy tárgyalás alatt levő javaslatból hozzászólási joga nincsen. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) Ezen előzetes hozzászólás, bírálat a felség részéről, az alkotmány szellemébe ütközik. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) Azt is mondja Tisza, hogy senki sem állította, hogy törvénytelen a német vezényszóval, majd azt, hogy a felségnek joga van megállapítani a vezényleti és szolgálati nyelvet. Ezek az állítások is a magyar közjogba ütköznek. A nyelv három irányban érvényesül a hadseregben és pedig mint vezényleti nyelv, mint oktatási nyelv és mint a hatóságokkal való érintkezési nyelv. Ő felségét a közös hadseregre nézve sem illeti meg több jog, mint a honvédségre nézve. Már pedig a honvédség vezényleti nyelvet a törvényhozás alapította meg a magyar nyelvben, oktatási nyelvet is magyarban állapította meg s elrendelte, hogy a honvédségnek a hatóságokkal magyarul kell leveleznie. Tehát ugyanezen határozatoknak a hadseregbe nézve is állaniok kell az 1848-iki törvény értelmében. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Csak a 48-iki törvényben már megállapított munkának a bevezetését kéri szólv és párija akkor, mikor a magyar nyelvnek érvényesítését kéri a hadseregben. (Élénk helyeslés a baloldalon.) Magyarország alkotmányosságát nem az veszélyezteti ha Bécsben nagy vita folyik Jöfite, hanem az az atuzékosnyság, nemtörődömség amely a magyar politikai társadalmat jellemzi. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) A legerősebb és lege szántabb emberek 300 éven keresztül mindig áldozatul estek a hatalomnak, mind kisebb lesz ezeknek a száma a megújulásukodás, a gyávaság, a haszonlesés, a hatalomra törekvés folytán, mely a magyar politikai társadalmat jellemzi. (Taps a baloldalon.)

Azt mondotta a miniszterelnök, hogy az obstrukció veszélyezteti az ország alkotmányát s konfliktust teremt. Konfliktus csak akkor van, ha összeütközés támad király és nemzet között, már pedig ilyet nem tapasztal. Nem hisz konfliktusokban. Az uralkodót e tekintetben vád nem érheti, csak azokat éri a vád, akik a megakuvást, a letörést tanácsolják.

A Balkán-kérdésre térve azt kérdezi, hogy olyan-e a mai hadsereg, amelyre érdekeink védelmét bízhatók? Olyan hadsereg, mely a nemzetől idegen szellemben él, melyre a nemzetnek betolyása nincs, nem érthető meg és nem védhető meg a nemzet érdekeit. Különbben sem tudja, hogy miért mennék mi Keleire? Hisz ott nincs tekintélyünk, csak Ausztria fegyverhordozói gyánant szerepeleánk. A hadseregnek, a hadseregvezetnek nagyon sok része van azt

mind elő kell készíteni, hogy a védelemnek hatbalós támpontja legyen. Magyarország pedig ma katonailag el van hanyagolva. Ezért kell a valóságban is a magyar hadsereg. El kell fölítani a nemzet katonai kiképzésének akadályait. Nem akarja azt, hogy Kossuth Lajos szerint Magyarország legyen az a magya, amelyen az utolsó kétéjú sást égetik el. A javaslatot nem fogadja el. (Taps és éljenzés a baloldalon.)

Nyíry Sándor: Ugron Gábor azt állította beszédének kezdetén, hogy a póttartalék igénybevétele nézve szóló tegnapi és 22-iki kijelentései közt ellentét van. Ezzel szemben 22-iki felszólalásán erre vonatkozó passzusát felolvassa. (Halljuk! jobbfelől.) Kimutatja annak teljes képtelenségét, miszerint a póttartalék igénybevétele politikai pressiót képezne. Hogyha tényleg ezen képtelen kiindulási pontja lett volna a kormány, akkor a póttartalékosokat nemcsak februárnyól kezdve, hanem már január 1-étől fogva kellett volna igénybe venni. De éppen, mert mindig és a legutolsó órában is azt remélik, hogy mégis létrejön az ujoncjavaslat, egy egész hónapra kimélni akarták a póttartalékosokat.

Várdy Károly: Soknak világos!

Kabinyi Géza: Azt tudjuk, hogy némely embernek nem viagos! (Zaj.)

Nyíry Sándor: Ugron Gábor egyáltalában nem foglalkozott alaposan az ő felszólalásával. Innen származik ez a tévedés, hogy tegnapi felszólalásának nagy részét szinpadiasnak tartja. Eddig 30 évig egyszerű katonai szolgálatot tett (Éljenzés jobbfelől.) és igazán nem tudja, honnan venne a szinpadiaságot.

A szinpadiaság iskolája egészen másutt található. Elismeri, hogy Ugron Gábor igazi nagymestere a szónokiatnak, ebben töle mindannyian sokat tanulhatnak, de tagadja, hogy az ő hatása mindig érvényes igazságában és nyomosságában állana. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) Sőt ellenkezőleg, beszédének szónoki heve és tüze által ragadja magával a hallgatókat és sok tekintetben egyszen szerencsétlenségnek tartja az országra nézve, hogy egy ilyen nagytehetségű ember ilyen tulajdonságokkal bír. (Mozgás balfelől.) Annyi bizonyos, hogyha ő más ténem működnék, igen szép sikereket érnetne el. (Derűtség balfelől. Ugy van! jobbról.) De éppen azért mert szónoklatának tartalma nem mindig helyes és a lényege sokszor tévedésen alapul, azonban oly hatalmas van, hogy mindennek dacára a közvéleménynek egy részét meg tudja téveszteni: ez igazi szerencsétlenség az országra. A szinpadiaság szemrehányását tehát Ugron el nem fogadhatja, sőt elismeri, hogy szóló annak a mestere és ha majd ebből egyszer tanulni akar, akkor Ugron iskolájába fog járni. (Helyeslés jobbfelől.)

Szluha István: Most is, mint előzőleg, a küzdelem mellett van és azon felirati javaslatban látja kifejezetnek követelését, amelyet az egész függetlenségi párt aláírásával annak idején a képviselőház elé terjesztettek. Felolvassa a javaslatot.

Elnök: Kérdi a szónokot, vajjon azt a felirati javaslatot olvassa-e, amelyet a függetlenségi párt 83 aláírással még szeptemberben beadott?

Szluha István: Akkor a naplóba ez nem véteztett be s most azért olvassa fel, hogy bevéteztve, az egész nemzet olvashassa. (Helyeslés a baloldalon.)

Elnök: Kéri a szónokot, hogy hangosabban olvasson, mert nem lehet hallani. Kénytelen a szónokot félbeszakítani, mert meggyőződött, hogy ez a felirati javaslat a Házban már felolvasatott, s így ubóli felolvasni nem lehet. Kéri a szónokot, folytassa beszédét. (Nagy zaj a Ház minden oldalán.)

Szluha István: Bárhogyan is okoskodnak a

urat vinné az ördög! — gondolják magukban. Völegény akad más is, különb is.)

— Ha hepeászkodnak, én közbük lövök...
 — Nem kell! Csak a legeslegvégső esetben. Akkor is ijesztésül a levegőbe.
 — Ugy van. Majd elbánik velük a csendőrség...

Kocsirobogás... Mindenki az ablakhoz tudul. Ures. A kocsi felintetget, hogy nem találta őket.
 — Ez már mégis komoly dolog!...
 — Ki tudja, hova elkalandozik az ilyen szerelmes pár...
 A tömeg már a park vasrácsainál üvöltöz. Sokan vannak. Nagyon sokan. Két-háromszáz ember egy rakáson. Férfiak nők vegyest. Mindenféle aratómunkás nép, kaszkákkal, gereblyékkel, amik vörörsre vannak felpántolják. Néme-lyiknél fejsze, ásó, rövidnyelű balta... Megállanak a kert nyitott bejárója előtt. Tanakodnak. Látszik, hogy civakodnak is egymás közt. Néme-lyik be akar rohanni. A másik visszarántja... Aztán lassan, hosszú, rendezett sorban bevonulnak a faluba.

— Hála istennek!
 — No csak nyugtával a napot. Hátha még a falusiakat is magukkal hozzák.
 — Node most már csakugyan hála istennek!
 Itt jönnek a csendőrök.
 A báró gyorsan felszakítja az ablakot.
 — Ide, ide, őrmester ur. Ide a kastély elé!
 Valami tiz csendőr érkezett két zsufolt parasztszekéren.
 A báró lekiabál hozzájuk az emeletről:
 — Azt tartom, őrmester ur, hogy ne ingerel-
 jük őket. Ne menjenek közéjük. Azok most bizo-
 nyosan a faluban locsolgatják az indulatukat.
 Maradjanak itt. Es várjuk be, mi lesz.
 — Nekünk is éppen ez a taktikánk, báró ur.
 — De hogyan jöttek önök ilyen hamarosan.
 Hiszen magát a küldőnceim oda se érthettek...

— Már két órával ezelőtt kaptuk az értesítést a Cserties-kastélyból. Nyomukba jöttünk.

— A lányomat nem látták?
 — Kint van Kardos nagyságos urral a tűznél. A Borsos kasznár ur sebeit kötözgeti ő méltóságá.

— Hát Borsos nem halt meg?
 — Még nem.
 — Küldötték doktorért?
 — Már ott van az is.

Ezenközben a faluból hiraadás jön:
 — A parasztok megmozdultak. „Fel a kas-télyba!” Ez a jelszavuk. A csendőrök elrejtőznek a bokrok közé.

Végre megérkezik a kocsi, amely a báró-kisasszonyt hozza Kardos urral, a völegényével. Piros az arca mindakettőnek valami elszánt merészségtől, mint akik a harcából jönnek.

Alighogy leszállnak a kocsióról: a tömeg eleje már ott van körülöttük. Közbefogják őket.

Fent az emeletről ijedt sikongatással kiabálnak le rájuk:
 — Siessetek az istenért! Gyorsan, gyorsan!
 A konyha felül nyitva van a folyosó!

Egy paraszt, akit „Amerikai” néven ismernek a pajtásai, kevély mellyeszkedéssel tülekedik Kardos elébe. Dül belőle a pálinkaittas buta merészség:
 — Hova, nagyságos méltóságos uram?
 — Féltrebb, barom.

— Ohó, nem így beszélünk régöbben.
 — Ilyen gazokkal mindig így beszélünk!
 — Miklós, édes Miklós, az isten szerelméért!... Jó emberek, bocsássanak...
 — Az ifjasszonyt elbocsátjuk, de az urfival egy kis számadásunk van.
 Kardos lezúri magában a felháborodást.
 — Emberek, mit akartok? Mi bajotok? Mért mentek fejfel a falnak!...
 — Csak a jogainkat akarjuk. Eltörölni az osztályuralmat és a kiváltságokat.

— Azt nem kentek törülk el. Majd eljön annak a maga ideje.

— De annak itt az ideje, hogy ne gépekkel arassunk, mikor emberek is vannak a munkához, és általában ne tizenk-ttedén arassunk, hanem felőbb; ne feles krumpiföldet kapjunk almizsnaképp...

— Ugy van, nem köll az almizsna! Embérok vagunk. Egyenlők. Mink dolgozunk. Maguk csak dözsölnek a kényelem párnáin!...

— Hiszen maga nem is idevaló! Mit izgat itt? Hol van jobb dolga a munkásnépnek, mint itt, ebben az uradalomban?

Egy másik paraszt áll elő:
 — Érdemős uram, mink alkudozni gyüttünk a nömös báró urral.

— Most nem alkudozunk. Majd ha kialud-ták kentek magukat.

— Ugy!... Hát így vagyunk? A nép csak részgő csécselék, ugy-e?

Azzal az „Amerikai” egy kis bulldogg-revolvert rántott elő. Alig egy kis csattanás, egy picike füst... Kardos lebukott arca a földre. Eliz baronessé ráesett bugva, befőtte a maga testével... A nép ösztüremlik... Rekedt, zavaros kiabálások.

— Itt vannak a csendőrök! —
 — Le kell ütni őket!

Az őrmester háromszor vezényelt egymás-után:
 — Tüz... tüz... tüz!

Odafent az ablakokból nem láttak mindent jól egészen. Csak az érdekes kis özvegy jegyezte meg, miatt cigarettafüstjét ráfújta az ablak tükörüvegére;

— Ez egy véres kis fejezet a jövő regé-nyieiből...
 — Az első fejezet.
 — No, reméljük: a — vége!

toludalon, sem fenyegetéssel, sem más módon engedmenyek nélkül nem fog a harc abba hagyatni. Ajánlja mar beadott javaslatát elfogadásra. (Helyesítés és éljenzés a baloldalon.)

(Egy kis időtöltés.)

Várady Károly: A házszabályokhoz kér szót. Az elnök megtagadta, hogy Szluha István képviselő határozati javaslata indoklására egy felirati javaslatot felolvasson. A házszabályok 219. §-a alapján bizonyítja, hogy Szluhanak joga lett volna a javaslatot végig felolvasni. (Zaj a baloldalon.)

Kubinyi Géza: (Gróf Zichy Aladár felé.) Nyíltan tessék obstruálni!

Elnök: Nem a hivatkozott szakasz értelmében szakitotta fébe a szónokot, hanem a 225. §. alapján, de az uzus szerint is a már felolvasott módosítások, indítványok, s. b. csak akkor olvashatók fel második ízben, ha ezt a Ház kívánja.

Lovász Márton: Az elnök tévedésben van, mert az elnök által hivatkozott szakasz csak a jegyzők által felolvasandó és már felolvasott javaslatokra vonatkozik. (Helyesítés a baloldalon.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: A házszabályok csak olyan felolvasásokat engednek meg, melyekre a szónok hivatkozik beszédében, vagy meg akar cáfolni valamit. De az elnök nem engedheti meg olyan dolgok felolvasását, melyek csak az idő húzására vonatkoznak. A felolvasás a beszéddel szoros összefüggésben kell hogy legyen.

Elnök: Kijelenti, hogy a felirati javaslat fel van véve tárgyalásra a kitűzött javaslatok közé.

Gróf Zichy Aladár: Személyes kérdésben szólal fel. Kubinyi Géza egy közbeküldésével az ő politikai magatartását bírálta. Tiltakozik a leckéztetések ellen s ezt visszatartja.

Kubinyi Géza: Gróf Zichy egyszer szintén az ő hazafiságot kritizálta. Ha ez neki szabad volt akkor, most ő is megteheti ezt. Egyébként kéri Zichyot, hogy nyíltan obstruáljon, ne sűba alatt pártolja az obstrukciót, hanem férfiasan, ha van bátorsága.

Gróf Zichy Aladár: Nem érheti az obstrukció vádját. Az egész vitában föl se szólal.

Elnök: Megállapítja a ho napi ülés napirendjét s az ülést beárja.

BELFÖLD

Az olasz kereskedelmi szerződés. A Budapesti Tudósító az Olaszországgal folytatásban levő vámpolitikai tárgyalásokról ezt jelenti: A szerződő hatalmak minden oldalról megnyilvánuló jóakarata mellett általános a feltevés, hogy az olasz kormány minden valószínűség szerint létrejö a megegyezés, roha a tárgyalásra rendelkezésre álló idő rövidsége nehezégeket okoz. Ami azonban azt a verzét illeti, hogy a legtöbb esélye a statusquo alapján álló provizóriumnak van, megbízható oldalról határozottan kijelentik, hogy a statusquo alapján álló provizórium esélye teljességgel ki van zárva.

Az agráriusok lapja írja: A képviselőház folyosóin ma sokat beszéltek az egyik Rómába küldött magyar meghatalmazottnak hétfőn éjjel érkezett táviratáról, mely nagyon kedvezőtlenül hangzott. A távirat tartalma nem került nyilvánosságra, de e jelentés arra indította a kormányt, hogy ma délelőtt a képviselőházban az olasz szerződésről rendkívüli miniszteri tanácskozást tartson. Ezen az értekezleten, amely háromnegyed óráig tartott, gróf Tisza István miniszterelnökön kívül a három gazdasági miniszter, Tallián, Lukács és Hieronymi volt jelen. Hogy mit tárgyaltak és mit határoztak, azt természetesen titok érzi. A Hazánk politikai munkatársa azonban legilletékesebb nyilatkozatot reprodukál azzal, amideőn jelenti, hogy a megegyezés holnap, legfeljebb holnapután mégis csak meglesz.

Bizalom a kormánynak. Komáromvármegye közgyűlése ma Sárközy Aurél főispán indítványára elhatározta, hogy gróf Tisza István miniszterelnököt és a kormány tagjait bizalommal üdvözi, mert Tisza az országot a válságos helyzetből a túlynyek tiszteletben tartásával kiveteli. A javaslatot Pólay Géza kuriai bíró törvényszéki elnök támogatta, szintegy Kürthy István nagybirtokos, ki az obstrukciót mai alakjában elítélte. Miután még Thaly Ferenc országgyűlési képviselő a javaslat ellen beszélt, a közgyűlés a javaslatot óriási többséggel elfogadta. A közgyűlés végül elhatározta, hogy Darányi és Wlassics volt miniszterekhez bocsufeliratot intéz.

Nagy-Szebenből táviratozzák: A megyei törvényhatósági gyűlés helybenhagyta az alispánnak gróf Tisza Istvánhoz intézett üdvözlőiratát. A románok kijelentették, hogy nem szavaznak az üdvözlőirat mellett. A nemzeti követelésekre vonatkozó törvényhatósági átiratok felett napirendre tértek.

Marosvásárhely szab. kir. város törvényhatósági bizottsága dr. Bernárdy György polgármester elnökléte alatt tartott közgyűlésen gróf Tisza István miniszterelnök leiratát olvasták fel, mely így szól:

Elnök örömmel és hazafias megelégedéssel vettem azt a megleghangu üdvözlő leiratot, amelyet Marosvásárhely szab. kir. város lelkes közönsége kormányra lépésem alkalmából volt szives hozzám

intézni. Örömmel és megelégedéssel töltött el különösen azért, mert újabb jeleit tekintem annak, hogy politikám, amelylyel hazánk kulturális és gazdasági előrehaladásának és megerősödésének alapját képező rendes alkotmányos életet visszaállítani törekedem, széles ez országban mindenütt lelkes visszhangra talál és azért remélnem engedi azt, hogy a kívánt siker nem fog elmaradni. Fogadják szives megemlékezésükért há a köszönetemet és legyenek meggyőződve, hogy városuk érdekeit mindig szívesem fogom viselni.

A törvényhatósági bizottság lelkes éljenzéssel fogadta a megleghangu leiratot. Több folyó ügy elintézése után a Sándor János államtitkárra történt kinevezése folytán átnevezett gróf Lázár István főispán fogadtatásának részleteit határozta el.

Szatmárvármegye köztörvényhatósága a mai közgyűlésén, amelyen a távollévő főispán helyett Nagy László alispán elnökölt, egyhangulag elhatározta, hogy gróf Tisza István miniszterelnököt kinevezetése alkalmából üdvözlő és működése iránt bizalmat fejezi ki. A leirati üdvözléshez hozzászóltak: nemestől Szabó Antal szabadelpvüparti, dr. Adler Adóli függetlenségi párti és Nagy László alispán, Darányi Ignác földmívelési és Wlassics Gyula közoktatási minisztereknek lemondásuk alkalmából a vármegye iránt mindenkor tanúsított érdeklődésükért köszönő bucsuratot küldenek. A közgyűlés az állandó választmány által a tárgysorozatra levett 265 ügyet kétórai tanácskozás után leárnyalta és az elnököl a főispán lelkes éljenzése mellett szétosztolt.

Apponyiék újje. Tegnap este a nemzeti disszidensek klubjának egy tagja lelkereste gróf Apponyi Albertet és megkérdezte, vajjon nincs-e kifogása az ellen, hogy a klub tagjai újév napján üdvözlőjék. Apponyi Albert kijelentette, hogy szivesen fogadja híveit. A disszidensek szónoka minden valószínűség szerint Szentiványi Árpád lesz és csak ha ez bármely okból akadályozva volna benne, mondaná a klub más tagja az üdvözlő beszédet.

Sándor János programbeszéd. Sándor János belügyi államtitkár báró Perényi Zsigmond főispán, Lónyay Géza, Rabár Endre, Semsey Boldizsár és Fogarassy képviselők. Abonyi Emil miniszteri tanácsos, Elek László földbirtokos kíséretében ma érkezett a nagyszőlősi választókerületbe, amely őt képviselőnek jelölte. Az államtitkárt Királyháza gróf Csáky László főispán, Nagyszőlősen pedig idősb Perényi Zsigmond üdvözlölte. A választók igen nagy számban jelentek meg a nagyszőlősi vasúti állomáson; onnan a polgárság tüntető ovációja mellett a Perényiék kastélyába vonult Sándor János államtitkár kíséretével együtt. A megyeházán Beesky alispán a megyei tisztviselőkkel tisztelettel az államtitkárnál. Délelőtt 11 órakor igen nagy számban gyűltek össze a választók, hogy a képviselőjelöltjük beszédét meghallgassák. Elsőnek Perényi Zsigmond főispán, a kerület legutóbbi volt képviselője szólalt fel; beszédében köszönetet mondott azért a bizalomért, amelylyel a kerület választói őt eddig megajándékozták s egyúttal a legmelegebben szözlött idősb Perényi Zsigmond is. A választók tüntető éljenzése mellett kezdte meg beszédét az államtitkár.

Mindenekelőtt hálas köszönetet mondott azért a bizalomért, amelylyel kitüntették és szívélyes szavakban köszöntö meg azt a ragaszkodást, amelylyel irában, aki itt ismeretlen, választói viseltek. Fogadtatása első perelőtt kezdve — ugymond — juthon érzi magát e kerületben, s ha abban a szerencsében részesül, hogy beállhat a kerület választóin munkás sorába, akkor együtt is fog veük működni, munkálkodni. Nem beszédel akarja megvenni választói bizalmát — mert hisz ez csak formalitás — hanem tettekkel akar arra érdemeket szerezni. Sohasem volt barátja annak, hogy valaki nagy dobbal dolgozzék, hanem a zajtalan, de erélyes munkának a híve. Ilyen munkával kezdte meg közszereplését, ilyenél akarja azt be is jelezni. (Eljenzés.) A szabadelpvüparhoz tartozik, amely eddig mindig eredménytel működött.

Hosszabb beszédben fejtekte ki ezután a maga programját, melyet a választóközönség zajos éljenzéssel fogadott. A gyűlésből táviratilag üdvözlöttek gróf Tisza István miniszterelnököt és báró Podmaniczky Frigyesét. A gyűlést bankett követte. Sándor János államtitkár esütörtökig marad a kerületben, melynek nagyobb közsegeit akarja meglátogatni.

A függetlenségi párt jelöltje, dr. Kelemen Mór szatmári ügyvéd a jelöltségétl visszalepelt és így Sándort előreláthatólag egyhangulag fogják megválasztani.

Az obstrukció ellen. Ma a képviselőház elnöke a következő táviratot kapta:

A temesmegyei Német-Szentmihály község képviselőtestülete a póttartalékosok nevében tiltakozik a parlament kisebbség erőszakos és lelkiismeret in tárgyalási módora ellen és a törvényhozást az ország

ügyeinek alkotmányos. törvényszerű tárgyalására kéri. Meltóztatassék eme kérelmet a törvényhozás elé terjeszteni.

A helyzet.

Budapest, december 29.

A mai nap három záróbeszédet emesztett föl és maradt még nyolc. Az obstrukció ereje tehát fogyatékán van, de elég messze attól, hogy elfogyjon. Az általános vitát is elhuzhatják még néhány napig, közbe üjlesztendő esik és vasárnap; azután meg a részletes vita következik, amelynél a házszabályok legszigorubb kezelése mellett is kínálkozik alkalom a beszédre. Az obstruáló csapat pedig arra van elszánva, hogy mindezt az alkalmat ki is használja, tekintet nélkül bármely eshetőségre. A csoport egy agilis tagja ma így nyilatkozott ettől az eltökéltségéről tudósítónk előtt:

— Számot vetettünk mindennel és el vagyunk tökéltre arra, hogy folytatjuk a harcot utolsó emberünkig, az utolsó lehetőségig. Ami bennünket erre ösztökél, az nem csupán pártunk presztizse — bár, megvallom, az is szerepet játszik elhatározásunkban, hogy itt az alkalom, a Kossuth-párttal szemben erősíteni pozícióinkat a választók körében — de az a meggyőződésünk is, hogy minden eszközt fel kell használnunk arra, hogy lehetetlenné tegyük a Tisza-kormányt, amelyben az őt év előtt megbukott rendszer feltámadását látjuk. Eppen ezért mi nemcsak az üjnyavaslatokat fogjuk megobstruálni, hanem ennek a kormánynak minden más előterjesztését, egészen addig, amíg be nem látjuk Bécesben is, hogy az új Tisza-korszak Magyarországon lehetetlen. Ami pedig azt az eshetőséget illeti, hogy az obstrukcióval szemben a házszabályrevízióhoz fog a kormány folyamodni, hogy ezzel mindenkorra lehetetlenné tegyék: erre nézve az a meggyőződésünk, hogy semmiesetre sem mehet a házszabályszigorítás tovább annál a mértéknél, amely a technikai obstrukciót teszi lehetetlenné; ebben pedig nincsen nagy veszedelm. Ellenben a beszélő obstrukció fegyverét nem hagyjuk kicsavarni a kezünköl, mert erre az országnak igen komoly esetekben lehet még szüksége.

Tudósítónk erre megjegyezte, hogy nem kár-e, éppen erre a nagy érdekre való tekintettel, az obstrukciót véggépp lejáratni és gyűlöletessé tenni?

Erre a megjegyzésre azonban tudósítónk nem kapott feleletet.

Kossuth és Polónyi a miniszterelnöknel.

Kossuth Ferenc és Polónyi Géza ma déle őtt felkeresték gróf Tisza István miniszterelnököt és előadták neki, hogy a függetlenségi párt vezetőségéhez tömegesen érkeznek Boszniából — ahol a három évet és három hónapot kiszolgált katonákat továbbra is bentartották — panaszos levelek, amelyekben e hosszas szolgálat terhe által sujtott egyének és családjaik arra kéri a függetlenségi pártot, hogy eszközölje ki a további bentartás által reájuk háramló újabb és fokozottabb teher alól való felmentésüket. A miniszterelnök kijelentette, hogy a Boszniában szolgált és továbbra is bentartott katonák sorsa iránt jóakaratulag érdeklődni fog, s amennyiben érdekükben lehet valamit tenni, sürgősen fog intézkedni. Ilyormán lehet, hogy azt a megkönnyebtitést kapják az oit szolgáló katonák, hogy egyes ottani zászlóaljok ki fognak cseréltetni.

KÜLFÖLD

Sturdza beszéd. Bukarestből táviratozzák: A felirati javaslatnak a szenátusban való tárgyalása közben Sturdza miniszterelnök hosszabb beszében reflektált arra a szemrehányásra, amelylyel Cantacuzene György és Muno tábornok (konzervatívok) illették a kormány eljárását. A miniszterelnök utalt a kormány fényes, szolid munkájára, mely minden irányba kiterjed és bezonyítja, hogy 1901. óta megmentették az ország pénzügyi függetlenségét és hitelét. Áttérve a külügyi politikára, utalt a miniszterelnök az erdélyi kérdésben 1895-ben tett nyilatkozataira, amelyek odakulminálnak, hogy Romániának nem szabad Magyarországhoz belügyeibe avatkoznia. Az irredentizmus szölvő szerint abszurd politikai. Románok és magyarok szerinte barátságos viszonyban állanak egymással. Ami a macedóniai románok helyzetét illeti, szölvő sze-

rint azok helyzete a török kormány barátságos akciója folytán javult. A miniszterelnök beszédét nagy tetszéssel fogadták és a feliratot 58 szavazattal 6 ellenében elfogadták.

A keletázsiai konfliktus.

Budapest, december 29.

A jelen pillanatban reudkívül jellegzetes és figyelemreméltó japán-orosz békenyilatkozat történt a múlt napokban Vladivostokban. A cár nevenapján, e hó 19-ikén, a katonai kormányzó disztribúción megjelentek Japán és Amerika konzuljai is. Az ebéd alatt felállt a japán konzul és kormány nevében felköszöntötte Miklós cárt, Amerika képviselője pedig mint a béke apostolát ünnepelte a cárt és a francia konzul Oroszország jólétéért üritette poharát, mely a „francia-orosz szövetségre nézve most fontosabb, mint valaha.“ Az orosz lapok még most is bízunk a konfliktus békés megoldásában.

London, december 29.

A Daily Mailnek jelentik Tokióból, hogy a japáni miniszterelnök a japáni alkotmány szükség-szakasza alapján elhatározta, hogy öt millió fontot fordít fegyverkezésre. A japáni Vörös-Kereszt kórház hajói utasítást kaptak, hogy elindulása készen legyenek. A Daily Express-nek jelentik Kóbóból, hogy a japáni hadsereg és haditengerészet összes szabadságot tisztfel és legényei parancsot kaptak, hogy bevonulásra készen tartassanak magukat. A fegyvergyárakban éjjel-nappal szakadatlanul dolgoznak. — A Timesnak jelentik Odesszából: Az orosz önkéntes flotta Kazán körkörös hajócsökkel és háborúanyaggal elindult Port Artur felé.

A Daily Chronicle tudósítója kérdést tett a japáni követhez, vajjon Japán a szövetségi szerződés értelmében számít-e Anglia támogatására már abban az esetben is, ha Korea háború esetében segítséget nyújtana az orosz csapatoknak. A japáni követ erre a kérdésre igennel felelt.

London, december 29.

A Daily Telegraphnak jelentik Tokióból, hogy az oroszok Mandzsourszágban minden szekerészet nélkül szűkölködnek és kizárólag a vasutra vannak utalva. Oroszország huszezer embert sem tudna élelmezni, mihielyt a vasutól husz mérföldnyire távoznának. A japáni katonai hatóságok vasárnap egész nap dolgoztak. A japáni megánvasutak külön állomásokat állítanak fel katonák és lovak számára. — A japáni követ tudatta az angol kormánynyal, hogy Japán január tizedikénél tovább nem vár az orosz válasza.

London, december 29.

Az orosz japáni tárgyalás nem halad előre. Az itteni japáni követ megcáfolja azt a hírt, hogy a japáni kormány legfőbb január tizedikéig hajlandó várni az orosz válasza. A japáni követ tegnap félóra hosszáig tanácskozott az angol külügyminiszterrel. — A lapok híre szerint Hajaski vicomte japáni követ tegnap a külügyi hivatalban járt és a kormánynak fontos közléseket tett. — A Morningpost jelentése szerint az a megbízható hír terjedt el, hogy alaptalan az a fölfogás, hogy Japán határidőt tűzött ki Oroszországnak a válaszára. A lapok pekíngi jelentése szerint Juan-sikkai a japán hatóságokkal sürgősen tárgyal egy millió tael értékű fegyverek és lövegek átadása ügyében. Japán azonban kijelentette, hogy nem tudja ezt a szükségletet fedezni, miért is az alkirály valószínűleg európai gyárhoz fog fordulni.

London, december 29.

A Daily Chronicle arról értesült, hogy Japán a „Moróno“ és „Rivadía“ argentinai hajókat, amelyeket az orosz kormány eredetileg csekélyebb áron akart megszerezni, megvásárolta. — A Daily Telegraph arról értesül, hogy Japán nem ragaszkodik az orosz csapatoknak Mandzsourszágból való visszavonásához, azonban arra az esetre, ha Oroszország nem váltana be Mandzsourszágból való kivonására vonatkozó kötelezettségeit, kárpótlást kíván. Továbbá Japán azt kívánja, hogy elismerjék Koreában való szuverénitását. Tudvalevőleg Japán az orosz jegyzékre adott feleletében a követelésen nem megy túl.

Tokio, december 29.

Tegnap késő este tették közzé a kabinetből elhatározott és a titkos tanácsolt helyhenhagyott szükséges intézkedést, mely felhatalmazza a kormányt a katonai védelem céljára szolgáló korlátlan hitel szerzésére. Ezenkívül három intézkedés történt, az egyik a szőlő-fuzári vasutat a kormány messzemenő ellenőrzése alá helyezi, a másik intézkedéseket tartalmaz a főhadiszállás és a törzsek háború esetre való szervezésére vonatkozólag, a harmadik haditanácsot létesít.

Páris, december 29.

Londonból jelentik a helyi lapoknak, hogy több londoni lap közli a japáni követség nyilatkozatát, mely szerint Japánnak Oroszországhoz intézett utolsó jegyzéke a következő feltételeket tartalmazza: Korea és Khina függetlenségének formális elismerése, egyenlő bánásmód minden nemzetre nézve és a nyílt kapu rendszerének elfogadása Koreára és Khinára nézve, valamint különös megegyezés Mandzsourszágba vonatkozólag.

HIREK

Budapest, december 29.

— BUDAPESTI NAPLÓ. December 31-ikén új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejében gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessék tovább.

— Személyi hír. Rónay Kálmán, a jeles magyar hegedűművész, külföldi hangverseny-körutast megszakítva, Budapestre érkezett.

— A trónörökös Romániában. Bukarestből jelentik, hogy Ferenc Ferdinánd főherceg január 8-án többnapos tartózkodásra odaérkezik. A főherceg tiszteletére udvari ebéd lesz, amelyre több mint száz vendéget hívtak meg.

— A király balesete. Bécsi tudósítónk jelenti, hogy ott ma estelelő városszerte azt híresztelték, hogy a királyt baleset érte. A Nevas Wiener Tagblatt nyomban tudakozódott illetékes helyen a riasztó hír felől s a következőkről értesült. Ő felsége a karácsonyi ünnepek tudvalevőleg Wallseeban töltötte Mária Valéria főhercegnasszony családjában. Az ünnep második napján, szombat este, a király, a kastély lépcsőin lefelé haladva, sarkantyújával beleakadt a szőnyegbe és előrebukott. Ő felsége nem vesztette el lélekjelenlétét, hamar felkelt és a segítségére siető szolgáltnak mondta, hogy semmi baja sem esett. Dr. Kersl udvari orvos azonnal megvizsgálta a királyt és konstataálta, hogy a hátán az esés következtében egy izma megrándult és homlokán a bőr lehorzsolódott, amint a lépcsőhöz ütötte magát. Mindez nagyon jelentéktelen, elannyira, hogy orvosi kezelésre sincs szükség, de azóta ő felsége nem mozdult ki a kastélyból.

— Wlassics Gyula ítthon. Dr. Wlassics Gyula, aki miniszteri tárcájától való fölmentése után Oroszországba utazott és hosszabb időt töltött Rómában és Nápolyban, utazásából visszaérkezett Budapestre. Wlassics kitűnő színben van. Első utja az egyetemre vezetett, ahol bejelentette, hogy már a második félévben megkezdte előadásait a jogi fakultáson.

— A képzőművészeti tanács új tagjai. A világ- és közoktatásügyi miniszter, mint a hivatalos lap mai száma jelenti, dr. Wlassics Gyula v. b. t. t. egyetemi tanárt, dr. Alexander Bernát egyetemi reudkivüli tanárt és gróf Teleki Sándor országgyűlési képviselőt a Magyar Országos Képzőművészeti tanács tagjaivá a Tanács hároméves ülészakának hátralévő időjére kinevezte.

— Strossmayer álapota. Eszéről táviratozzák, hogy Strossmayer püspök teljesen felépült utolsó gyöngékedéséből. Az agg püspök karcsosnyra számos barátját meghívta, akiket a távirat szerint, nagyon meglepett az egyház ő szellemi és testi frissége.

— Az új főmel kormányzó. Fiuméből jelentik, hogy a város közönsége nagyban készülődik báró Roszner Ervin kormányzó installációjára. A kormányzó érkezésekor az összes középületeket fellobogózzák, a pályaudvaron az egész képviselőtestület élén Vio polgármester üdvözlé és hosszú kocsisorban kísérik palotájáig. Az installáció után a representanza testületig vonul fel a kormányzóhoz. Este a városi zenekar játszik a palota előtt. A részleteket a napokban tartandó representanza-üléson fogják elhatározni.

— A pápa a pannonhalmi főapáthoz. A magyarországi Szent Benedekrend elismerésre méltó áldozatkészséggel iratta meg és adatta ki a rend magyarországi működésének kilencszázéves történetét. A pompás kiállított és kitűnően megirt munkának most megjelent második kötetét a pannonhalmi főapát megküldötte X. Pius pápának is. A pápa ebből az alkalomból viszonzással apostoli iratot intézett Fehér Ipoly főapáthoz, amelynek meleg, atyai hangja újabb bizonyítéka a szentatya szeretetének nemzetünk iránt. Az iratban a pápa reamutál azokra a szolgálatokra, amelyeket a Benedekrend Magyarországon a katolikus egyház érdekében tett, s örömeinek ad kifejezést a rend virágzó helyzete föött. Végül apostoli áldását küldi Pius pápa a főapának s a gondjaira bízott hívőknék.

— Elmebeteg hercegnő. Krakóból táviratozzák, hogy Voronicka Klótild hercegnő tegnap megjelent az

odaváló járásbírósnál s egy nem létező letét kiadását követelte. Mivel kiadását nem teljesítették, törővel megfenyegette az embereket. Az elmebajos hercegnőt kórházba szállították.

— Az iskolásgyermekek foga. Bécsben vetették fel ezt az igen nagyon fontos kérdést nagy buzgósággal az utóbbi időkben, hogy tudniillik az iskolákban rendszeresen vizsgálják meg a gyermekek fogazatát és aztán erősen ajánlják a foglíműbte fogaik gondozását a kellő utasításokkal együtt, csakhogy a dolog megvalósítása mégis kissé nehézkesen megy. Nincs tudniillik erre a célra megfelelő apparátus, különös, de úgy van, hogy nem áll kellőképpen rendelkezésre az iskolaorvosok intézménye. Az eszme azonban benne van erősen az érdeklődésben s megtermi már a maga eredményeit is. Akadt egy egyesület, a Theresia-Keresztgyesület, amely azt választotta hivatásul, hogy szegény iskolásgyermekeket praktikus pályákra készít elő, és ez az egyesület vasárnaponként az ő leányiskolája és fiú-kézműiskolája növendékeinek a fogazatát megvizsgál-tatja, sőt kezelte is. Nem kell bőven magyarázni, milyen áldás ez a szegény emberek gyermekeire nézve, amikor nyilvánvaló, hogy a fogak épségének megőrzése és pusztulásuknak alapos előadása főként a megelőző óvintézkedéseknél kezdődik.

— Berzeviczy a polgári iskoláról. Az országos polgári iskolai egyesület választmányi ülése alkalomból összegyűlt polgári iskolai tanárok küldöttséget menesztettek Berzeviczy Albert közoktatásügyi miniszterhez, aki ma délben 1 órakor fogadta őket. Donszky Lukács egyesületi alelnök lendületes beszédben sorolta fel a polgári iskolai tanszemélyzetnek anyagi sérelmeit és egyuttal célzásokat tett a polgári iskola reformjának ügyére, az intézménynek hét osztályra való kifejlesztésére és hivatozott Berzeviczy millenáris beszédére, amelyben a polgári iskola fejlődésére vonatkozólag igen kedvezően nyilatkozott. A miniszter kijelentette, hogy a polgári iskola célszerű reformjának és kifejlesztésének elvét nemcsak fenntartja, hanem ez a kérdés állandóan és élénken foglalkoztatja őt s biztosítja a tanárokat, hogy Wlassics ebbeli munkálatait a közóhajnak megfelelően folytatja és a polgári iskola reformját az ő programjának egyik legelsőjében végrehajtandó pontjának tekinti. A tanárok küldöttsége nagy élénkséggel és tetszéssel fogadta a miniszter nyilatkozatát. Berzeviczy kijelentette végül, hogy az esetleges anyagi sérelmeket orvoslani fogja és köszönetet mondott a tanárok bizalmáért és ragaszkodásáért.

— Hercegi eljegyzés. A Milánóban megjeendő Seelo közli, hogy Viktor turini gróf eljegyezte Luiza Francisca orleánsi hercegnőt, Fülöp orleánsi herceg legifjabbik húgát.

— Waldeck Rousseau nagybeteg. Párisból táviratozzák, hogy Waldeck-Rousseau volt miniszterelnöknek betegsége nagyon komoly jellegű. Epekövei vannak. Attól tartanak, hogy májfekélye fejlődött és hogy kénytelen lesz magát műtétnek alávetni.

— Idősb Ábrányi Kornél emlékezete. A magyar zeneirodalom mesztorának, idősb Ábrányi Kornélnek halála alkalmából özveggyéhez, Abrányiné-Katona Klementinéhez egyre érkeznek a részvételylatkozatok. Legújabbban részvételyüket tejezték ki:

Berzeviczy Albert, Márkus József, Rózsavölgyi Gyula, Molnár Viktor, Vészi József, Szalai Imre, Klauzál Gábor és neje, Degré Katica, gróf Khuen-Héderváry Károlyné, özv. Bitó Istvánné, Teleki Matid grófnő, Endrődy Sándor és családja, özv. Hantus Jánosné, Domahidy-Teleki Blauka grófnő, Gruz Albert államtikár és neje, Hubay Jenő, Abafy Odón országgyűlési képviselő, Megyeri-Krausz Lajos, Jeszenszky János honvédszázados, Detró Miklós, Klauzál Mária és Klauzál Emma, Tihanyi Bólané, dr. Mattányi Dezső, Sposz Antal, Lányi Ernő, Szilágyi Arabela, Gál József főrendbírái tag, gróf Vay Sándor, Magyar Margit, Taboryné-Tusek Anna, Kalecsinsky Sándor a Magy. Tud. Akadémia tagja, Mikos József mérnök, Beck Ágoston zeneiőr, Merker Andor, Oszteszky Pál, Pótlényi Nándor és neje, özveggy Győry Vilmosné és családja, Horváth Búsko, Wenwermann Ferenc törvény-széki bírő, özveggy Szentpály Jenőné, dr. Schönher Gyula, a Budai Dalárda, Győr Eneik és Zene-egylet, Pécsi Dalárda, Farkas Odón igazgató a Kolozsvári Zeneokonzervatórium választmányi nevében, a Kolozsvári Erkel Ferenc Zeneműkiadó-szövetkezet, Herman Ottóné, Pápai Leányegyesület, Szalay Anna, Frey Béla, Winkler Lajos és családja, dr. Kósa Vilmos és családja, Id. Hofheld Lajos a Margitsziget inspektora, Ledermejer János főhercegi hivatalnok, Kaps József és családja, Rosenberg Angusta tanárnő, Horváth Búsko néni, Szerdahelyi Jozsa, dr. Pap József és neje, Horváth Janka írónő, Bibor Olga zongoraművész, Epstein Karolin, dr. Lánosy Gyula egyetemi tanár, Majer Gyula zeneszerző, özv. Déványi Henriette, Zimmermann Lujza Hamburgból, Leitner József Bécsből, Schwarz Viktória zenetanárnő, Beigel Anna, Erdélyi Dezső zenetanár.

— Halálozás. Revisnyei Reviczky Győző esztergommegyei nyugalmazott főszolgabíró december 27-ikén, ötvenöt éves korában Esztergomban meghalt.

— **Ujjonnan fölfedezett mondások Jézustól.** Az angol tudós társaság, amely Egyiptom átkutatását tűzte ki céljául, már évek óta végezett ásásokat Benek arabs község vidékén, Közép-Egyiptomban, — százhusz angol mérőföldnyire Kairótól — a hajdani Oxyrhynchus nevű város romjai közt. Rengeteg sok görög papirus-írás-töredéket találtak itten, maradványait régi könyvtáraknak és archívumoknak. A leletek a Krisztus után való első és második századból származnak. Két angol tudós, dr. Grenfell Bernát és dr. Hunt Artim oxfordi tanárok bukkantak a nagyértékű tudományos leltre és pedig két alkalommal: 1897. január havában és a múlt télen. A papirus-tömegek között két töredéket találtak, amely görög nyelven *Jézusnak olyan mondásait tartalmazza, amelyek az Új Szövetség könyveiben elő nem fordulnak.* A londoni Daily Telegraph erre vonatkozólag a következőket jelenti: Az első leltre 1897. január 11-én bukkantak, amikor egy régi templom helyét ásattak. A papirusok között dr. Hunt egy összegeztű töredéket talált görög írással, uncialis betűkkel és csakhamar kibetűzte a Lukács-evangélium VI. könyvének 42. szakaszát, amely után az az ismeretlen mondat következett: „Jézus így szól: Ha nem fogtok börtölni ezen a világon, nem találjátok meg Isten országát, és ha nem tartjátok be a szombatot, nem fogjátok meglátni az Atyát”. Ezek a szavak nem fordulnak elő az Új Szövetségben, valamint a következő mondat sem: „Jézus így szól: A világ közepette álltam és busban láttam engem és ittasan találtam minden embert, de egyik se vala szomjas közöttük és lelkem szomorkodott az emberek fiait fölött, mert vakok voltak a szívükben és nem látnak, szegények és nem tudják szegénységüket.” Dr. Lock, az exegézis tanára az oxfordi egyetemen, úgy véli, hogy Krisztus ezeket a nyilatkozatokat tanítványainak bizalmas körében tette. Még a következő mondásokat betűzték ki a régi iratokból: „Jézus így szól: Ahol ketten vannak, nincsenek Isten jelenléte nélkül és ahol valahol valaki egyedül van, bizony mondom nektek, velem vagyok. Emeld fel a követ és ott fogsz engem találni, és hártsd szét a fát és ott vagyok.” Ezután még három mondat következett: „Jézus így szól: A prófétát nem ismerik el hazájában, az orvos pedig nem tudja meggyógyítani azokat, akik őt ismerik. — Jézus így szól: Az a város, amelyet magas domb tetején építettek és megerősítettek, el nem eshetik, sem el nem rejtőzöködhetik. — Jézus így szól: Az egyik füledre hallasz, de a másikat bedugod.” — Ennyi a tartalma az első leletnek. A múlt héten dr. Grenfell és dr. Hunt újabb hat mondatot talált, ezzel a világos bevezetéssel, hogy „ezeket az ígéseket Jézus, az élő messiás, két tanítványához intézte.” Ezek közül egynemely mondat az evangéliumokban is előfordul, de egészen ismeretlen a következő: „Jézus így szól: Ne hagyjátok, hogy az, aki keres, abbahagyja a keresést, míg nem talál: és ha talál, álmétködni fog; ha álmétködi, megtalálja Isten országát: és ha megtalálta Isten országát, elérte békességét.” — A két töredék a tudós kutatók véleménye szerint az első század vége és 140 között íródhatott le és a bevezetés formája „Jézus így szól” azt bizonyítja, hogy a mondások olyan feljegyzéseken alapulnak, amelyet Jézus valamelyik tanítványa még az ő életében írt le.

— **Újvíví üdvözlések.** A VII. kerület választópolgárai január hó elsőjén tömegesen fogják üdvözölni dr. Morzsányi Károly országgyűlési képviselőt. A deputációt déli 12 órakor Paksy Béla vezeti; a találkozás helye 1/2 12 órakor az Elite-kávéházban. — A VIII. kerület választópolgárai szintén küldöttségileg üdvözlék Berzevicsy Albert közoktatásügyi minisztert. A deputációt délelőtti 11 órakor gyűlekezik a Józsefvárosi Körben.

— **Házasság.** Gergely Jenő, a Budapesti Giro-és Pénztárgylet értékpapír-osztályának főnöke, eljegyezte Erőssa Paula kisasszonyt Budapesten.

Lipszay László magy. kir. erdész, herculesfürdői erdőgazdónak eljegyezte Kovács Elvirát, Kovács Pál mérnök, volt országgyűlési képviselő és neje, Lukács Gizella leányát.

— **Magyar Éde** eljegyezte Schwartz Piroskát, özvegy Schwartz Samu néleányt Egerből.

Spitzer Gusztáv január 5-én tartja esküvőjét Pécsen *Spitzer* Lenke kisasszonnyal.

Polatsik Jenő, a Polatsik Hermann cég baltája eljegyezte Zeisler Aranka kisasszonyt Egerben.

— **Horvát hóbert.** Eszékről táviratozzák: Tegnap a Vinkovce mellett lévő Ivankovóban szabad ég alatt ellenzéki négyülés volt, amelyen mintegy 5000-en vettek részt. A gyűlés határozatot hozott, mely a nagyhorvát birodalom létesítését kívánja a Habsburg-monarchia keretében. Amidőn az egyik szónok egy *Krpan* nevű elbocsátott néplánító, hevesen kifakadt gróf Khuen-Héderváry volt horvát bán ellen, a jelenlévő kerületi elüljáró rendrautastotta. *Krpan* zavaros beszéde közben a kerületi elüljáró többször a gyűlés feloszlásával is fenyegetőzött.

— **Sikkasztó raktárnok.** A rendőrség ma éjjel letartóztatta Metzger Ferenc ügynököt, egy nagykeres-

kedő-cőgne raktárnokát. A letartóztatás Brájer Lajos ügyvéd feljelentésére történt 6000 korona sikkasztása miatt. *Scheff* László kapitány kihallgatta Metzger, aki bevallotta a sikkasztást.

— **Loubet Rómában.** Egy római jelentés mondja, hogy mielőtt Loubet római látogatásának ideje ismeretes lett, azonnal megalkultak a bizottságok a fogadtatás előkészületei céljából. Az elnök április 6-án érkezik Rómába és 11-ig marad ott. A program nagyjában a következő: Fogadtatás a vasutnál a király által, udvari ebéd, fogadás a Capitoliumon katonai szemle a Prati di Castellon, díszelődés a Teatro Argentuinában, kivilágítás, díszelődés a Teatre Costanziban a francia zeneszerzők üste elére, éjjei ünnepély a Piazza del Popolon, ünnepély a Villa Borghesében virágkorzó, monsirehangverseny Mascagni vezetésével, lakélyásmenet stb. Mendeiből az tűnik ki, hogy az olaszok ezúttal nem a szokott keretben, hanem tüntetészerűen akarják rendezni a fogadtatási ünnepélyeket, vagyis dokumentálni akarják az olasz-francia testvérisülést. Az olasz-francia választott bírósági szerződés megkötése óta természetesen még lelkesebb lett a hangulat.

— **Pápai leirat a zenéről.** A Vatikánban művészi program készült. Nincs ugyan par excellence művészetről szó a pápa legújabb leiratában, amelyről egy római táviratunk adott ma hírt, de a művészet régiójában jár Krisztus földi helytartójának é. rendeleto. Az egyházi zenét kívánja megóvni a római bibeos-vikáriushoz intézett pápai leirat az elnemzetesedéstől, amikor annak ünneplésségét és egyetemes jellegét hangsúlyozza. Ez a rendelkezés kétségkívül irányt jelöl azoknak a komponistáknak, akik a templom számára dolgoznak. Akarva, nem akarva figyelembe kell immáron venniük, hogy a katolikus egyház istentiszteleteinek zenés részeit miként határozta meg a Vatikán. Nacionális színeknek nincs helyük a katolikus egyház templomaiban. A nemzeti sajátosságokat nem elevenítheti meg az orgona fenséges hangja. Egyetemes a szerzet, amelynek a szálai a Vatikánban összefutnak, legyen hát internacionális az ének és a muzsika is a templomban. Rádeg következetesség diktálja ezt a rendelkezést s mivel pápai pécsettél van ellátva, nincs ellene appellata. Meg is kezd az olasz földön nemsokára munkáját a cenzor s az énekeskönyvekből kitorlik majd, ugyelett, a legmagasabb szintű költői termékek. Nem vandalizmus ez, hanem politika, aminek az intézéséhez a hierarchia csacsán értenek csak istenigazában. Mellette szinte eltorpúl a leirat prúd függeléké, amely szerint nőnek tilos az egyházi enekkarban való működés. Ha éppen szoprán kell, elő a fiukkal! Az eszközökben sohasem volt válogatás a Vatikán. X. Pius pápa most a művészet szentnek tartott berkeiből veszi az eszközöket. Mivelhogy csak addig szent e berék, míg a profanizálása földi hatalmságok céljait nem szolgálhatja.

— **Az újvíví posta.** Az újvíví nagy levéltorgalomnak késedelem nélkül való lebonyolítása céljából Budapest balparti részén a rendes levélnordókon kívül e hó 31-ikétől január 2-g kiegészítők is fognak kézbesíteni, kik megkülönböztetésül karszalaggal lesznek ellátva. A posta- és távirada-igazgatóság kéri a közönséget, hogy esetleges lezsolamlásoknál erre figyelemmel lenni sziveskedjék.

— **Négynap munkaidő.** Manchesterben mozgalom indult meg, hogy a szövögyárak a hétnék csak négy napján foglalkoztassák munkásait. A mozgalom vezetői világszerte keresztül akarják vinni a szövögyárakban a heti négynapos munkaidőt, de aligha fog sikerülni, jólénet a belga és a francia gyárosok már elfogadták a tervet. Német- és Olaszország ellenlik, Ausztria még nem nyilatkozott, az amerikai gyárak pedig még nem határozottak.

— **Letartóztatott hamisító.** Bésből jelentik, hogy tegnap ott a rendőrség letartóztatta *Paltzer* Gusztávot, egy berlini bank hivatalnokát, akit azzal gyanusítanak hogy Párisban a *Credit Lyonnais* terhére egy 50.000 frankos hamisított hitellevelet értékesített. *Paltzer* többször kihallgatás után bevallott mindent. Letartóztatásakor nagyobb összegű külföldi pénzt és értékeket találtak nála. Ugy látszik, hogy a *Credit Lyonnais* nizzai fiókjára kiadott hitellevelet még nem váltották be.

— **Tűz a honvédelmi miniszteriumban.** Ma délelben nagy tűzjárma verte fel a honvédelmi miniszterium hivatalnokait. Az első emeleten a XIII. ügyosztályban, *Szikra* miniszteri tanácsos szobájában támadt a tűz a kályhából kiesett parasztól. A közzeiben álló szölye meggyuladt. A hivataloszoaga azonban mikorra az I. kerületi és központi tűzörség kivonult, egy vödör vízrel eloltotta a tüzet.

— **A koromsz vasárnapja.** Zemplénvármegye legutóbbi közgyűlésén azt a határozatot hozta, hogy vasárnap és ünnepponon sem a vendégszök, sem a kocsmárosok nem mérhetnek ki italt. Ezt a határozatot a vendégszök megüböböztek a belügymini-

szterhez. Ma délután küldöttség útján tisztelegtek a minisztereinknél Nagy Sándor képviselő vezeetésével és kérték gróf *Tisza* Istvánt a határozat megsemmisítésére.

— **Nyitva.** A villamosvasut megállóhelyei közül némeley póznán kis tábla jelzi azt, hogy a városligeti jégpálya *nyitva* van-e vagy *zárvra*. Tavalyelőtt szomorú volt a tél a koresolyázókra nézve. Allandóan a *zárvra* feleirattal ellátott táblácskát tüzték föl a villamos póznáira. Tavaly már valamely kegyelmesebb volt a tél. Volt néhány dermesztő napja. Olyan rettenetes hideglett, amiben megfagyottan hullott le a faról a madár. Vig élet volt a városligeti jégpályán. De nem sokáig tartott. Egészben szeszélyes, kiszámíthatatlan volt a tél és sokszor találtak poccsát a jégtükör helyén azok, akik kimentek a ligetbe. Az idei tél is furán indult meg. Ósz volt, ami a végtelemségig belenyúlt abba az időbe, amikor illemdőség szerint szánkózni szokás. Persze nem Budapesten, ahol a néhány szánkónak külön tarifája van. Ahol legalább is milliómosnak, forintos milliómosnak kell lennie annak, aki a nem is stilszerű, féderes szánkóra ül s megkerüli párszor a vitzornyot. Gyönyörű nyári napjaink voltak — télen. Derűsek, melegek — s a koresolyázó publikum újra csak az öklét rázta a Városliget felé. Mi lesz? Tél apó, az a bizonyos Tél apó, aki a mesekönyvekben tisztá fehérbe van öltözve, mint az álodzásra készülő leánykák. Tél apó, a morózus, esipős öreg ur pontatlannak mutatkozott újra. Megkésétt valahol Kamacsatkában s azultat ebben a nagy városban boldog volt az, akinek nincs tüzelőfája, szene, meleg ruhája. A város kilencizedrésze. A szegény tömeg. A kenyeresboltot nem nyitották meg a Podmaniczky-utcaiban, nem volt kétség reá, nem oivastunk érzelmes gyermekfelruházási jelenetekről referádákat. Minek a szegény gyerekeknek a meleg kabát, ha nincs meg a hozzávaló hideg... Szóval: jól érezte magát a nép, éppen csak a koresolyázók mérgeleddtek, ami persze sokkal kisebb hiba, mint ha ők jól mulatnának s dideregve nyomorogna a tél veszedelmeinek kiszolgáltató tömeg. Azonban mégse mult el az esztendő jég nélkül. Ma már megjelentek a kemény hideg nyomán a villamos vasut póznáin a megváltó táblák: *nyitva*. Tehát *nyitva*. Legyen meg mindenkinek a maga öröme. Azonban az általános szempontból sokkal bölesebb dolog, ha mérsékeltlen *nyitják* s bösesegen *zárják* a pályát.

— **Monsieur Mozart.** Párisban egy tréfás kis histórián mulatnak, ameynek éppen csak az az egy hibája van, hogy a valóságához némi kétség fér. Nemrégiben a párisi operában *Mozart* egyik alkotását adták elő egy egyfelvoulósos operával, amelynek *d' Judy* a szerzője. Az a szokás, hogy a szerzők a premiérekre és minden előadásra, már tudniilik az ő darabjuk előadására bizonyos számú szabadjegyeket kapnak. *D' Judy* ur, akinek ugy látszik sok a barátja, több szabadjegyet kért, mint amennyit a többi szerző szokott kérni. A szolga azonban, aki a jegyeket átadta neki, a legnagyobb sajnálattal kifejtette, hogy nem adhat neki többet mert a többi jegyet az igazgatóságától *pour Monsieur Mozart* kapta. Csakbogy az a baj, hogy nem találja ennek az urnak a lakását. Persze nem is találhatta ezt a lakást a jó ember, csak éppen az a küldön, hogy a szolga tudatlanságát az opera igazgatóságának is tulajdonítja a *Vie Parisienne*, amely nyilvánvalóan mégis csak tréfát csinált ebből a dologból.

— **Hírek a szanatóriumi kiállításról.** A szanatóriumi kiállítás területén újév napján mozgalmas életre van kilátás. A férfiak veszik át a hőlegye szerepét. A rendezés élén *Asbóth* Jenő, *Dexler* Béla, dr. *Totics* Péter bukkolnak és az előkészítő bizottsági ülésre 50-nél többben jelentették be a társadalom minden osztályából, hogy az emberbaráti akció sikere érdekében résztvesznek. Ma ismét koncert volt a kiállításban. *Krudy* Gyuláné, a beteg Egót helyettesítette. *Kovács* Gyuláné Kiss József versét nagy hatással adta elő. *Antal* Iduska zongorázott, és *Liszt* Abándjárt bravurral adta elő, walterkircheni *Effenberger* Arpád né tánc népdalait ma is nagy bátást keltettek. Holnap, szerdán *Mihályi* Peroc Vladuska zongorázik. Nagy Endre fővárosi sétáiról számol be és *Balla* Miklós néhány új versét adta elő. A holnapi szerdai napon egy új programponnt is van és pedig az önkéntes árverés. A szanatóriumi alpnak igen sok ajándéktárgyat adtak s ezeket a legtöbbet ígérők kapják. Akik holnap 7 órakor válnak meg jegyeiket, azok 20 fillért fizetnek. A képképzést tekintettel annak nemes céljára, meleg szeretettel ajánljuk a közönség jömduutába. A holnapi koncert délután 1/2 6 órakor kezdődik.

— **Szilveszteri mulatságok.** A *Központi Demokratá Kör* december 31-én a Nagymező-utcaiban lévő helyiségében *Szilveszteri hangverseny* rendez, amelyen közreműködnek: *Fodor* Bertalan, *Nagy* Endre, *Szántó* Lili, *Horváth* Paula, *Kiss* Klára, *Tollai* Adolf és *Komlósi* Emma. A hangverseny, amelyet társasvacsora és tánc követ, este félkilencor kezdődik. — A kiskereskedők és kisiparosok központi csarnoka december 31-én Szilveszter-estét rendez Új-uca 1. szám alatti helyiségében. Az estén dr. *Kovács* Dénes lapszerkesztő tart felelvást *Párisi kvánuálás* címen. Ezután hangverseny lesz, melyet tánc és tombola követ.

— **Párisi ékszeresek.** Lelkesülő optimisták, akik biznak az újonnan felfedezett anyagok, a rádiumnak diadalában, azt hiszik, hogy közeledik az ékszerészet alkonya. Lehet, — úgy mondják, — hogy 1905-ben már kicsinylő mosolylyal intézik el mindazokat a drágaságokat, amelyek mostanság az uri pompa szimbóluma: gyöngyöt, rubintot, gyémántot stb. Ha fölvirrad a rádium korszaka, mibe se veszik mindezeket a csillogó és pazar értékű követeket, mert akkor diadémeket, collierket és gyűrűket az egyedül üdvözítő rádiumból fognak előállítani. Most azonban még olymesésen drága a rádium, hogy hozzáképest még a kohinor is merő olcsóság, tehát egyelőre szó sem lehet arról, hogy ez a jövővény-anyag árnyékba vonja ragyogásával az uralkodó ékszereseket. Most az újvű küszöbén, mint Párisból jelentik, vigan folyik a vásár a párisi ékszeresboltokban, és az ékszeresek megelégedetten dörzsölik a kezüket, mert talán még soha a smukknak nem volt oly nagy keletje, mint most. Arany-, email- és drágakö-holmik vakítják a szemet a kirakatokban, amelyeknek készlete nem éppen ritkán gyűrűl, mert a fényüzésre hajló emberiség nem tűrtözteti pompaszeretét addig, míg a Curie-házaspár jóvoltából általában gyarapodik az a bizonyos új anyag. Nyakékek most platinálanc dívatós, gyémánt-függőkkel, vagy bojtos gyöngyosorral, melynek *bayader* a neve, mert modellje Indiából való. Dívatóság a tenyészlelőségű boglárók is, fekete bársonyszalaggal a nyakhoz erősítve, közepén szivalku drágakövel. Ilyen nyakéket viselt madame de Pompadour is, akinek egyébként most fölfrissült az emléke Párisban és magasztalván kiválóságait, szívesen veszik mintaul finom műr-zékét. Rá emlékezett az a feketebársony hajdizs is, melyen valóságos tűzijátékot üznek a gyémántok. A gyűrűkön gyöngyök, kerekben esiszott zafirok és rubintok pompáznak és fényük csillag-módjára sugárzik szerte. Ezek a csillogós drágakövek ára olyan, hogy milliomos legyen az, akinek az erszényét jócskán meg nem csapolja. Ellenben a fülbevaló lassan-lassan kiszorul a forgalomból. A hölgyek ugyanis kezdik bojkottálni ezt az ékszert, mondván, hogy ez a vadak ék-szere.

— **A tisztviselői pótléka.** A tisztviselőknél kiutalványozandó fizetési pótlékra vonatkozólag az érdekeltek köréből bíráló megjegyzésekkel teli tetsző-lalásokat kaptunk. A tisztviselői kritikájából közöljük a következőket:

A tisztviselőkre ez a javaslat azt a benyomást tette, hogy nem a tisztviselői jogos igényeit van hivatali kielégíteni, hanem a felzudult közvéle-mény megnyugtatására készült. Nem sokkal kevesebbet ad ugyan a kormány a tisztviselőknél, mint amennyi a fizetésrendezésre lett felvéve, de míg ez jól kidolgozott tervezet szerint javaslatot, mely a tisztviselőket általában kielégítette, a tervezett pótlék jogos igényeit figyelmen kívül hagyja és sok keserűséget és méltatlankodást fog a tisztviselői köröz fel-idezni. A jelenlegi fizetési rendszerben 11 díjostály van. A IV—VII. díjostályokban van 2 fokozat, a VII—XI. díjostályokban 3 fokozat. A tisztviselői tulnyomó többsége a VII—XI. díjostályokba tartozik. E díjostályokban a tisztviselő a kinevezéskor a 3-ik fokozatba jön, idővel e 3-ik fokozatban marad, az 1-ső fokozatba. Ebben megáll és csak új kinevezés által juthat a magasabb díjostályba. Az első fokozatban sok hivatalnok előmenetele véglegesen vagy hosszú évekre elakadhat, néha azért, mert nem áll be üresedés a magasabb díjostályban, néha preteralás folytán esetleg azért is, mert állásánál fogva magasabb díjostályba nem is juthat. A legelőedetele-neb tisztviselői ennél fogva rendszeresen azok, akik már hosszú idő óta az első fokozatban megfennek-lettek. 5—10 vagy több év óta elő nem léptek s nincs is kilátásuk egyhamar előlépni. Ezek rendszeren öre-ggerb hivatalnokok, családjuk a várakozás ideje alatt gyarapodik s annak fönttartására folyton nagyobb igények merülnek fel, de jövedelmük nem nagyobbodik. Ezeknek a joggal legelőedetele-neb öre-ggerb hivatalnokoknak a kormány úgy adja a pótlékokat, hogy egyszersmint visszahelyezi őket az első fokozatból a másodikba s ezzel kisebbíti pótléku-kat. Péntérlékben kifejezve például a IX. díjostály-ban ez annyit tesz, hogy egy és ugyanazon hivatalban a fiatal s legfiatalabb, esetleg újonnan kinevezett tisztviselő, akik a 3-ik és 2-ik fokozatban vannak, 600—700 korona pótlékokat kapnak, míg azok a tisztviselői, akik az 1-ső fokozatban évek óta stag-nálnak, csak 300 koronát kapnak. Van ebben méltá-nyosság? Miért sújtja a kormány az öregebb hivatal-nokokat? Nem lett volna méltányos, ha a kormány nem az 1-ső, hanem a 3-ik fokozatból szüntette volna meg s a pótlékokt úgy adta volna, hogy az öregebb-ek kaptak volna többet, mint a fiatal tisztviselői? Ebben a fiatalok sem ütköztek volna meg s nem igényelt volna nagyobb összeget, mint a jelenlegi tervezet.

Mint minden sebtiben végzett munkának, ugy-látszik, a napokban benyújtott pótlékjavaslatnak szin-tén vannak hibái, melyek közül legalább a feltűnő-beknek orvosiást már méltányossági szempontból is kivonatossan tartjuk. Az orvosiást sérelmek közé tartozik mindjárt az is, mely a középiskolai igazgatók egy részét érte. Az 1903. évi fizetési törvény rendelkezé-sének megfelelően a középiskolai tanárok a VIII. és IX., az igazgatók pedig a VII., továbbá a VIII. díjostály első és második fokozatába sorozatnak. Már a VIII. fizetési osztály második fokozatába való akkori beosztás is nagy sérelem volt az igazgatókra nézve; belátta ezt a közokta-

tásügyi minisztérium is, mely ezt megszüntetendő, a középiskolai igazgatók számára kivétel nélkül 800, tíz évi igazgatói működés után pedig 1600 koronára emel-kező igazgatói pótlékok vételeitől a Széll-tele fizet-ésjavaslatba. A most benyújtott pótlékjavaslat a hely-lyett, hogy orvosiálna, még inkább fokozza az eddigi sérelmet, mert ez a középiskolai igazgatók egy részét a VIII. fizetési osztály harmadik fokozatába soroztja le s minthogy — valószínűleg tévedésből — a Széll-tele javaslatban fölvetett igazgatói pótlékokat is figyelmen kívül hagyja, ha az orvosiálna hamarosan meg nem történik, akkor ezek az igazgatók ugyanazt a fizetést kapják, amit a VIII. díjostályban levő tanároknak mint-egy fele s 400 koronával kevesebbet, mint amennyit az ugyanezen díjostályban levő tanárok másik fele kap. Nagy kiábrándulás és a pótlékjavaslat a tanároknak is, akiknek munkáját, úgy látszik, a pénzügyminiszte-riumban nem tudják kellően megbecsülni és értékelni. Egyenesen sértő és bántó ez az összes idejüket hiva-talosan teendőiknek szentelő s így a kizárólag rendes fizetésükre utalt középiskolai igazgatóknak. Kétséget-ten, hogy ez így nem maradhat, mert ez nem volna más, mint az igazgatói állásnak, mely az igazgatói állásnak, mely az ideigig egyedüli előmenetelel képezte, teljes sembevétele. A közszolgálat egytel-ten ágában sincs példa arra, hogy a hivatalonők kevesebb fizetést élvezze, mint a hozzá beosztott tiszt-viselői; ez a képtelen helyzet tehát itt sem maradhat meg. Szükséges, hogy ennek orvosiálna a be-nyújtott javaslat képviselőihez tárgyalása előtt meg-történjen. Nincs ennek akadályja sem mert csak néhány emberről van szó s így ennek keresztülvite-le még pénzügyi akadályba sem ütközhetik. Bizunk a pénzügyminiszter belátásában, nemkülönben a köz-ökötatásügyi miniszter jóakarátában, akik nem engedhetik meg, hogy a középiskolai igazgatók, ha csak ideigle-nesen is, ily sérelmet szenvedjenek.

Egy középiskolai igazgató.

— **Az ácsi postalópa.** A komáromgyeji Ács községben e hó 23-án történt 72,800 koronás posta-lópa ügyében a budapesti rendőrség széleskörű nyo-mozást indított. *Berczy Béla* rendőrkapitány a napok-ban Ácsra utazt, ahol kihallgatta *Huszár Tóth Jó-zsef*-et, az ácsi posta különcét, aki a pénzküldeményt átvette a mozgópostától. *Tóth József* azt vallotta, hogy amikor megkapta a pénzes zsákokat, az állomás III. osztályu várótermében meg kellett várnia a gráci vonatot. Álmos lévén, lelekedt egy padra s a zsákok a feje alá tette. Mikor azután berobogott a gráci vonat, kiszaladt elibbe és otthagya a zsákokat, amelyek ezalatt elloptak tőle. *Berczy Béla* gyanusnak találta az egész vallomást. A különcnek a zsákok egy erre a célra rendelt ládába kellett volna tennie és lezárnia. De egyéb terhelő adat is merült fel *Huszár Tóth Jó-zsef* ellen, akit a rendőrség letartóztatott. Letartóztatta meg *Berczy Gardik* Jánost is, az ácsi cukorgyár éjjeli őrt, akit azazal gyanúsítottak, hogy részes volt a lopásban. A letartóztatottak a komáromi ügyészség börtönében vannak. A pénz azonban nem került még meg és most ebben az irányban nyomoz a rendőrség. A letartóztatottak erősen tagadnak. A kereske-delmi minisztérium 4000 korona jutalmat tűzött ki annak, aki a pénzeszsákok egész tartalmával megta-lálja és átadja a rendőrségnek, vagy annak nyomára vezet a rendőrséget.

— **Lelkek, akik hazajárnak.** A huszadik században majdnem hihetetlenül hangzik az a rémtörténet, amit Biharmegyéből írnak. Megszé-gyentíti ez a történet a legfogasabb regénygyáros fantáziáját. Pedig a dolog nem regény, hanem szóról-szóra megessett történet, ami megessett Bota-rest biharmegyei falucskában.

Néhány héttel ezelőtt meghalt a faluban Vigyi-kán *Nikolaj* szelér. Alighogy elültették az Ur szőle-jébe, az asszonyok öszesugtak, tanácskoztak, mi le-het az oka, hogy itt is, amott is véres tejt ad a te-hén. Könnyű volt kisútni, hogy megromlották a falu teheneit és pedig ki más romtotta volna meg, mint az öreg Vigyikán lelke. Mivelhogy kíséretben többen is látták, hogy hazajár a temetőből kijérteni az a sirjában sem nyugható lélek.

A férfinep hát elhatározta, hogy Vigyikán *Niko-laj* lelkét meg fogja akadályozni a hazajárásban. Erre aztán ósával, csakánynyal éjnek idején kiballagtak tizen a temetőbe és fölásták a sirt, amelyben Vigyi-kán holtteste pihent. Felcsizitették a koporsót, kifordították belőle a tetemet és késsel vagdalták ki a halott szívet, amelyet aztán a feszületre szögeztek, mire re bene gesta hazaszállingóztak abban a biztos tudatban, hogy az a lélek most már nem lábatlanok-dik a rotaresti portákon. Másnap reggel a temetőcsész-rémülve látta a keresztnek flyegő busafatát, amely-ben később az orvos ismerle föl a halott szívet. A kegyetlen sirbontókat hamarosan előkerítették s a hatóság különösképpen közegészségügy ellen való kihágását indított eljárást a hiénák ellen.

Igy szól a Nagyváradról érkező hír rémes egy-szerűségében.

Rotaresten a tehének állítólag véres tejt adtak, aminek az oláh „tudós néniék” tüstént megtalálták a magyarázatát. Csak a sztrigój (haza áró lélek) az, amely éjjelente rosszindulattal károsítja meg a falu népét. A sztrigój valóságos réme az oláh köznépek.

Az ezer babonás nép legszörnyűbb alakja a sztrigój. Elhalt emberek nyugtalan lelke éjjelente visszatér fa-lujába sztrigój képében és különösen a tehéneknek ront, vérel megvigyite tejúket. Amint aztán megvan a sztrigój, megvan ellene az orvosság is. Szent feszü-letre teendő a sztrigój lelkü test szíve. S a sztrigój elpusztul.

Szomorú tudatlanságra vall ez a babona. Amint-hogy a babona általában csak műveletlenség és tu-datlanság nyomában kél, de minél nagyobb fogalma van a babonának, annál nagyobb a tudatlanság ott, ahol keletkezett.

A rotaresti eset elpusztíthatatlan foltja, árnya a rádium századának. Pedig ez nem egyedül álló. A hó románok laknak, ott még a levegőben is babona szállong. Mert tudatlanok, s mert így nevelték őket azok, kiknek szükségük volt az ő tudatlanságukra. — Az oláh pópák, kik — tisztelet a kivételnek — magok se dicsekedhetnek nagy műveltséggel, maguk táplálják a népek ezt a hitét, a helyeit, hogy ki-vernék fejükből a babonás képzelődést. Ok nem, Ok még babonásabbá teszik. A babonákat összevegyítik a vallással. Esorok írója szemtanuja volt annak, amint egy görög-katholikus oláh pápa megfelelő minisztrán-sokkal egy házból külte a rossz lelket. Ilyesmire vállalkozik nem egy, hanem száz oláh pápa, különö-sen a sötét Biharban, az erdélyi havasok közt és a tordamegyei oláh alföldön.

Nem csoda. A műveltség ott még nem taposott magának ösvényt. Iskolák nincsenek vagy ha vannak, öreg, iskolázatlan mester tanít bennük.

A román nép babonás hitének egyébként még van egy oka. A népballadák, melyek telítve vannak a babonás kitételekkel s melyeket a románok nagvon is kultiválnak. Nagy román költők, mint *Alexandri*, *Bolinteanu* és *Cosbuc* némely versükben valósággal dicsekednek a román nép sztrigójával vagy egyéb szörnyű babonájával.

— **Testvérgyilkosság szeretetből.** A nemesen érző szív és a szárazon rendelkező tör-vénykönyv összekötözésének megdöbbentő példá-ját táviratozzák *Nagykanizsáról*. *Deutsch Miksa* 18 éves magánhivatalnok és 9 éves *Imre* öcsese régóta betegeskedtek. A lassan, de végzetes biz-tossággal működő kór munkaképtelenné tette mindkettőjüket. Otthon kellett sinylődniük a gy-ogyíthatatlan betegeknek szomorú télenségekben. Nem kereshettek, teljesen az apjukra voltak utalva, aki szegény ember létére nehezen viselte a sok gyógyítási költséget. Fájt, nagyon fájt ez a nagyobbik fiúnak. A betegséget, amelyet kirótt rá a sors, még csak tűrte volna, de megalázta és szüntelenül zaklatta a tudat, hogy ő és öcsese megnehezítik szülőjük életét. Az *Imre* hagyján, az még az apai gyámság alá tartozik, de ő már megérett arra, hogy a maga lábára álljon, dolgozzék, létalapot teremtsen magának, örömet szerezzen szüleinek — és ime a be-tetegség szárnyát szegi minden törekvésének. Apjá-nak a kényerét kell ennie és apjának költségén kell szednie az orvosságot. Pedig az apja nagyon szegény ember. Így töprenkedt a szegény *Deutsch Miksa*, míg egy kétésgőbeesett tervet eszelt ki. Hogy könnyítsen apja sorsán, ma morfiummal el-altatta öcsesét, azután agyonlőtte. Majd maga ellen fordította a fegyvert, de kiejtette csonka kezéből, s mire fölemelte, a házbellek berohantak és megakadályozták az öngyilkosságot. Az uszta-lon levelet találtak, amelyben *Deutsch Miksa* azzal okolja meg tettét, hogy meg akarta szabadí-tani apját két beteg gyermekétől. Az ügyészség nem tartóztatta le a beteg *Deutsch Miksát*, aki özletlen gyöngédségével bizony nagyon megkesze-ritette apja életét...

— **Honvéd tartalékosok kinevezése.** Mint a *Rendelési Közlöny* jelenti, a király a magyar királyi honvédség tartalékában 1904. évi január hó 1-től számítható ranggal hadnagyokká nevezte ki:

A gyolagságnál a következő tartalékos hadapród-tiszthelyettesek nevezettek ki: *Mencin Milutin*, *Eöry Gyula* Gyárfás Hugó, *Marányi Elemér*, *Major János*, *Krámer Mihály*, *Álföldi Gyula*, *Kosáczky Rezső*, *Mati-jevics József*, *Fülöp Károly*, *Glavan József*, *Perényi András*, *Fenyő Gyula* Póha Lajos, *Gasparics László*, *Frey Miksa*, *Baglama Imre*, *Reguly Jenő*, *Mayer Ernő*, *Józsa Benedek*, *Szirib István*, *Sasse Károly*, *Becker Béla*, *Korányi Hugó*, *Gallus György*, *Tóth Ferenc*, *Aczél Károly*, *Schäffer Adorján*, *Hege-düs Nándor*, *Kariik Károly*, *Laky József*, *Pesny Béla*, *Sonkovits János*, *Buehgraber Gábor*, *Mol-nár Dezső*, *Kardeván István*, *Südfied Gábor*, *Wächter Rikárd*, *András István*, *Grünberger Adolf*, *Feldmann Márk*, *Halmagyi Ferenc*, *Honig An-dor*, *Kauten Miklós*, *Vass János*, *Klein Zoltán*, *Kiss Viktor*, *Kovács József*, *Laber Aladár*, *Beöze Gyula*, *Matlaskovszky István*, továbbá a követ-kező volt egyévi önkéntesek: *Bagyik Árpád*, dr. ba-lásalvi *Kiss Kálmán* dr. *Balthazár Zoltán*, *Pores Kál-mán*, *Marczinkó Ferenc*, *Waldmann Lajos*, *Bodor Ákos*, *Perhás Sándor*, *Dragic Vladimir*, *Tenczer Gyula*, *Batta Korjón*, *Haefner Zsigmond*, *Turcsányi Zoltán*, *Mucha Gyula*, *Sacher Hugó*, *Osterzmann Gyula*, *Szekeress Leó* *Alkár Ottó*, *Farkas Szabó Dezső*, *Vékás Lajos*, *Sipier Dezső*, *Langsch József*, *Dortsák Ede*, *Telecsky József*, *Demeoczky Miklós*,

Polgár István, Szirmai István, Scholcz Károly, Kardos Jenő, Jambrik Bertalan, Szaszarái Bernát, Mészáros Dezső, Leitner Béla, Bónis Aladár, Berze Árpád, királyi aldi dr. Kraft Dezső Sextius Lajos.

A tovasszágnál ezek a tartalékos hadapród-tiszthelyettesek: Zsiga Adár; továbbá a következők volt egyévi önkéntesek: dr. Tomcsányi Vilmos, Muzsik István, Zwolinsky József, dr. Janniczky Lajos, dr. Krakker Kálmán. A kezelőtiszti karban a következők volt egyévi önkéntesek: Schmidt János, Milankovics Emil, Eibel Albin, Török László, dr. Király Henrik, Munkhi Miklós, Tabis Sándor, Juricskay Béla, Gyulsi Dénes.

Kinevezettek továbbá a gyalogszágnál tartalékos hadapród-tiszthelyettesek a következők volt egyévi önkéntesek: Handier Kálmán, Braun József, Agras Milán, Stílinovics István, Lóza Kálmán, Hegedűs Kálmán, Szilágyi Benő, jekofalvai Beliczay Tamás, Szalamin Elek, Szelenyi Tamás, Telegdi János, Vác Ferenc, Neuspiel Izidor, Oláh Béla, Makkai József, Boró István, Gutátsi Béla, Meer Béla. Rózsahegyűi Odón, Sigmond Ákos, Kellner Sándor, Gyóker Imre, Ruzsák István, Dorogi Lajos, Gunda Lajos, Orbán Kálmán, Lutz József, Schubler Rafael, Papp Dénes, Fehér Sándor, Halász Jenő, Losonczy Géza, Graf Emil, Gugi Zoltán, dr. Brachtel Dezső dr. Bessenyei Lajos, Szabó János, Rácz János, Szádeczky Dezső, Both László, Gyurkovics Béla, Romek Imre, Szokol Károly, Bogdány Béla, Langer Ignác, Keller Lajos, Bozay Jenő, Cserenyés Zoltán, Mindszenti Mihály, Szilágyi Ferenc, Palescs Dusan, Herrmann János, Szőlősi Győző, Vidor Árnin, Lankóczy József, Szelenzky Béla, bicskei Bitsky Ilés, Krnja Tamás, Masztis Sándor, bitorajski Cuculic Tamás, Borovac Milán, Kram Antal, Jaró Sándor, Kovács-Sötét István, Gümöri Béla, Andorján Béla, Verézy Lajos, Erdélyi Béla, Ágh Károly, Neuwelt Emil, Makkai Gyula, Sörgői Mátyas, Degrell István, Hankovszky Dezső, Mays Győző, Benesch István, Zsille Kálmán, Gosztony István, Hubacsék Géza, Grünwald János, Németh Dezső, Gaál János, Zsengeri Ferenc, Horvát István, Reidner Henrik, Pntér Gyula, Krausz József, Roska Sándor, Róza János, Galfsky Nándor, Fűredi István, Raeski Rozsó, Ráthonyi Győző, Papp Géza, Snapp Lajos, Spanovics Lajos, Strömpl Béla, Nagy Zoltán, Bittera Zsigmond, Mucafir Bódog, Farkas Sándor, Burger Mihály.

Továbbá tartalékos hadapródokká a következők egyévi önkéntesek: Mazzy György, Molnár László, Aliquander Lajos, Jankovics Gyula, Turek János, Nagy Béla, Tolnay Zoltán, Cibulács Zsigmond, Schwarz Izidor, Steiner Elemér, Morandini Bálint, Kovács Artur, Keszler Géza, Holi Gyula, Kazocsek Elek, Labdavszy János, Vukovics Vladislav, Bicsanics Vince, Banet Győző, Njemesics Vladimir, Lovassy Mihály, Náday Dénes, Hirsch Gyula, Karakatic Imre, Segnau Fausztin, Horárik István, Mészáros Gyula, Borna Győző, Balczor György, Berger Gyula, Gosztinyi Iván, Lovass Gyula, Pauliny Károly, Zára Mihály, Feles Márk, Nebrek István, Zimonyi Henrik, Krets Lázár, Vajda Imre, dr. Solth Béla, Szántó Károly, Veres Sándor, Santics György, Marecki János, Kranczi Arnold, Pozsár Lajos, Ziffer Sándor, Dudvarzski Szilárd, Karossa Endre, Sasics Ilés, Kanovich Jenő, Schwarz István, Goldberger Lipót, Horvát Ferenc, Koppán Pál, Csapó László, Pirnitzer Tibor, Sólalvi Zsombor, Szabadffy Gyula, Péterfi Áron, Tóth Lajos, Frisch Rikard, Mayer Gyula, Haidu Sándor, Farkas Zoltán, Murari Béla, Gergelyi László, Geher Pál, Bakó Sándor, Neumann Sándor, Juhász Lajos, Grossmann Ferenc, Harsányi Sándor, Szarka Imre, Pfeiffer Hermann, Heilmann László, Hauser Béla, Baróthy István, Ilés Andor, Nyul Ferenc, Nemes Béla, Tchuppter Győző, Bosniak Károly, Zandt Gyula, Kónyi Lajos, Klein Samu, Földesi Albert, Szép József, Kutsera Gyula, Botlik Géza, Kovács János, Agras Károly, Erdős Hermann, Buhyovszky Mihály, Rogulics Ignác, Osváth Dénes, Hetey István, mérei Vaida Barna, Schmidt Károly, Siromp Rezső, Ghilardi Ottó, Steiner Gusztáv, Strossmayer Ferenc, Tulács László, Mahovics József, Kadebó Ernő, Grossmann Győző, Loew Gyula, Zlotzky Pál, Deák Vince, Pusztai Lajos, Muresán Flórián, Lakatos Dániel, Burján Márton, Kostás János, Kornhauser Zsigmond.

A tovasszágnál: tartalékos hadapród-tiszthelyettesek: volt egyévi önkéntesek: Major István; tartalékos hadapródokká a következők volt egyévi önkéntesek: Debrecei István, Kossuth László, Kövály Lajos, Szent-Ivány Tibor, Prihradny Odón, dr. Barsay Andor, Popelka János, Horváth András, Srluba Imre, Osiás Imre, Jankovits Dusan, Guttman Károly.

— **Kisérletesni** kár bármivel, mert igen sok esetben bebizonyult, hogy a csusz és közsvény kiváló gyógyító szere a Zoltán-éle kenőcs, mint azt a számos elismerő levél is igazolja. Úvege 2 korona. Zoltán gyógyszerárában, Budapest, V. Szabadság-tér.

— **Amerikai mulatság.** New-Yorkban nemrégiben nagy kerékpárversenyegek voltak, amelyek ezer meg ezer nézőt vonzottak naponként a versenyterre. Egy napon a következő különös dolog történt. Megjelent egy erősen lefátyolozott hölgy, akiről nem tudták, hogy kicsoda. Az ismeretlen hölgy helyet foglalt a pályahoz közvetlenül a pálya mentén, s nagy csomag bankjegyet vett elő a kézi táskájából. Minden szem természetesen rögtön feléje irányult. Mikor aztán egy Leander nevű versenyző mindig elébe került, egy-egy bankjegyet nyújtott neki, s csókot hányt feléje. És mindaddig ismétlődött, amíg a bankjegyek el nem fogytak. Akkor következett egy gyémántokkal kirakott aranyóra, amelyet Leander felé hajított, s az elkapta ügyesen. Végül elővett a fátyolos hölgy egy aranyláncot és azt is oda hajította Leandernek, s ráadásul még egy gyémántgyűrű is következett. Csak

hogy ez nem volt jó vetve, s egy néző kapta el, aki erre eltűnt. Ezek után a fátyolos hölgy is titokzatosan eltűnt.

— **Elűntek.** Az utóbbi napokban a következők újabb eltűnéseket jelentettek be a rendőrségen: Horosi Etei budapesti születésű 19 éves cseléd (Füred-utca 4. sz.) — *Bustyn* János 51 éves hidmunkás (Máramaros-Sziget). — *Mike* Ilona miskolci születésű, 18 éves cseléd (Vig-utca 28). — *Weinstein* Sándor budapesti születésű 11 éves tanuló (Király-utca 26). — *Lendvai* Lajos 13 éves tanuló (Debrecen). — *Máthé* Vilmos 15 éves tanuló (Debrecen).

(x) *Használt-e már Stomatint?*

Az írói tulajdonjog.

Budapest, december 29.

Európa országai közül csak Oroszország nem járult még hozzá a berni egyezményhez, melynek célja, hogy megvédje az irodalmi tulajdonjogot. Ez különösen a franciákat bántja, minthogy az oroszok az európai népek irodalmi közül különösen a franciák kedvelés és tömémenten párisi regényt, drámát fordítanak le évenként oroszra. Természetes, hogy az orosz-francia barátság révén a franciák a kölcsönösség állásapontjára helyezkednek és ők is nyakra-főre fordítják az orosz munkákat. Minthogy a tulajdonjogot semmi sem védi, a kiadókat mindent elkövetnek, hogy elsőnek jelenjenek meg a színen. A fordítótól tehát nem annyira jószágot, hűséget és stílbeli kvalitásokat követelnek, mint inkább gyorsaságot. Hogy mint kerülnek ki egyes írók ebből a versenyből, az képzeltet. A francia írók már régóta keresik a módot, hogy mint lehetne ezen az irodalmi kalózkodáson segíteni. Octave Mirbeau határozott lépésre szánta magát végre rá. Pört indított egy moszkvai impresszárió ellen, ki lefordította és előadatta: *Az üzlet üzlet* című darabját. Ebből az alkalomból Mirbeau moszkvai ügyvédje felvetette az orosz közvélemény előtt azt a kérdést, hogy szabad-e a fordítónak vagy a színháznak a szerző művén valamit változtatni. Viszont *Séménoff* orosz író a francia szerzőkhez intézett kérdést a felvetődött probléma megoldására. A beérkezett feleletek a következők:

Sardou Viktor

nyilatkozatának lényege ez: Az írói munka kétségtelenül jogosabb tulajdon, mint például valamely kert vagy ház. A házat bizonyos területen, meglévő anyagból építik, míg az irodalmi vagy művészi munka a szerző agyából születik meg. Az irodalmi mű teremtett mű. Házat elvégre minden ember építhet — az egész csak pénzkérdés. De hol vannak azok, akik egy *Hamlet* vagy *Tartuffe*-t tudnak építeni? Ennyit az elvet illetőleg. És magától értődik, hogy a szerző mint az illető mű tulajdonosa az interpretációt is beleírva, minden jogát megőrzi. Kétségtelen tehát, hogy a fordító vagy színházigazgató, ki rosszul fordít valamely darabot és kihagyásokkal, változtatásokkal és hozzátételekkel kivetkőzött eredeti formájából, az író tulajdonjoga ellen vét. Ami az orosz igazgatók eljárását illeti, maguknak az orosz írónak kellene ellenük teltetni. Az ő érdekük, hogy ne adhassák a francia darabokat nyakra-főre. Az angol példa meggyőzően őrök arról. Mióta ott fizetni kell az idegen darabokért, a hazai szerzőket kultiválják. Mindent összefoglalva, arra a kérdésre, hogy kit illet meg a tulajdonjog, a szerzőt-e, vagy a fordítót, vagy az előadót, a felelet csak az lehet: a szerzőt!

Capus.

Franciaországban már mintegy évszázad óta tekintik kalózeljárásnak valamely irodalmi munka jogának kihasználását. A nemzetközi erkölcsi köztudatba csak mintegy husz év óta ment át ez az elv. Ma már egész Európában elismerik az írói tulajdonjogot, csak Oroszországban nem. Azok az okok, melyek az orosz írók nagy részét arra bírták sokáig, hogy ne sorakozzanak az írói tulajdonjog védői közé, két-éltek voltak. Először kereskedelmiek. Oroszországnak nem volt érdeke, hogy a kölcsönös jogvédelem alapjára helyezkedjék. Ezek az okok ma már megszűntek, minthogy az orosz munkákat most már a franciák is szívesen olvassák. Maholnap az orosz írónak éppen úgy érdekük lesz a tulajdonjog megvédése, mint a francia szerzőnek. Az okok második tájtájához tartozóak *erkölcsi* voltak. Az eszme nem az egész világé-e vajjon? Kinek van joga ahhoz, hogy valamelyiket egészen magának foglalja le és hogy magát egyetlen birtokosának tekintse? Nos, szent igaz, hogy az eszme az egész világé. De éppen olyan szent igaz, hogy ahhoz a formához, melyben valamely író az eszmét megszólaltatta, senki sincs joga hozzányulni.

L. Descaves.

Kétségtelen, hogy a szerzőnek minden munkájára vonatkozó jogát meg kellene őriznie, különösen

a végből, hogy senki ki ne vetkőztesse eredeti jellegéből. De mikor a szerző nem ismeri azt a nyelvet, melyre munkáját lefordították, nagyon nehezebb válik az ellenőrzés. Valakivel meg kell tehát egyeznie, rá kell bizonyos hatalmat ruházni. Nos, és azután? Vajjon ez elejét veszi-e annak, hogy a francia szerzőket kiforgassák valójukból és így devalválják Oroszországban? Attól a pillanattól kezdve, hogy mindenkül megfosztják őket, nem annak megállapítása fontosabb, hogy vajjon többet vagy kevesebbet vesznek-e el tőlük.

Catulle Mendés.

Magától értődik, hogy az, aki valamely szerző munkáját ennek engedélye nélkül fordítja, eladja, vagy előadja és nem juttat neki megfelelő részt a hasznából, az közönséges tolvaj. Mert az irodalmi tulajdon még egyénibb és kimérendőbb minden más tulajdonjognál. Valaki azt mondotta egyszer Théophile Gautiernak: „Ej, mért az eszmék! Az eszmék mindenkié, az eszmék a levegőben vannak!” Théophile Gautier így felelt: „Vegyen lélegzetet! Haed lassuk!”

Brioux.

A drámai szerző munkája csak az utolsó főpróba után fejeződik be. Ösztökéléseivel, utasításaival, a főpróba folyamán folytatja azt a munkát, melyet tollával kezdett meg. A orosz előadás teljesen kitorgathat egy darabot valójából. De ami több, ha a darabot szerzője engedélye nélkül adják elő, a fordító és igazgató anyagi szempontokból olyan változtatásokat tesznek rajta, melyek valójában meghamisítják. Így tehát az írónak kétségtelen joga van ahhoz, hogy gondolatát ne vetkőztesse ki eredeti alakjából, hogy munkáját ne zsákmányolhassák ki lelkiismeretlenül olyan emberek, kik csak saját érdekükre gondolnak.

Hervieu.

Az irodalmi munka, melyet a szerző napokon, heteken, hónapokon és éveken át teremtett, az illetőnek legszemélyesebb tulajdona. Olyan értéket teremtett, mely nem volt meg előtte, mely nincs, csak általa, és amelynek létrehozására kizsákmányolta szívét, agyvelejét, sőt olykor egészségének tetemes részét is. Az, aki a törvény hiányosságát használva fel, kifosztja a szerzőt valamely munkájában, olyan cselekedetet követ el, melyhez csak a büntetethetőség hiányzik, hogy magán hordja a büntetnek minden ismeretjelét. — Ha a fordító vagy átdolgozó, a szerző beleegyezése nélkül, kivetkőzötti a munkát eredeti jellegéből, csunyhá bűnt követ el az egyszerű rablásnál. Mert a szerző hírnevét kockáztatja, áldoztatja a szellemi becselenségbe ránhajta magával. Ugyanezt teszi, mint az a hamisító, ki valamely gyár védjegyét használja, hogy ennek takarója alá értéktelen vagy ártalmas holmit csempésszen.

Claretie.

Valamely drámai munkának a szerző beleegyezése nélkül való előadása az anyagi tulajdon ellen intézett támadás. Minden a fordítás vagy az előadás révén elkövetett hamisítás az erkölcsi tulajdon ellen intézett merénylet. A szerzőnek joga van ahhoz, hogy ne fordítsák le, ne árulják el és ne rága-mazzák. Hogy ne árulja el a fordító és ne rágalmazza az interpretáció. Ez annyira igaz, hogy Franciaországban, abban az esetben, ha az igazgató rossz keretbe illesztette vagy színezés félreértette, tiltakozhatik darabja előadása ellen. Éppen úgy gazdája és ura annak, ami agyából született, mint ahogy gazdája agyának és lekiismeretének. Mindaz, ami ez ellen a jog ellen vét, plágium vagy diffamáció.

Szezon.

I.

A ligetben jártam ma délután,
Köröskörül minden szűrtisza hó
S jégpáncéljával a tar fák között
Félem villant az araszélynyi tó.

Csend volt... Csak messze két utcagyerek
Korcsolyázott egy-egy fél korcsolyán...
Bal lábbal csuszta, a jobbal száadtak,
Az út jegén rohanva szaporán...

Aztán eltűntek... A csend még nagyobb lett,
Sziszegve sirt a decemberi szél
S gallérom prémjét a fülemre húzva
Morfondiroztam: — Ujra itt a tél!

II.

Megint tél van. A nagy vashirdetón
Rőfös betikkel szinte kiabál.
„Az éhezők, a szegények javára
Lesz majd hangverseny, lesz tombola, bál...”

Didergő munkás felnéz a plakátra:
— Lesz hangverseny, mulatság... Szép lehet!

Amíg mi küzdjük verítékben azva,
Ők kitanóolják majd a kenyeret.

III.

Ha januárnak elsőjével
Szerelmi vágy szívébe száll,
Az ember a villamvasútnak
Epp megállóhelyéhez áll.

Majd jönnek arra ifjú hölgyek,
Várnak, és várnak csendesen
Mig a „Megtelt” villamvasútnak
Tovarepülnek sebesen.

Az ülőhelyek lefoglalva
S már nem lesznek állóhelyek.
— Milyen sokáig kapok ültőt!
Ó nagysága így kesereg.

— Óh nagyság! — szólsz akkor szerényen...
Konfortáblin nem jönne ön?
Reád néz akkor szemlesítve
S halk hangon stúgja: köszönöm!

Igy januárnak elsőjével
Egy hölgy s egy úr konfissza száll,
Ha külön-külön a villamosnak
Megállító-helyéhez áll.

N.

FŐVÁROS

(*) **Jelölés.** A negyvenötös választmány mai ülésén a következő állásokra jelölt: Az *alpolgármesteri* állásra: Rózsavölgyi Gyulát és Matuska Alajost. Az *arvaszéki elnöki* állásra: Sipőcz Lászlót; az *arvaszéki helyettesi* állásra: Pözel Istvánt; a *főügyési* állásra: Fülepp Kálmánt a *járóvisi* állásra: dr. Schermann Adolfit, tehát minden állásra a régiakat. Az *igazoló-választmányba* a következőket jelölték: Heinrich Kálmán Rácz Károly, Kugler József (uj), Szadovszky József, Schweiger Márton, Mészáros János (elnök) Morzsnávi Károly (helyettes elnök), Hűvös József, Springer Ferenc; a *biráló-választmányba*: Polónyi Géza Kléh István, Novák Sándor, Unger Alajos, Radocza János; a *közgazgatási bizottságba*: Koller Lajos, Jellinek Henrik (uj), Tenczer Pál, Wagner Géza, Horváth A. János (uj). A negyvenötös választmány nyitvalejére legelőbbi ülésén nem akarta tudomásul venni, hogy a III. kerületi bizottsági tagok *Schubert* Sándort küldték a választmányba. A kerületi bizottság tagjai ma tudatták a választmányt, hogy ragaszkodtak *Schubert* Sándor jelöléséhez, de *Schubert* lemondott s így helyére *Raisz Mór* jelölték.

(*) **Villamos vasúti állóhelyek.** A villamos vasúton január elsőjével életbelépő reformra vonatkozó *Rudnay Béla* rendőrőrkapitány ma terjedelmes hirdetményt adott ki. A főkapitány hirdetménye szó szerint a következő:

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak ez évi 10.307. szám alatt hoztam intézeti rendelkezéshez képest értesítem a székes-ővárosi közönséget, hogy a székes-ővárosi villamos közúti vasútonak és pedig: a budapesti közúti vaspályatársaság, a budapesti városi villamos vasút részvénytársaság, a budapest-szent-lőrinci helyiérdekű villamos vasút részvénytársaság, a budapest-budatoki helyiérdekű villamos vasút részvénytársaság, a budapest-üpest-rákosfalvai villamos közúti vasút részvénytársaság, végül a budapesti-déki villamos közúti vasút részvénytársaság vonalain 1904. évi január 1-től kezdve az állóhelyek a kocsi belsejében megszűnnek és a kocsi belsejében csak annyi utas továbbítható, ahány hely azokra rendelkezésre áll. Két, tíz éven alóli gyermeke egy ülőhely számítható. A kocsi peronra in az állóhelyek továbbra is megmaradnak. Ugy az eső, mint a hátsó peronra az engedélyezett állóhelyek számát az oda kifüggesztett táblák mutatják. Ha az egyes kocsikra megállapított férőhelyek megteltek, azokra több utasnak főtámlái nem szabad és a kocsivezető főhivására a főösszámú és legutóbb főtámlái utasok a kocsit elhagyni tartoznak. A közlekedési válatoknak kötelességévé tétetett, hogy a kocsijáratok szipartása pótkocsik alkalmazása és a menetrend célszerűbb beosztása által a közönség forgalmi igényeit a belső állóhelyek megszüntetése után is fönntakadás nélkül kielégítsék. Minthogy a fönntelvezett intézkedés csak az utazóközönség kényelme és biztonság érdekében történt, kérem és figyelemzetem a székes-ővárosi közönséget, hogy a közúti vasúti közlekedésre nézve kiadott szabályok betartása, első sorban pedig a megállapított férőhelyek számához való alkalmazkodás által maga is nyújtson segédkezet ahhoz, hogy ezen Nyugat-Európa minden nagy városában régóta keresztülvitt rendelkezés minél könnyebben és a rendőri karhatalmi kényszer lehető kikerülésével végre nálunk is életbeléptethető legyen. Végül még arra is figyelemzetem a közönséget hogy a fől- és leszállás könnyebbé tétele céljából a kocsiknak hátsújárda felőli ajtaja 1904. évi január hónap 1-től kezdve eltávolíttatik. A fel- és leszállás azonban csak a megállóhelyeken történhetik. Az, aki menetközben a kocsira fől- vagy arról leszáll, valamint az, aki a Megtelt táblával jelzett kocsira fől- vagy megtele kocsiról leszállaloni vonakodik, kihágást követ el és az 528/893. kgy. sz. székes-ővárosi szabályrendelet 73., 75. és 96 §-a értelmében 100 koronáig terjedhető pénzbüntetés, behajtatlanság esetén megfelelő elzárási büntetés alá esik.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Nemzeti Színház.** Az *Idegen nőt*, ifjabb Dumas Sándor ötfelevenő drámáját elevenítették föl ma este. Mialatt gyönyörködve élveztem Remonin szellemes mondásait és a darab remek technikáját —: eszembe jutott, hogy ez a szuverén elme nem működik többé. A modern Franciaország legszellemebb koponyája mindörökké kibűlt. Most mult nyolc esztendője, hogy Dumas villámly agya megállott *Marlyle-Royban*, mint egy összetört óramű. Hihetetlen, de igaz: a halál erősebb volt ennél a hatalmas embernél. S ami még hihetlenebb de nem kevésbé igaz: a halál nem sajnálta kioltani ezt a nagyszerű fényt, ezt a milliőknak viágító fáklájt. Dumas bölcs, agilis, ragyogó agyvelejét éppen egy megállított, mint egy krein agyvelejét. Ilyenkor látszik, milyen hatalmas és durva legény a halál; és milyen gazdag az isten, hogy neki *Dumas* Sándor is csak anyyi, mint egy közönséges napszámos, mint egy obskurus bogár, mint egy kis növelten ázalag az óceán fenekén. De ha meghalt Homér és Dante, ha nyirkos, buta homokká vált Shakespeare és Petőfi, Gőthe és Madách —: akkor a *Dumas* Sándor lángeszű feje sem lehetett kivétel. Gloria in excelsis Deo! — Azért a *Dumas* Sándorért, aki meghalt, csak egy kárpótló és vigasztal: az a *Dumas* Sándor, aki nem hal meg soha. Ez a *Dumas* él a színpadon, a szalonokban, az emberek elméjében és szívében; egrütt harcol velünk és együtt fog harcolni a jövő nemzedékkel is a haladásért; finom gunyval fog mosolyogni a hipokritákon és vaskézvel fog lesújtani a Septimonts hercegekhez hasonló gonosztevőkre. Ez a *Dumas* mindig ott marad az emberiségért küzdő atléta első sorában. — A mai följújtásnak az a legnagyobb érdeme, hogy *Clarksonné* szerepében visszaadta nekünk *Jászai* Marit. Ez az amerikai nő, akit gyermekkorában rabszolgavásáron adtak el és édesanyjával együtt, emberföltött módon gyűlöli a férfiakat. Határtalan bosszúállás minden más színésznőnél hajlandók volna nekünk pózolásnak minősíteni. *Jászai* Marinak elhisszük, hogy a gyűlöletnek ez a magas löke, a következők bosszúállásnak ez a szörnyű ereje lehetséges. Egyénisége olyan nagy, művészte olyan szuverén, hogy a legmerészebb találatokat is valóságá válogatja és a rendkívüli ügy fogadjuk el tőle, mint a legtermészetesebb dolgok. A harmadik felvonásban három nagy jelenete van: a férjével, Septimonts herceggel és a hercegovel külön-külön. Mindhárom jelenetben változik a hang azokhoz képest, akikkel beszél. Ezt a hangváltoztatást *Jászainál* csodálni kell, mert a metsző gunyolt kezdve a mély fájdalomig minden emberi indulatot megszólaltat és minden hangját igaznak érezzük. — Uj volt *Török* Irma, mint *Katalin*, *Bereg* mint *Gérard*, *Gál* mint *Mauriceau* és *Pethes* mint *Remonin*. *Török* Irma a büszke és szemérmes érzéket ebben a szerepben is szépen és szimpatikus tolmácsolja, de ideges nyugtalansága itt is, mint mindenütt, találatokba viszi. A legesekélyebb izgatottságra teste ide-oda hajlong, mint szépen a nádszál és szemében olyan rémület ül, mintha gyilkosnának előtte. Ha valakit szeret, tul-édesen, tul-ideálisan néz rá, balkezére támasztott s kissé félredől fejjel, mint a második felvonásban *Gérardra*. Ilyen nézés, ilyen állás inkább van helyén a fotográf műhelyében, mint modern színpadon. A hangból is számúzni kell a szentimentális zokogást és a kedveskedő csicseregést. Játéka akkor lesz erős és egészséges, akkor lesz szép és igaz, ha ezektől a beteges fölöslegektől megszabadul és mozgásban, beszédben a legnagyobb egyszerűséget keresi. — *Pethes* mint *Remonin*, megint nem volt a helyén. Ez a *Remonin* csupa ész és szellem; az intelligencia határtalan előkelősége sugárzik ki bölcs és tapasztalt szeméből; s ahogy az ölelet elmondja, az a megtestesült finomság. *Pethesnek* csak a parókája volt fehér, bölcs és tiszteletreméltó; alatta egy ifju segédlelkész mozgott, aki léleki szerénységgel mondja el a humoros pohárköszöntőt a nagy urak asztalánál. — *Bereg* sem kedvelem szalonruhában, de *Gérard*ban mégis gyönyörködni lehet, mert ez a fiatalbarn nemes, férfias, nagylelkű és ezeket a tulajdonságokat *Bereg* mindenütt szépen és találaton emeli ki. *Mauriceau* kis szerepében *Gál* kifogástalan.

(á. e.)

** **Messias.** Holnap, szerdán, *Fényes* Samu új történelmi drámáját a *Messias-t* adják elő a Nemzeti Színházban. Az udjónás holnap is azokkal a szereplőkkel kerül színpadra, akik nagy sikerét elősegítették.

** **A Népszínház ujesztendője.** Ujév napján két előadás lesz a Népszínházban, délután a *Bob hercegyben* lép fel *Komlós* Emma, este pedig *Béla* Lujza vendégfelléptével *Verő György* három pró népszínműt, a *Monyekék* kerül előadásra. Szilveszter-estéjén, csütörtökön kivételesen 6 órakor kezdődik az előadás és színpadon *Audran* operettje, a *Baba*, mely mostani felújítása alkalmából is *Audran* legszébb operettjének

bizonyult. A két fő női szerepben *Kéry* Klára és *Hegy* Aranka lép föl.

** **Növendékszínészek vizsgálati előadása.** A Színművészeti Akadémia növendékei január hó 3-ikán (vasárnap) tartják a Várszínházban *Gál* Gyula tanár vezetésével hetedik vizsgálati előadásukat. Ez alkalommal színpadon kerül *Herceg* Ferenc 3 felvonásos bohózatát a *három testőr* és *Giovanni Verga* 1 felvonásos népszínműve a *Parasztbecsület*.

** **Kubelik hangversenye.** *Kubelik* Jan január 5-iki hangversenye iránt rendkívüli az érdeklődés. A művész a hangversenye műsorába eddig még Budapest előadásra nem került műveket is felvett. A hangverseny érdekességét nagyban emeli az is, hogy *Kramer* Teréz és *Scomparini* Mária, az Operaház kiváló művésznői, ketfőt adnak elő. A betanításról Weintraub karmester gondoskodott. Jegyeket *Kubelik* hangversenyére a Harmonia zeneműkereskedés árusít.

** **A Józsi bemutatója.** A *Vigszínházban* már teljes díszlettel folynak a próbák *Molnár* Ferenc *Józsi* című új darabjából, amelynek bemutató előadása keddre, január ötödikére tűzték ki. Az udjónás, amely valóságos láncolata a vidámmal vidámabb jeleneteknek, a Vigszínház gárdájának legjavát foglalkoztatja. A vezető szerepek *Varsányi* Irén, *Kertész* Ella, *Hegedűs*, *Góth*, *Szerény*, *Topolcsay* és *Tanay* kezében vannak, a címszerepet pedig az eszes, vidám és rakoncátlan kis *Józsi* egy genialis gyerekeány, a kis *Halász* Ilonka játssza. Holnap, szerdán az *Aranyhíd* kerül színpadra. Ez lesz a kedvelt darab huszadik előadása.

** **A színészegyesületből.** Az országos színészegyesület igazgató-tanácsa január 5-én délután 3 órakor tartja a karácsonyi színet után első ülését a színpadpalota közgyűlési termében, amelyen a december hónapban beérkezett ügyiratok nyerneket elintézzet. Az ülésre a vidéki tanácsosok közül *Rajs* Ödönt és *Somogyi* Károlyt hívták be.

** **Bonaparte.** *Béldi* Izor nagy látványos drámája, a *Bonaparte*, mely Napoleon életének legkülönbözőbb s legérdekesebb fázisait 7 képben mutatja be, holnap, szerdán ismét színpadon a Népszínházban a bemutató előadás szerezetszával, a címszerepben *Szirmai* Imrével, a két fő női szerepben *P. Lukács* Juliskával és *Szántó* Ilonkával.

** **Magyar Színház.** A *Magyar Színházban* szombaton, január 2-ikán, a *Doktoriskasszonyok*ban érdekes debut lesz. *Zöldi* Elza, az Országos Színművészeti Akadémia végzett növendéke, aki az akadémia legutóbbi vizsgálati előadásán nagy feltűnést keltett, először lép operett-színpadra s eljátssza *Betti* szerepét *Verő* György nagyszerű új operettjében; a *Doktoriskasszonyok*ban, amely a színház műsorát e héten is teljesen betölti. — *Csütörtökön*, Szilveszter-napján a *Magyar Színházban* délután 5 órakor kezdődik az előadás. Színpadon a *Doktoriskasszonyok*, ezuttal is a bemutató nagyszerű szereposztásában. mérsékelt vagyis délutáni helynyak mellett. Másnap, *penteken*, ujév napján délután az előre hirdetett *Kis kofa* helyett a *Drótostól* kerül színpadra. *Pfefferkorn* szerepét ez előadásban hosszú színet után ismét kreálta, *Sziklai* Kornél játssza. Este a *Doktoriskasszonyok*nak lesz tizenharmadik előadása, amelyen *Somcsint* *Gömböri* Jenő játssza.

** **Hangversenyek.** *Rosenthal* Mór világhírű zongoraművész ujév után visszatért oroszországi körutjáról és *penteken*, január 8-án jelenik meg hosszabb távollét után ismét a *Royal* podman. Műsora, e térvé a sablonos összeállításoktól, rendkívül tartalmas és eredeti. Növendékek számára korlátolt számú 2 K. ülőhelyt tart lenn *Méry* Béla zeneműkereskedése. — *Carreno* Teresa *penteken*, január 15-én ad hangversenyt a *Royal* termében. A művésznő hangversenyére már eddig is nagy számban jelentkeztek. *Carreno* zongora-estélyét *Méry* Béla rendezi.

** **Vidéki színház.** A *kecskeméti* színházban a közönség teljes meglegedésére működik *Köressy* Albert színtársulata. Az igazgató egymsáután hozza színpadra a fővárosi színházak kiváló ujoonságait, amelyek közül eddig a következő darabok kerültek színpadra: *Sötét*, *Tavas*, *Menyekék*, *Ejeli* menedékhely, *Két szék két a pad alatt*, *Drótos* tót. A mult héten a társulat énekes személyzete a *Tronbadour* operával aratót ériasi sikert, amely nagy gonddal előkészített, szabatos, összevágó előadásban került színpadra. A társulat kiváló tagjai: *Sárossy* Paula, *Makó* Ayda, *Aifner* Ika, *Kövesyné*, *Károlyiné*, *Almássy*, *Benedek*, *Latábar*, *Nagy* Dezso. A társulat most az *Aranyhíd* és a *Vándorleány*re készül. — *Székesfehérvárról* jelentek: A székesfehérvári színtársulat új színtársulat színtársulata a kerületet a jövő évrada *Micsey* F. Györgynek adta ki.

MŰVÉSZET

□ **Nemzetközi kiállítás.** Az Országos Képzőművészeti Társulat, mint tudvalóvó, ez idén tavasszal nem rendez nemzetközi képkiallítás a városligeti Mücsarnokban. A Nemzeti Szalon igazgatója, gróf *Andrássy* Gyula valóságos belső titkos tanácsos, elnök indítványára, eluatározta, hogy felhasználja az alkalmat és a Szalon termében rendez kiállítás a külföldi nagy mesterek műveiből. Az igazgatóság megbízásából *Ernst* Lajos ügyvezető-igazgató nagyobb külföldi utat tett a kiállítás anyagának megszerzésére. Az igazgató utja lényes eredménnyel járt, amennyiben

Fikérült neki Londonban és Párisban összegyűjteni és a kiállításra megszerezni a tízenyolcadik század legkiválóbb angol mestereinek és a Barbizon-iskola nagyírői művészeinek festményeit. Ezek között vannak: Reynolds, Gainsborough, Komnay, Lawrence, Hoppner, Raeburn, Copley, Opie, Hogarth és Constable művei és a Barbizon-iskola művészei közül: Corot, Diaz, Troyon, Daubigny, Russon és Courbet festményei. A maga nemében páratlanul nagyszerű és értékes gyűjtemény a téli kiállítás bezárulta után, január 17-ikétől február 10-ig lesz látható a Nemzeti Szalón termeiben.

Az Iparművészeti Társulat választmánya
Ráth György főrendházi tag elnöklelete alatt ma ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a Borsod-Miskolci Közművelődési- és Múzeum-Egyesülettel karöltve a jövő év tavaszán Miskolcon iparművészeti kiállítást rendeznek, továbbá, hogy eselig Kassán és Selmecskényen rendezendő kiállítások dolgában megindítsák a tárgyalásokat. A közoktatásügyi miniszter állami nagy arányú bizottságba a választmány képviselőitől tükös szavazattal megválasztották Ráth György elnököt és Czifler György második elnököt. A felszaporodott tennivalók miatt szükségessé vált másodikított tisztségre megválasztották Szécsény Ferencet, aki január hó elején kezdi meg működését. Egyben jegyzőkönyvi köszönetet és e ismertetést szavazott a választmány Csakó Elemérnek e minőségében eddig teljesített sikeres működéséért. A társulat ügykezelésének reformálására javaslattal véget a választmány bizottságot küldött ki, melynek tagjai: Szalay Imre és Czifler György második elnökök. Agyóthy La os. Fittler Kamil. Morelli Gusztáv, Radács Jenő és Vig Albert. Végül 38 új rendes tagot vettek föl. A választmányi ülés előtt a társulat karácsonyi kiállításának kiállítói tartottak értekezletet Radács Jenő miniszteri tanácsos e működése mellett, amelyen a vallás- és közoktatásügyi miniszter állami nagy arányú bizottságba a kiállítás bizalmi ténáinak tükös szavazással Gelléri Mórt és Róth Miksát választották meg.

Magyar plakett-kiállítás Berlinben. A berlini Kunstgewerbenaus igazgatósága felkérte Beck O. Fulöpöt, hogy az intézet helyiségeiben összes eddig készített plakettjeiből és érmeiből rendezzen gyűjteményes kiállítást. A művész készséggel tesz meg és felhívásnak és a kiállítás rövid idő múlva megnyílik.

TUDOMÁNY, IRODALOM

Az Országos Régészeti és Embertani Társulat ma este a Tudományos Akadémia heti ülésében felolvasó ülést tartott, amelyen elsőnek dr. baró Nyáry Albert a rozsenyői gombkő-céh emlékei címen értekezett. A rozsenyői gombkő-céh a kassai hasonló céh patronátusa alatt keletkezett. Legrégibb pecsétje 1624-ben készült. behívó táblája pedig 1653-ból való. Megvan még a céhnek ezüst serlege is és cinkorsója. Előadó bemutatja ezeket a relikviákat, valamint a céhtagok néhány mesterien készített gombját és zsinórait, s ismertette a XVII-beli céhnek és tagjainak életét, munkáját, bíráskodását és perlekedését. Utána dr. Récsy Viktor ismertette a veszprémi múzeum keletkezésének és felvirágzásának történetét, valamint az ásatásokat a római Cimbriana területén, amelyeket a megyés püspök és a káptalan áldozatkészségéből végeztek. Mindkét felolvasást zajos teiszesseli fogadta a megjelent nagy közönség.

A Magyar Postalozói-Társaság ma délután Haas Gyula elnöklelete alatt országos választmányi ülést tartott, amelyen két felolvasást hallgattak végig a nagy számban megjelent érdeklődő közönség. Az első felolvasó Csiky Lajos, a debreczeni ev. ref. theologiai akadémia dékánja volt aki *A vérmérsékletkeg padagogiája* című előadásában szövege a vérmérsékletkeg elietani és paedagogiai szempontból, s kimutatta, hogy a szangvinikus vérmérséklet a gyermek, a melancolicus az ifju. akolericus az érettebb, végre a flegmaticus az öregkorral hozható szervi kapcsolatba. Utána Pozván Jolán panosavos állami tanító értekezett a történettanítás nevelési szempontjáról. Az értekezés szövege a tanítói szolgálat. Konkrét javaslata az, hogy szakítsunk az eddigi, elétrajzi alakban történt tanítási módszerrel s adassék elő a magyar történelem vezetésére külön is és a többi vezetészmékekkel kapcsolatban is feldolgozassék. Az életrajzok ott emelteszenek ki főleg, ahol a magyar történelem vezetésére főleg döntőleg hatoltak. A szimpatikus előadót lelkesen megjelenezték. Végül hat új tagot választott a társaság.

A vivás középiskoláinkban. Halász Zsiga, az ismert vívmester és tornatanár érdekes röpirat alakjában becsótotta közre az Országos Református Tanárregyesület közgyűlésén tartott felolvasását. Röpiratában igen életrevaló eszmét pendit meg, azt, hogy a középiskolai tornaoktatásra szánt tanórák egy részét a vivás tanítására szánják. A vivást már a középiskolák alsó osztályaiban is meg lehet kezdeni. Aládos hatása van a vivásnak, mert az a ivásógt testi erőinek és ügyességének gyarapítása mellett rend- és figyelemtartásra nevelti s erkölcsit is helyes irányban képezi.

Vadászati rendeletek. Egerváry Gyula, az ismert vadászati szakíró, most adta ki *A vadászati ügyben hozott kormányrendeletek és felsőbb bírósági döntvények* című munkájának második kötetét. A könyv ügyesen csoportosítva, áttekinthető alakban tárja elénk a vadászmesterek számára fontos tudvalókat. Bólfi ára 4 korona. kapható a *Vadászlap* szerkesztőségében Gyöngyúter-utca 13.)

A közönségekéről szóló törvény magyarázata. A közigazgatási hatóságokra fontos és hasznos

könyv jelent meg a napokban a főnti címen dr. Buday László miniszteri segédükár tollából. A nemzeti szempontból annyira fontos törvénynek ezt a tanulságos és alapos magyarázatát a belügy miniszter is ajánlotta megszerzésre a törvényhatóságoknak és községeknek. A csinos kiállítású munka a Pestii könyvnyomdarárszénvénységénél jelent meg és ára 2 korona.

Feljegyzések gyermekeink fejlődéséről. Dr. Turcsányi Imre a szegedi állami gyermekmenhely igazgató főorvosa, *Ily* cím alatt egy füzetet adott ki, amely hivata van arra, hogy a cseesemő gyermekkel bíró szülőknek becses szolgálatakat tegyen. A füzet arra szolgál, hogy hii képét foglalhassa magában a gyerek fejlődése különböző stádiumának, minden adalék feljegyzésére különböző ügyesen egybeállított rovatokat tartalmaz. Mindenütt szakszerű megjegyzésekben tüntette fel, hogy milyen a gyermek megteleződés normális állapota. A füzet ára 20 fillér.

„BUDAPESTI NAPLÓ“

— Forint helyett korona! —

A BUDAPESTI NAPLÓ
szabadelvű irányában, formáinak frissességében a közönség régi, kedves lapja, amely példátlan olcsóságával most a legszélesebb rétegekben vág magának és a kulturának utat!

Demokratikus reform a sajtó terén!

Január 1-től kezdve a
BUDAPESTI NAPLÓ
Budapesten és vidéken egyaránt
egyes számonkint **2 krajcár**

Az előfizetési díj az eddiginek fele:
7 frt helyett 7 korona félévre
3 frt 50 helyett 3 kor. 50 fill. negyed évre
1 frt 20 helyett 1 kor. 20 fill. egy óra

EGYESÜLETEK

(A Királyi Orvosegyesület) január 9-én szombaton délután 5 órakor tartja legközelebbi felolvasó ülést Szentkirályi-utca 21. számú helyiségében. Az ülésen vendégeket szivesen látnak.

(Az Országos Állatorvos Egyesület) központi választmánya dr. Nádaskay Béla elnöklelete alatt tegnap ülést tartott. Örömet vettek tudomásul Tallian Béla földművelésügyi miniszternek Tormay Béla miniszteri tanácsoshoz, mint az egyesület elnökéhez intézett leiratát. A központi választmány köszönetének kifejezése céljából az egyesület elnöksége legközelebbi tisztelni fog a miniszternél. Ezután dr. Ratz István titkár tett részletes jelentést az egyesületi ügyekről. Az egyesület kiadásában megjelenő, dr. Kóssa Gyula által írott *Állatorvosi bibliográfia*, sajtó alatt van. A segélyalap újabban 4000 korona értékű földtelítendő kötvénnyel gyarapodott, s ezzel 30.000 koronával emelkedett. Nemes Miklós 300 koronával beépett az alapító tagok sorába.

TÖRVÉNYSZÉK

Az ügyvédvizsgáló-bizottság. Mint a hivatalos lap mai száma jelenti, az igazságügyminiszter az 1904. év tartamára a Budapesten működő ügyvédvizsgáló-bizottság elnökévé kinevezte dr. Székely Ferenc koronajávésztt, helyettes elnökévé Góty Ágoston kuriai bírót, tagjaivá pedig dr. Adóly Sebestyén ítélőtáblai bírót, dr. Antal Gyula egyetemi ny. r. tanárt, Adám Andráis kir. kuriai bírót, dr. Balogh Jenő egyetemi ny. r. tanárt, dr. Balogh György főügyéssé helyettesít, dr. Baumgarten Izidor kir. koronajávésztt helyettesít, dr. Baumgarten Károly kir. ítélőtáblai bírót, dr. Charmant Oszkár kir. közjegyzőt, Czárán István ítélőtáblai bírót cím- és jelleggel főrubázott kir. törvényszéki bírót, Fuller Imre kuriai bírót, dr. Gégus Gusztáv királyi főügyéssé helyettesít, Grecks Károly kuriai bírót, dr. Gyurkovich László ítélőtáblai bírót,

Hatvány László ítélőtáblai elnöki titkár, Havas Károly kuriai bírót, dr. Heil Fausztin közigazgatási bírósági bírót, dr. Imány Konrád ítélőtáblai tanácselnököt, dr. Istvánfy Lajos ítélőtáblai bírót, dr. Kray Lajos ítélőtáblai bírót, dr. Lallostos János ítélőtáblai bírót, Lehotzky Lajos ítélőtáblai bírót, Makay Dezső közigazgatási bírósági bírót, Mezey Albert kuriai bírót, dr. Nyeviczky Antal ítélőtáblai bírót, Solyom Andor igazságügyminiszteri titkár, Somogyi Mány kuriai bírót, dr. Szász Béla osztálytanácsosi címmel főrubázott igazságügyi miniszteri titkár, dr. Tarnai János kuriai bírót, dr. Térfi Gyula igazságügyminiszteri osztálytanácsost, Tolnai Antall, a Kurianco beosztott királyi ítélőtáblai bírót, dr. Traiber Vince főügyéssé helye test dr. Turly Sándor ítélőtáblai bírót, dr. Vargha Ferenc főügyéssé helyettesít, dr. Varsjassy Ferenc ítélőtáblai bírót, Zachár Emil kuriai bírót és Zsembery Lámán kuriai bírót.

Egy mulató szomorú epilógusa. Kévszell azután, hogy Somossy Károly tönkrement a nagyszemlő utcai orfeumban barátai biztatására újabb vállalkozásba fogott. A Királyi-utca 73 szám alatti telken, mely Krausz Károly magánzó tulajdona volt, egyik leányának, Kulin Fannynek neve alatt építtetni kezdett egy újabb orfeumot. Ezt a vállalkozás: vajmi csekély tőkével kezdte meg. Mindazonáltal akadtak egyes vállalkozók, akik bizva a Somossy-név jó hangzásában, készséggel szegődtek társakui az építetében Somossyhoz. Mikor már készen állott az épület s egyes iparosok ezrekre menő értékű berendezési tárgyakkal tették moderné az új mulató palotáját, akkor előállott a telektulajdonos Krausz Károly és 8000 korona házbértartozás fejében lefoglaltatta nemcsak az egész épületet, hanem a vállalkozók és iparosok munkáit s az általuk szállított berendezési tárgyakat is amelyeknek értéke 100.000 koronára rugott. A foglalást csakhamar követte az árverés is, amelyen az árverési hiénák rémserege megjelent s a vállalkozók és iparosok nagy részére, akik az általuk szállított berendezési tárgyakat vissza akarák vásárolni, minden egyes dobzó alá kerülő tárgyat ránt magára felverték. Az árverés első napján, mikor már a napi munkáját bevégzte a végrehajtó, akcióba léptek a hiénák s busás ráfizetés mellett kímálgatták az iparosoknak azokat a tárgyakat, amelyeket megvettek. Krausz Károlynak ez az eljárás adta meg az eszmét arra, hogy ő maga szövetkezzen a hiénák vezetőségével Abel Gézával azírat, hogy ezek ne loholják rá az árverés többi napján az egyes tárgyak árait. Így történt aztán, hogy Krausz Károly megvette a mulató 100.000 korona értékű berendezését potom 4700 koronáért. Ezt az összeget is visszakapta — házbér fejében, úgy hogy az egész mulató a berendezéssel együtt ugyszóvíván ingyen jutott a tulajdonába. A kiírtított vállalkozók és iparosok csakhamar rájöttek, hogy Krausz Károly a hiénákkal egyetértve ugynevezett műtárvérest rendezett szinleges megegyezés alapján. Így a többi között kiderült, hogy a mulató fűtésére szolgáló új gőzkazán, amelynek értéke 5000 korona volt, Krausz 410 koronáért vette meg. Ezért aztán Hermann Ignác, Augler Mihály, Gruber Leo, Kaszinó Izidor s a többi vállalkozók kármentési pürt indítottak Krausz ellen. A kármentési pörrel egyidejűleg tulajdon elleni kihágás miatt büntetőeljárást is tetek Krausz Károly és Abel Géza felcítáás ellen. A büntetőjárás-bírószék Krausz Károlyt 4.0. Abel Gézátt pedig 60 korona pénzbüntetésre ítélte. Ma tárgyalta ezt az ügyet másodikban a büntetőörvényessé televbiteli tanácsa dr. Baráh Zoltán bíró előadása alapján A bíróság helybenhagyta az elsőbírószék ítéletét.

Elnöpsolt sajtótárgyalás. A budapesti büntető-törvényszék sajtó-letöltésének Agoraszó bíró elnöklelete alatt ma délelőtre tüzike ki annak a rágalmazási sajtóügynök tárgyalását, amelynek vádlottja az Oroszországból idevanderótt Seher-Alexandrovits Miklós volt. A sajtópanaszát Gabel Gyula fővárosi tanító adta be ellene azon röpirat miatt, amelyet Seher-Alexandrovits Miklós adott közre *A kegyelet néhai Erzsébet királyné iránt mint üzelet* cím alatt s amelyben Gabel aztai vádolta, hogy egy általa kiadott emlékművel a kegyelet rovására saját önző céljait akarja előmozdítani. A mai tárgyaláson a vádiott, Seher-Alexandrovits Miklós kifogást emelt dr. Agoraszó Péter tárgyalást vezető elnök ellen, mert ez őt a Gabel-féle ügyben egyeziben már elítélte s így ez ujjában ügyben elfogult vele szemben. A kihágás bejelentése után az ítélőtáncus határozathozatára vonult vissza. Hosszas tanácskozás után a bíróság kijelentette, hogy ezen kihágás elbírálása nem éri magát hivatottnak s ezért az ügyet — a mai tárgyalás elnapolásával — átteszi a törvényszék elnökéhez, hogy ez egy másik ítélőtáncost bizzon meg az ügy letárgyalásával.

A löversenyek áldozata. A löversenyek tartama alatt tavaly Czvek Jenőné a keleti pályaudvar volt jegykiadó pénztárosnőjét letartóztatták. A pénztárosnőnek mindössze harmet forint hat fizetése volt, amiből még levontak néhány forintot. Nagy szegénységben élt édesanyjával együtt, amidőn az a gondolata támadt hogy a löversenyen fogja pótolni azt a pénzt, ami megébetésékhöz kellett. Ezért elsőbbsben kétszáz forintot vett ki a pénztárból, majd háromszázat s végül rendszeresen dozsoltta meg a vasút pénzét. De a hiüös pénz nem hozott szerencsét, a szép pénztárosnő egyre csak vesztett. Közben megismerkedett egy Czvek Jenő magánhivatalkossal akiehez osaknamar feleségül ment, de mint asszony is folytatta a sikkasztásokat. Összesen 8065 korona vesztett el a kezén s a hiányt úgy lepezte, hogy a jegyek csomagolásánál egy-egy dragább jegyet oszusatott az ocsósból jegyek csomagai fölé. A törvényszék sikkasztás büntette miatt egyetü döntőre ítélte Czveknét, a királyi tábla pedig má-jelenti döntőre emelte elé a büntetést, hivatalos sikkasztásnak minősítve az esetet. A Kuria ma délelőtt Szócs Ákos előadásában tárgyalta az ügyet s a szermiségi panaszok elutasításával helybenhagyta a tábla ítéletét.

Nyiltér.

Hitel-igérvények

Huzás január 2-án, Főnyeremény 300,000 kor. Ára 16 kor.

Mercurbank Budapest, IV., Váci-utca 37.
(Mercur-palota).
Alapítástól 1876.

A „Vasárnapi Ujság“

a legnagyobb terjedelmű és legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes lap, mely a jövő évvel 51-ik évfolyamába lép, évenként több mint 130 lven, több mint ezer képpel s rendkívüli mellékletekkel, legjelesebb írónk és művészeink közreműködésével jelen meg. Kitérő írónk, Mikszáth Kálmán, mint fomonkatárs, új szépirodalmi műveit kizárólag a „Vasárnapi Ujság“-ba írja.

A „Vasárnapi Ujság“ régi- és újonnan belépő előfizetőinek rendkívül díszes kiállítású, hat nagy ívre terjedő

ünnepi albumot ad ingyen.

Ez szín- és aranynyomatú borítékkal ellátott díszalbum műveszi kivitelű három színes képmelléklettel, s a szövegbe nyomtatott nagyszámú eredeti illusztrációk kívül legjelesebb írónktól közöl elbeszéléseket, költeményeket s történeti cikkeket. Ez ünnepi album fele része

a Rákóczi-kor emlékének

van szentelve, melyről kiváló becsű cikkeket s nagyrészen kiadatlan, eredeti képeket közöl.

Ez ünnepi album összesen 81 eredeti képet tartalmaz: bolti ára 3 korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában.

A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negydedre 4 korona; félévre 8 korona.

Az előfizetések a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalába Budapest, IV., Egyetem-utca 4. küldendők.

A közleg-ünnepek alkalmából ajánljuk az elismert kitérő minőségű „Transsylvania“ és „Vin brut“ pezsgőborainkat
Louis Françoise & Co.
csász. és királyi udvari szállítók pezsgőbogyókészítők, Budapest.

Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK

Peking, december 29. A három középonti tartomány alkirályai azt jelentik, hogy 90.000 főnyi, idegen tisztektől kiképzett haderő áll rendelkezésükre.
Valencennes, december 29. Le Febre jegező, aki a Humbert-ügyben is érdekelve volt, hamisítás és bizalommal való visszaélés miatt letartóztatott. Az eset nagy feltűnést kellett.

A 14. §.

Bécs, december 29. A Wiener Zeitung holnapi száma császári rendeletet közöl az 1903-ik évi zárszámadás szerkesztésére és az 1904. év első felére szóló költségvetési provizórumba vonatkozólag. Miután az 1903. évi pénzügyi törvény nem jött létre és a törvényes alap hiányzott, császári rendelet útján kellett gondoskodni a bevételek és kiadások tételeinek felállításáról, amint ez 1898, 1899. és 1900-ban történt.

Károly király a szenátushoz.

Bukarest, december 29. Károly király ma fogadta a szenátus küldöttségét, amely átnyújtotta a királynak a szenátus feliratát. A király a felírtára válaszul megelégedését fejezte ki a szenátoroknak kijelentésükért, hogy készek a kormányt tántoríthatatlan támogatni nagy munkájában. Kéri a megjelenteket, folytassák az eddigi munkásságukat tovább is és tartásuk mindig szem előtt az országnak jólétét és „a mi drága Rómániánknak“ felvirágzását.

A belgrádi franciabarát tüntetés.

Belgrád, december 29. A Vecerne Novosti a francia követség előtt vasárnap rendezett tüntetésekről ír és többek között azt mondja, hogy a francia követ megmaradása abban lelly magyarázatát, hogy egy köztársaság képviselőjének monarchikus elvekben nem kell szolidaritást vállalnia császárságok és királyságok képviselőivel. Mindazonáltal a francia követnek politikai okokból nem lehet és nem szabad az utóbbiak ellen tüntetni. Franciaország Szerbia kedvéért bizonynyal nem fog ellenkezésbe jutni hű szövetségével, Oroszországgal. A tüntetés tehát csak megnehezítette a francia követ helyzetét, amelyet oktanul egész Európa elleni küzdelemben eszközül használtak. Miután a francia kormány ezt nem engedheti meg, nem lehetetlen, hogy az a hír, amely szerint a francia követ a legtöbb tüntetés folytán Belgrádot szintén legközelebb elhagyja, beigazolást fog nyerni. A francia követ

hasztalanul kérelmezte a kormánynál a tüntetés megakadályozására. Utcai politika sohasem eredményez valami jót.

Az új orosz nagykövet Loubetnél.

Páris, december 29. Nelidov, az újonnan kinevezett orosz párisi nagykövet, ma délután nyújtotta át megbízólevelét a köztársaság elnökének a szokásos szertartás között. A nagykövet ez alkalommal beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy Miklós cár megbízta őt azzal, hogy Loubet elnök előtt legősztinőbb barátságának, valamint annak az őszinte meleg érdeklődésnek kifejezést adjon, amelyvel Miklós cár Franciaországgal szemben viseltetik. A cár megbízta őt, így szót Nelidov, azzal, hogy minden erejét annak a benső köteleknek fenntartására és fejlesztésére fordítsa, amely a két országot egyesíti, amely két ország szövetsége a béke fenntartásának értékes zálogát képezi azáltal, hogy politikai érdekeik biztosítására szolgál. Loubet elnök a nagykövet beszédére adott válaszában azt mondta, hogy Franciaország örömmel fogadja a rokonzás ezen újabb biztosítását a nemeslelkű uralkodó részéről, aki vonzalommal viseltetik a francia nemzet iránt. A kormány, amely Franciaország érdekeit ismeri, szakadatlanul annak a benső szövetségnek a fejlesztésén és íradozni, amelyben mindkét ország érdekei biztosítását és egyértelmű politikája érvényesítésének lehetőségét látja és amelyet a világ az általános egyensúly jelentékeny elemének és a béke biztosítékának tekint.

A macedóniai események.

Konstantinápoly, december 29. A Gyakovó vidékén uralkodó és a reformok keresztülteltele ellen irányuló albán oppozíció egy keresztény csendőr megölésére és egy keresztény bírósági alkalmazott megsebesítésére vezetett. Ugy látszik, hogy a mozgalom nem közvetlenül az entente-hatalmaktól elhatározott reformok ellen irányul, hanem csak hagyományos ellenkezés minden állami újítással szemben. Azt mondják, hogy a mozgalom, amely most csak helyi természetű, könnyen megakadályozható.

Konstantinápoly, december 29. A porta közlései szerint e hó 24-én 40 tagú banda a kirkilisszei szandzsákban marháat rabolt. Ugyanaznap a vaszilikoszi kerületben és a beirám-ünnep első napján Robosz mellett (szalonikii vilajet) bandaküzdelmek voltak. Egyik banda Kelet-Ruméliába szökött.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, december 29. (A Budapesti Napló telefon-jelentése.) Eladott: buza: tiszavideki 8.30—8.85, marosi 8.35—8.85, bányási 7.90—8.35. Rozs: tót felvidéki 6.75—6.90, pestmegeyi 6.80—6.90. Magyar tengeri: régi 6.—6.25, új 5.35—5.50 K. Magyar zab 5.60—6.20, válogatott 6.65 K.

New-York, december 29. (Terménytőzsde.) (Zárlat.) Gyapot: New-Yorkban helyben 13.70 (14.10), Dec-re 13.23 (13.81). Márciusra 13.67 (14.16). New-Orleansban helyben 13.5 (13.5). — Petroleum: Stand white New-Yorkban 9 10 (9.10), Stand white Philadelphában 9.05 (9.05). Refined in Cases 11 80 (11.80). Credit Balances at Oil City 1.85 (1.90). — Zsír: Western steam 7.25 (7.25). Rohe és Brothers 7.20 (7.40). — Tengeri iránzata állandó. — December-re 52 1/2 (53.—). Márc-ra — (—). — Májusra 51.— (51.—). — Buzs iránzata tartott. — Piroz ózai helyben 94 — (95 1/2). — Dec-re 94 1/2 (94 1/2). — Márc-ra — (—). — Májusra 87 1/2 (87 1/2). — Juliusra — (—). — Gabona szállítási díja Liverpoolba 1 1/4 (1 1/4). — Kávé: lair Rio 7. sz. 7 1/2 (7 1/2). — Dec-re 6.80 (6.90). Márciusra 7.10 (7.15). — Liszt: Spring Wheat clears 3.70 (3.70). Oukor: 3.— (3.—). — 3 1/2 (3 1/2). Ón: 28 80—28.90 (28.50—28.75). Rész: 12 37—12.62 (12.37—12.62). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, december 29. (Terménytőzsde.) (Zárlat.) Buzs iránzata tartott. Dec-re 81 1/2 (81 1/2). Márc-ra — (—). — Tengeri iránzata állandó. — Decem-berre 41 1/2 (41 1/2). — Zsír: Januára 6.82 (6.70). Májusra 6 80 (6.92). — Szalonna short clear 6.43 (6.43). — Sertészsír: Májusra 12.45 (12.55). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Én se panaszkodom...

Én se panaszkodom, a könnyed se látom,
Pedig keservinkre jaj de sok az ok:
Ugy indultunk neki ennek a világnak,
Mint akik örökké borostyánban járnak,
S bizony — édes párom — nem lettünk nagyok

Két csillag egy úton... Azt hittük, erősebb,
Ha egymást segítik a fény, láng, a tűz!
Pályánk közepére egyikünk sem értünk,

Mégis mérhetetlen a mi szenvedésünk,
Ami a sirunkig mindig egybefűz!

S mi marad belőlünk, én szerelmes párom?

Elfejtett tapsok s egypár gyöngy rim,

— Rég lerombolt oltár az igazi nőnek —

De sirunk fölött is piramissá nőnek

A te könnyűhűsöd s az én kinjaim!

Horváth Elemér.

† **Az angol hidegvér.** Az angolok híres miniszterelnöke, Palmerston lord egyike volt a legnépszerűlenebb embereknek hazájában. De rideg és bátor fellépésével mindenkinek imponált. Egy új adóról szóló javaslatot tárgyalt az angol parlament, amely adó különösen a szegényebb néposztályt sújtotta. A nép természetesen a mindenható Palmerstont okolta. Egy szép nap megrohanták a lord eastendi villáját a munkások. Lehetek vagy tízezen. Mindenféle fegyverrel felszerelve ostromolták a kaput. Reggel volt és a miniszterelnök még ágyban feküdt. Megkérdezte inasát: nézze meg, miért zajong a nép. Alig ment le azonban az inas, amikor megjelenik a kerület rendőrfelügye és jelenti ő excellenciájának, hogy meneküljön hamar a rejtett ajtón, mert a tömeg a fejét kívánja és ő egész rendőrségével tehetetlen. Ekkor a tömeg már vagy százezer emberre szaporodott. A lord valódi angol hidegvérrel felöltözött, megreggelizett és a reggeli Timest is átutotta. Aztán rágyújtva egy havannára, föltette szürke cilinderét és a remegő rendőrfelügyét kísérve, lefelé indult a lépcsőkön, hogy a parlamentbe menjen. A tömeg betört a kaput. Előtte állt a lord üles alakja, nyugodtan és higgadtan, emelt fővel. A tömegre ez a föllépés úgy hatott, hogy az ordítás elhallgatott és tiszteletteljesen engedtek utat a nagy államférfiúnak. Mikor a lord már a parlament közelében járt, csak akkor tért magához a tömeg ámulatából. Palmerston e föllépése úgy imponált London népének, hogy ettől a naptól kezdve többé nem háborgatták reggeli álmában.

† **A színházi kosztümök.** A színházak rengeteg pénzezt költenek a kosztümökre, de sehol sem vándorol annyi pénz a színházi szabók zsebébe, mint Londonban. A Madame Sans-Gêne színrehozatala több mint kétszázezer koronájába került a londoni Lyric színháznak. Ennek ez összegnek a legnagyobb részét a kosztümök költsége nyelte el. Egy Westend városrészbéli színházi szabó évenként körülbelül hatszázezer korona értékű kosztümöt szállít a színházaknak. Ezer koronán alul nagyon ritkán csinálnak ruhát és így nem csuda, ha óriási jövedelemre tesznek szert. Egy londoni kisebb színház tulajdonosától nemreg huszezer koronát kért egy új darab ruháinak elkészítéséért. A színházdirektor nem akart ilyen nagy summát áldozni a darabra és ezért maga vásárolta meg a ruhákhoz szükséges szövetet, még pedig sokkal jobb és finomabb anyagot, mint amilyent a szabó bemutatott. A kosztümöket felesleges felügyele alatt otthon készítették el és a végén kitént, hogy csak négyezer korona a ruhaköltség. Ez a kísérlet fülébe jutott a többi színházaknak is és most több előkelő színház igazgatója elhatározta, hogy közös műhelyt rendez be a ruhák elkészítésére. Ilyen módon akarják megbüntetni tulkapásikért a kosztümöszabókat.

† **Az assuáni vízmű.** Az az óriási nilusi gát valamint az avval egybekötött több mint egy millió köbméter irtartalmú vízduzzasztó medence, amelyet az angolok hatvan millió korona költséggel építettek Assuán mellett, a hozzáűzött várakozásokat már az első évben teljes mértékben beváltotta. Az eddigi tapasztalatok szerint a Nilus vize május és június folyamán áll a legalacsonyabban. Az idén ezekben a hónapokban a folyam másodpercenként kétszáz köbméter vizet szállított Assuán felé. A mesterséges medence ugyanebben az időben szintén kétszáz köbméter vizet tudott szállítani másodpercenként, úgy, hogy ehhez hozzávéve a forrás- és talajvizből eredő további kétszáz köbmétert, az Assuán és a Nilus-delta elágazása között levő területen összesen hatszáz köbméter vizet folyt le másodpercenként. Ezzel azután 170.000 acre földterületet lehetett állandó öntözésben részesíteni, amivel egy-egy acre föld értéke 720 koronával, az egész földterület pedig több mint 120 millió koronával növekedett. A legközelebbi évben további 270.000 acre földet vonnak bele az öntözés keretébe s ezzel ennek az eddig csak kivételes jó esztendőben használható földnek értékét több mint 200 millió koronával növelik. Ha ez is meglesz, akkor összesen 500.000 acre, vagyis körülbelül 200.000 hektár földterület állandó öntözése lesz biztosítva, a földnek összes értékmelkedése pedig 320 millió koronára tesz. Így tehát az assuáni vízművek ugyan csak kifizetik magukat.

REGÉNY

Egy kis garnizonból

— Katonai korszak —

Irta: BILSE hadnagy

(18)

Klárának cukrot is hozott magával s mikor melléje lépett, a kanca rögtön kérte a kedves édességet s magasra emelt lábával egy másik után is esengett. Fejét a paripa bársonypuha nyakához szorította, enyelegve megismogatta okos szemét, a finom vékony ereket s megcsókolta gondozott sörényét. Mikor pedig otthagya, szomorú pillantásból és halk nyirítésből bucsuzást olvasott ki. Az öreg Mától is fájdalmas volt a válás. Meddig bírja még a szolgálatot? Utolsónak kereste fel Napoleont, az ideges lovat, de ma az is nyugodt, engedelmes volt és csodálkozva bámult az idegen civil emberre.

Még egy pillantást vetett kedvenceire, majd elnyomott zokogással szobájának tartott, hogy ládikóját elvigye.

A bejárónál találkozott az irodai őrmesterrel. — Invalídus-igényét nem teljesíthetik, Schmitz. Azt mondta az ezredes, hogy rögtön kellett volna jelentkeznie, mert így egyszerre mindenki előállhat. Aztán átadta nekem a védőköltség számláját is. Hatvan márká. Ha nem tudja kifizetni, hagyjon helyette valami zálogot itt.

Schmitz erről teljesen megelégedett. — Egy óra múlva meglesz a pénz, őrmester ur! — mondta rövid gondolkodás után.

Azzal a városba ment, felkeresett egy órát s ezüst óráját láncsal együtt megvételre ajánlotta. — Mennyit ad érte? — kérdezte.

Az óras gunyosan nézegette az órát, majd vállvonogatva felelte:

— Husz márkát, de azzal gazdagod meg van fizetve.

Schmitz számolni kezdett. Harmincöt márkája még van; ehhez kerül még husz, az összesen ötvenöt... Még öt márkája hiányzik. Ekkor újjáról hirtelen lezuhant gyűrűjét, egyetlen emléket, mely megboldogult édesanyja után rá maradt.

— Hát ezért mit ad?
— Tíz márkát... Többet nem ér meg.
— Jól van... Adjá ide...

Aztán beseperte a pénzt, visszament a kaszárnyába, kifizette adósságát, vállára vette ládikóját és elindult, hogy az esti vonattal a várost még elérje.

Aki a sápadt embert a vállán ládájával, lesütött szemmel látta tovahaladni, bizonyára nem gondolt arra, hogy ez egy porosz királyi tizedes, kit egy kis mulasztás miatt fíllér nélkül, megrongyolódott szeretettel a haza iránt, de reumával minden tagjaiban az utcára tettek ki, hogy új életpálya után nézzen, miután java erejét, egészségét, ifjúságát a hazért áldozta fel.

A magaslapon, honnét egy pillanatra még látni lehetett a hóval lepett, karácsonyi hangulatu kaszárnyát, egy pillanatra megállott s karjával fenyegetve vad szitkozódásba tört ki.

Aztán beült egy negyedik osztályu vasúti kocsiba, mely zsufova volt szabadságos katonákkal, kik énekelve, tréfálkozva utaztak haza családjuk körébe a karácsonyi ünnepekre.

December 24-én, este érkezett meg. Az egész világ, ezer, millió ember volt aznap boldog, érezte a karácsony ünnepeiből kiáradó szeretet boldogságát. Ez a nap az istenségnek az emberiség iránt érzett szeretetének napja, mely minket is arra tanít, hogy egymást szeressük. És senki sincs a világon, kit karácsonyünnepi harangzugas hallatára meghatottság ne fogna el. A király palotájában, a szegény kunyhójában, még a gonoszlelvő cellájában is érzi a szeretet sugarának csillogását, mely keresztülvilágít a szent nap éjszakáján.

Röse Frigyes a rosszul fűtött börtöncellákában üldögélt, ahova őrségen elkövetett mulasztás miatt 14 napra becsukták.

A jégvirággal lepett kis üvegablakon át felpillantott az első emeletre, honnan a 3-ik eskadron szobáiból karácsonyfa gyertyáinak ragyogása áradt ki. Fájdalmas komolysággal csendült meg egy örökszép karácsonyi ének valahol. Dideregve ült a faprics szélén s oreáján könny pergett végig s aztán lehullott a padló kövezetére. Ismét hazaszállottak gondolatai, de nem örvezende, reménytelve, hanem tele fájdalom, lemondás, elkecserecsere látszott ki a fiatal ember tekintetéből.

Milyen örömmel, buzgalommal állott sor alá. Átyja is, hajdani őrmester a gárdakurászírokánál, ragyogó színekkel festette a katonaelet szépségeit s nem volt más kívánsága, hogy egykor fiát is mint derék altisztet üdvözölhesse.

De erről szó sem lehet; meg volt bélyegezve szolgálata egész idejére.

A katonaság iránt érzett öröme egyszerre haraggá, dühhő fordult át, gyűlölt mindent, ami

katonai, s a törekvő, buzgó rekrutából egyszerre olyan katoná lett, mint a többiből, akik csak azért katonák, mert besorozták őket, s akik örökké a szabadságolás eljövételének napját számítják.

S mindez miért történt?
Nem azért, mert megszegte kötelességét, hanem mert annak a tiszt urnak úgy tetszett, hogy berugott állapotának izgalma az első áldozaton csillapítsa. S amit az az ur jelentésében állított, az megdönthetetlen igazság. Ha abban kételkedni mert volna, új bünt követ el: a felsőbbiség iránt való tisztelet megsértését.

Röse százados kérdéseire mindent elmesélt, hogy történt, a legkevesebb szavakkal bizonyította ártatlanságát, de az adutján csak annyit mondott, hogy hazudik. Az ő szava az igazság.

Vagy talán vallja be: — Igazságtalan voltam irányodban, részeg, szeszélyes voltam!...

Eszébe se jutott. Csak nem fogja kinevetetni magát. Hogyan vallhatja be a megközelíthetetlen, soha hibát el nem követő ezredadutján, hogy tévedett! Ó soha sem téved s mit ért annak a buta parasztnak, ha egy pár napot ül?

Hogy mit ért?
Hogy több támadt egy apostollal, aki azt hirdette, hogy a katonaság kín, járom, hogy a katoná játékszere, labdája föllebbvalóinak, kik szeszélyük szerint ide-oda rugják, hogy nincs fegyver, nincs orvosság a meg nem érdemelt büntetések, az igazságtalanság ellen ott, hol az egyénekkel lelkületük szerint gondoskodik, türelemmel kellene eljárni.

Hogy mit ért ezenkívül!
Csak annyit, hogy mindenki, akinek Röse késő éveiben meg fogja mutatni írásait, vállvonogatva fog szólni:

— No, nem lehetsz valami megbízható ember, hisz őrségen elkövetett mulasztás miatt tizen-négy napig üfölt... Ez kellemetlen...

Kilenc óra tájban aajtaja előtt nem támadt s ez gondolataiból félrezenette. Kulcsosom csörgését hallotta, a lakat csikorgott s az ügyeletes tiszt lépett be. Mögötte állott az őrparancsnok.

— Röse közlegény, 14 napi áristomra itélve őrségen elkövetett mulasztás miatt.

A tiszt egy pillanattal szétnézett, hogy nincs-e valami tilos tárgy a cellában a takarón s a vizeskorsón kívül. Ekkor Röse habozva megszólalt:

— Hadnagy urtól kérem alázatosan...
— Forduljon az őrparancsnokhoz, ha valamit akar! — hangzott a kurta válasz — s a hadnagy már kiűnt is volt s óvatosan haladt lefelé a lépcsőn, hogy szürke kabátját be ne piszkolja. Az őrparancsnok kikísérte, majd visszatért.

— No, mit akarsz? — kérdezte jóakaróan.
— Csak arra akartam? — megkérni, hogy ha levelem jött, azt kaphassam meg! — felelte Röse akadozva.

— Nem gyermekem, — nevetett az altiszt, — ezt voltaképpen nem lehet megenni. Előbb le kell ülni a büntetést, aztán következhet az élvezet.

De amit a legényt, aki az 6 svadronyában szolgált és pontos, lelkiismeretes volt, bus arcával maga előtt látta áldogálni, megcsélt a szíve. Bizony kegyetlen dolog volt a szent estét itt el-letíteni ilyen bűn miatt... Sőt az is meglehet, hogy ártatlan. Tehát barátságosan így szólott:

— No, majd kérdezősködni fogok.
Újra elzárta a colla aajtáját s legy legényt Röse szakasparancsnokához küldött azzal a kérréssel, hogy fáradjon le hozzá. Mikor az lejött az őrparancsnok megkérdezte tőle:

— Nincs Rösenek levele?
— Levele nincs, hanem csomag jött számára.
— Tudod mit? — sugta az őrparancsnok. — Bontsd fel s hozd át valamit a gyerekeknek. Sajnálom szegényt.

Bajtársá bőlönt fejével, eltűnt s nemsokára levéllel, kaláccsal és kolbászszal tért vissza. Az őrparancsnok mindezt bevitte Rösenek és egyben jő befűtetett nála.

Néhány perc múlva vidáman pattogott a cellában a tűz s a táncoló fény előtt guggolt Röse s egy olvasza szülei levélét. Arcáról pedig lecsorgott könnye. A hürkát és kalácsot pedig mint drága kincsét a prics mögött rejtette el. Aztán betakarozott s végigfeküdt a kemény deszkapadon.

Kisírt szemére csakhamar álom borult. Al-mában odahaza ült a karácsonyfa alatt szülei körében.

December 28-án a negyedik svadronnak gyásznapja volt.

Azok, kik tegnap este szabadságukról tértek meg, ma egyik bajtársukat kísérték utolsó útjára... Ditrich őrsvezetőt temették.

Mindig is gyenge ember volt. De aznap este, mikor átázva, félig agyonfagyva tért meg a szakszobába s nem tudott befűteni, mert Roth nem adott neki szentet, heves láz vette elő. Két nap múlva az orvos izületi reumát konstátált, mely oly nagy mértékben támadt fel, hogy a szívet is megtámadta s a szegény karácsony első napján szívzélhűdésben elpusztult.

(Vége következik.)

Egy férj regénye

Irta: SALVATORE FARINA

(61)

Harmaidnapra a Lugaából való elutazás után türelmetlenségem láza annyira fokozódott, hogy nem bírtam ki tovább és elutogattam az Albru-zivillába, visszatértem másnap és megint a rákővetkező napon, láttam újra Laura, koldultam meg pillanásáért, egy mosolyáért és henteregem bűnöm iszapjában. Laura mindig tudakozódott Letizia felől, de a szánalomnak és a guynak vissza nem adható hangján.

Egy napon hazáérkezve a lépcsőn találkoztam signor Albru-zival.

— Meglátogattam a feleségét, — szólt signor Albru-z, — most hazamegyek.

Villámként hatolta át lelkemet ennek az embernek látogatása; ha Letizia értesült az Albru-zivillában tett sürű látogatásaimról, mivel igazoljam a titkolózást? Azt hittem, hogy feleségem lelkében megtalálom rá a választ; de ő nyugodtnak látszott és nem szólt semmit.

— Volt itt valaki távollétemben?
— Senki... azaz signor Albru-z volt itt, — vetette oda egykedvűen.

— Signor Albru-z! Hiszen még tegnap beszéltem vele; dolgom volt azon a vidéken.

Ez már nem volt tettetés, ez maga a család volt, a hang is, a képmutató álarc, amelyet magamra szegeztem. Este még aggdóva kérdeztem, vajjon signor Albru-z mondott-e valamit.

Egyhangu napok folytak le és Letizia sohasem panaszkodott, szomorúságát leszámítva, ugyanaz volt, mint egyébkor: gyöngéd, szeretetteljes, szelíd. Egyszer mégis megkérdeztem tőle, mi a baja. Derült szemekkel rám nézett és azt felelte, hogy semmi baja sincs.

— Min gondolkodol annyit? — faggattam tovább.

— Anyámra gondolok, — válaszolt ő szomorúan és elfordította fejét, hogy megindultságát elrejtse.

De én jól tudtam, mi okozza Letizia bánatát. Házam a kin hajléka lett, iszonyodva menekültem belőle, mint egy megszenteltetett templom falai közül.

Október első napjaiban Albru-zieké visszaérkeztek Lugaóba. Újra láttam Laurát. Hossza, szívet tépő beszélgetésem volt vele. A csábítás minden eszközt hiába alkalmaztam, hogy e nő szívét megindítsam. Ez a jéghegy a felszínén megolvadt keblem forró lázától, de jég maradt. En beszéltem neki szerelemről — ő kötelességéről, én beszéltem neki fájdalomairól, szenvedéseimről, ősszört boldogságomról, szédült nyugalmamról, ő kötelességéről. És mégis mikor kétségbeesett szívvel elhagytam a házat, lelkem gyalázatomból képe mellett egy mosolyon, egy hosszú benső kérszótáson, egy hízegő szón — az óhajtott boldogság sugarát látattam velem.

Laura szomorúnak mutatta magát Letizia hideg tartózkodása miatt és mindentéle kedveskedéssel iparkodott helyreállítani a régi barátságot, amely a látszat szerint csakugyan ismét oly bensőszerűteljes lett, mint azelőtt volt.

Az októberi eső a novemberi első hideg napok követték és Laura nemsokára meghitt benünket az első estélyre. Letizia inkább csak azért fogadta el a meghívást, hogy nem tart haragot többé. Buskomorsággal letve, vidám, tréfas hangulataban ült az ebédhez. Mellettem foglalt helyet és meghatott, mennyire bizalmas volt irányomban. Meg kellett fogadni neki, hogy mindig szeretni fogom őt...

Este izléses toilletet öltött magára, több művészettel, mint mások szokott és mosolyogva, nevető hitvesként jött elém.

— Kicsinosítottam magamat, hogy neked tetszhessem.

Szivem hevesen dobogott e szavakra, de nem tudtam felfogni igazi értelmüket. Amidőn a termekbe léptünk, minden szem Letiziára nézett, feleségem ma csodaszép volt, csak én nem néztem folyvást Laurára.

A két barátónő szokatlan hidegen köszönt egymásnak és fagyos mosolylyal mérte egymást végig, mint két atléta, akik a prondon szembekeülnének egymással. Letiziát azonnal ellopék az udvarlók, én Laura bámulói közé csatlakoztam, meglátszott rajta, hogy örvend rajta és legedesebb mosolyával jutalmazott.

Kétszer-háromszor láttam, hogy Letizia felém néz és én menekültem előle, midőn egy csinos megjelenésű, vállas fiatal ember közeledett felém, akiben szomorúságomra éppen Anselmot ismertem föl.

Laura bájos mosolylyal üdvözölte vendégét és ez volt az iszonyu kínok kezdete. Csaknem egyszerre felém fordult a szép asszony és egy fejmözdulattal, melyet Letizia felé tett, szólt:

— Feleséget keresi önt.

— Bosszúságomban ajkamba haraptam és Letiziához mentem.

— Mi bajod? — kérdejt tőle.

Hangom, arcom kifejezése elárulták haragomat, szegény feleségem rám mosolygott és szinte odalehelve válaszolta:

— Semmi.

— Mintha kerestél volna — szóltam szelidebben és újra el akartam őt hagyni.

— Visszatartott.

— Maradj hát, — szólt ő szinte esdő hangon. Ott maradtam. A körülöttünk csoportosult vendégek már csaknem mind hazaszállingóztak.

— Mit kívánsz? — kérdejt, amikor megint egyedül voltunk.

— Szeretném, ha megszabadítanál kissé ezektől az alkalmatlan emberektől, akik folyvást ugyanazokat az unalmas dolgokat ismételtetik, szeretném, ha téged magaménak éreznék és te csak az enyém volnál; úgy érzem magamat, mintha e világ szerelmünk közé tolatkodnék, most meg vagyok elégedve.

Ezalatt a terem szélső zugában signor Anselmo játszott a én szerepemtől Lauránál hasonló szerencsével. A féltékenységtől mardosta szívemet és szerettem volna szabadulni Letiziától.

A zene felhangzott és egy ismeretlen ur táncra kérte föl Letiziát: azonnal Laurához siettem, aki egy sarokban ült signor Anselmóval. Oly sértőn néztem vetélytársamra, hogy az nyomban távozott, a titkos megegyezés pillantását váltva Laurával.

— Micsoda viszony áll fenn ön és a férfi között? — szóltam nyersen, amikor egyedül voltunk.

— Semmi olyan, amihez önnek köze volna, — válaszolt Laura dacosan.

— Boe-ásson meg, — szóltam hozzá, — bolond vagyok, mondja csak azt, hogy bolond vagyok, de könyörüljön rajtam.

— Nem érem önt, — válaszolt ő hidegen.

— Signor Anselmo táncra kért föl.

— És én nem akarom, hogy ön signor Anselmóval táncoljon, — szóltam tompult, reszkető hangon.

Gunyos részvétellel válaszolt, aztán felkelt és signor Anselmóhoz közeledett.

A karját nyújtta neki, átfonta derekát, magához szorította és eltűnt vele a táncoló párok sokaságában.

Bosszút lihegve, indultam Letizia keresésére és megláttam őt egy ablakfülké függőyei mögött.

Ez a látvány felrázta lelkiismeretemet. Miért kereste magának Letizia ezt a helyet és meddig időzött ott? Tanuja volt-e Laurával való beszélgetésnek? Ez a kérdés zaklatta föl lelkemet, midőn Letizia egyik kezével felretolta a függőnyt és láttatni engedte halvány arcát.

— Engem kerestél?

— Igen, — hebegtem.

— Szinte megjöttél a hőség, ide jöttem, hogy friss levegőt szívjak.

Aztán karomba fogódzva, végigmentünk a termen.

— Szeretnék hazamenni, — szólt ő hosszú hallgatás után.

— Magam is.

Ez volt minden; Laura elé ment, elbucszott tőle és visszatért hozzám.

Laura utána ment.

— Önök már elhagynak bennünket? — kérdé csudálkozva.

— Letizia nem jól érzi magát, — válaszoltam hideg udvariassággal.

* * *

Borzasztó egy éjszaka volt. Én szobámban maradtam és alatt az ürügy alatt, hogy dolgozni fogok, és néha-néha odaléptem az ajtóhoz, hogy megtudjam, alszik-e Letizia. Ő tényleg nyugodtan szunyádt, míg engem lelkiismeretem furdalásai nem hagytak pihenni. Talán még nem késő, szóltam tépelődésem közben, talán még semmiféle sem tud, még visszatérhetek hozzá, a megbánástól megtisztultam. Ez az angyal még megbocsát-hat és szerethet, mormogtam zokogva és közeledve Letizia ágyához letérdeltem és zokogva kezimbe rejtém arcomat.

Amikor felemeltem arcomat, Letizia végtelenül szeiden rám nézett és könnyeim összevegyültek az övéivel. Ő mindent tud, hangzott szívemben kétségbeesetten.

Letizia magához vont, megcsókolta homlokomat és alig hallhatóan lehelte felém:

— Édes Lucianom!

Nem bírtam többé és egy titkos érzés azt sugta nekem: Ő szeret téged, megbocsát, nincs soha későn, hogy boldog légy.

De csalódtam. Késő volt. Nem bírtam többé szívembe visszaidézni mindazt, amitől megfosztottam.

Egy idő óta betegkedett; egy napon nagybeteg lett — ágyban maradt és nem kelt fel többé.

Egy téli este esendjében, amikor az éjjeli mécs vörös fényénél a hópolyhek az ablakfán esüngtek, kétségbeesetten lehajotam a még min-

dig kedves arcra, de a melyre már a halál nyomta rá karmait, hogy megessékem, hogy nálam maradj, hogy nem hagy egyedül... Ekkor ajkamba tette kezét, tekintetével az ég felé mutatott, egy utolsó mosolygott... és aztán... csak egy örült jankijátása és átkozódásai, a kialvó lámpa reszketése, az ablakon kopogó hó és zivatar, amely ott maradt egy szegény halott arcán.

XXVI.

Visszatérés a jelenbe.

Heges zokogásba fult signor Luciano utolsó szava és a fájdalom leírhatatlan kifejezésével mozdulatlanul, mereven tekintett maga elé.

— Ön sokat szenvedett, — szóltam rövid vártatva és kezemet nyújtam neki.

— Ez még nem minden, — válaszolt ő, fel-emelkedve. — Még nem szóltam önnek a magány kínjairól, a lelkiismeret iszonyatairól, a hiábavaló megbánás küzdelmeiről, nem mondtam el önnek, hogy iszonyodtam tőle — szegény halottamtól és elmenekültem a falak közül, ahol oly nagyon szerettem és sokat szenvedtem.

— Már későre jár az idő, — tette hozzá signor Luciano, — talán késő lesz, siessen barátjához, nem szabad habozni. Mondja el neki, miént olvastól szívemben, és beszélje le esztelen szándékáról.

Ebben a pillanatban kívülről csepenyöző hallatszott. Signor Luciano elsápadt, egyik kezét szívére tette és maga elé mormogta: Késő, késő. Nem tévedett, két ismeretlen óhajtott signor Castellel beszélni.

— Ok azok! — hebegte zavartan signor Luciano, — nem fogadhatom őket, nem tudom, mit válaszoljak nekik, fogadjon ön őket helyettem. Hát csakugyan azt hiszi, hogy nem hajlandó ellátni a parbjától?

Es mikor egy arkifejezéssel tudtára adtam, hogy erre nincs reményem, felsóhajtott s így szólt: — De az az ember nem kívánhatja a halálot. Eszközöljön ki legalább szerény feltételeket egy haldokló számára. Eltűnt.

Amidőn a szobát elhagytam, még visszatartott.

— Ugye, melegen fogja képviselni érdekeimet?

— Számíthat reám — válaszoltam határozottan.

— — — — —

Minden békítési kísérlet hiábavalónak bizonyult, hiába tartam föl Anselmo előtt, hogy mily megvetésre méltó asszony miatt kockáztatja a maga és annak a nagyjellemű embernek életét, ő minden áron verekedni akart.

A kardparbját másnap reggel megtörtént. Anselmot súlyosan megsebesülve signor Luciano lakására vitték, miután a párba színhelyén az orvos bekötözte a megsebesült homlokát és signor Lucianonak a karját.

— — — — —

Signor Luciano és én egész nap egy pillanatra sem mozdultunk el Anselmo ágya mellől. A vérvesztés által okozott ájulást heves láz és delírium megszünt, a sebesült tüzes arca elhalványult és szemei egy órai álomra csukódtak le.

Midőn az orvos néhány óra múlva újra eljött, teljesen megnyugtatót bennünket; a beteget teljesen lázmentesnek találta és csakis feltétlen nyugalmat ajánlott.

Január végén és beállt az est homálya. A szoba árnyékkal és hallgatással volt tele, akkor hirtelen kopogtattak az ajtón. Luciano kinyitotta az ajtót. Egy szolga lépett be és azt sugta gazdájának, hogy egy nő beszélni óhajt vele.

Láttam, amint Luciano e szavakra elsápad, és hallám őt megindult hangon válaszolni. Kértem, hogy várjon. Aztán elhagyta a szobát és intett, hogy kövessem.

Kimenőben lopva ránéztem Anselmora, azt hittem, hogy alszik, pedig szemeit mozdulatlanul rám irányította. Odaléptem hozzá, kérdeztem mit kíván. Egy sóhajással válaszolt. Aztán halkán kimentem. A szomszédos szalonban signor Luciano várt reám; zokogva borult nyakamba. Csudálkozásom eltűnt, midőn mormogni hallám: ő az, ő az! Luciano bement a szomszédos szobába, én megálltam az ajtó közelében; csaknem ugyanakkor ingadozó lépteket hallottam mögöttem, körülnéztem és iszonyú látvány tárult elém. Anselmo félig felülözve, meztelen mell és lábakkal, bekötözött homlokokkal, sápadt arccal és keserű mosolylyal ajkain.

Előbe rohantam, keblemre szorítottam őt, de ő kiszakította magát és a szemközti ajtóhoz támolygott. Erőszakkal tartottam őt vissza.

— Ő az, ne hazudj, — vihogott, látni akarom őt. Ujabb megfeszítéssel egészen a küszöb fölé jutott el.

Ebben a pillanatban behallatszott Luciano hangja és benéztek a nyitott ajtón. Luciano és signora Albruzzi volt a szobában, melyet két kandeláber és a kályhában égő hasábfá világitott meg.

(Vége következik.)

KÖZGAZDASÁG

A sóárak leszállítása. A hivatalos lap karácsonyi száma közli Lukács László pénzügyminiszter rendeletét a denaturált iparsó árának további olcsóbbításáról. A rendelet értelmében január 1-től kezdve a denaturált iparsó métermázsánként 60 fillérrel olcsóbb lesz az eddigi áránál, úgy hogy a bányánál a II. számú denaturált sóért, nagybani vétel esetén, métermázsánként 2 koronát, kicsinybani vételnél pedig 2-37 koronát, az I. számú denaturált sóért pedig 40 fillérrel többet kell fizetni.

Ilyen olcsó iparsóár sohasem volt Magyarországon és ma sincsen semmiféle külföldi átlamban. Ez az árszállítás további tokozat abban a reformban, melyet a pénzügyminiszter az iparsó-adminisztráció terén hármadéve megindított és természetes következménye a reform gyakorlati rendszerének. Annak idején ugyanis a reform a nehézség és bonyodalmas eljárás helyett a kereskedelmi alapon való gyors kiszolgálást léptette életbe, amiáltal az iparsó-hasznát átórási mértékben fellendült, úgy hogy az annak idején volt a legmáskézási iparos helyett ma már a hazai iparosság köréből tiszser is többen élnek evvel az olcsó segédesszékkel s így természetesen nagyobb iparosmennyiséget fogyasztanak el, mint annaka ötte. A fellendülő iorgalom az előállítási költségek apaszását teite lehetővé s innen ered a fentebbi árszállítás mely az államkincstár minden áldozata nélkül nagyobb megtakarítást biztosít az érdeket iparágak üzemiöltéségeiben, ami bizony a mai nehéz viszonyok között egy entékeny dolog. A magyar iparosság, mely a régi rendszer mellett csak csekély töredékben és a legnagyobb nehézséggel bírt hozzájutni az iparsó-kezdvevényhez, bizonyára a legnagyobb mértékben hálas azok iránt, akik a reform gyakorlati érvényesítésében közreműködnek. A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság, mely ezt a gyakorlati érvényesítést, mint a sójvédék vezérügynöksége teljesíti, a miniszter meghagyásából az összes érdeket iparosokat levébeliég azonnal értesítette az örvendetes változásról.

Új vasúti tervek. A Magyar Helyiérdekű Vasutak Részvénytársaság (vasuti bank) ez idő szerint számos vasúti terrel foglalkozik, amelyek közül néhány már a megvalósulás stádiumában is van. A vasúti bank ugyanis már évek óta foglalkozik az ugynevezett kisvasutak tanulmányozásával amelynek eredményeképp már el is határozta, hogy ezen a téren nagyobb szabású akcióit fog megindítani. E célból sa a kebelében egy külön osztályt van szervezve alatt, amely hivatala lesz ezen ügyvel és a vele kapcsolatos kérdésekkel foglalkozni. Mint értesülünk, a vasúti bank önlőke, Lányey Leó után é s napokban nyújtotta át Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszternek egy nagyobb szabású „kisvasutak” hálózat kiépítésére vonatkozó emlékiratát, amely egyelőre 1340 km hosszúságú „kisvasutak” kiépítését ígék fel. Hieronymi kereskedelemügyi miniszter ezt a törekvést meglegeződéssel fogadta és az ügy tárgyalására mielőbb egy szaktanácskozás összehívását fogja elrendelni.

A kereskedelmi szakoktatás köréből. A Budapesti Kereskedelmi Akadémia vezetői bizottsága ma báró Kochmeister Frigyes elnöklésével ülést tartott, melyben az elnök a bizottság új tagjait, Sándor Pal országgyűlési képviselőt és Szymund Gusztávot üdvözölte. A vezetői bizottság három evre újabb megalkult és elnökövé egyértelműen újra báró Kochmeister Frigyes, elnököhetyessé pedig Schweiger Martont választotta, aztán az egyes albizottságokat alakította meg. Bankhegy József bizottsági tag halála fölött részvételt az ülés a jegyzőkönyvbe iktatta. Az elnök jelentést Berzevizy Albert vallás- és közoktatásügyi új miniszternek küldöttség után történt üdvözléséről Hüttl-Tivadar testületi elnök arképének leleplezéséről és lovag Falk Szigmondnak udvari tanácsossá való kinevezéséről örvendetes tudomásul vették. A Pest-Loyd-társulat ötvenedik közgyűlésén 10.000 koronás jubilaris alapítványt létesített, melynek kamatai a Kereskedelmi Akadémia vezetett növendékei részére utazási ösztöndíj szolgáljanak. Az előterjesztett alapító-levélhez a bizottság hozzájárult. Közöszenttel vettek tudomásul, hogy a Budapesti Áru- és Értékötzde tanácsa az intézet árügyjteményének három értékes kiállítási szekrényt, egy gabonaminőség meghatározására való mérlegmintát, egy arparmérleget és egy gabonaminő-takat on-tályozó készüléket ajándékozott.

A Magyarországi Bortermelő és Borkereskedők Országos Szövetsége tegnap tartotta ez évi utolsó választmányi ülést. dr. Molnár Akos orsz. képviselő elnöklése alatt. Napirend előtt Molnár Lipót ügyvezető-igazgató melez szavakban üdvözölte Hertelendy Ferenc val. tagot Zalavármegye löispánjára történt kinevezése alkalmból. Herte-ndy meghatótan mondot közöszentelt és megígérte, hogy a szövetségnek ezentul is ügybuzgó támogatója lesz. — A központi iroda havi jelentésének tudomásul vétele után Molnár Lipót igazgató kijellette az 19-4. evre tervezett munkaprogrammot, mely a racionalis szőlőmvelés, szüretelés és pincékezelés lejtészet, valamint a belfogyasztás emelése, az export utainak egyengetése és a borértékesítés megkönnyítése érdekében fogantatandó számos intézkedést javasol. A választmány egyhangulag elfogadta az igazgató munkaprogramját. Ifj. Wolf Lipót indítványára feir a választmány a kormányhoz, hogy a rövid időn belül tömegesen elvámolt olasz borok piacra dobása által fenyegető veszély elhárítása céljából lehetővé téssek az elvámolt és változatlanul maradt boroknak vámvisszterítés mellett történő kivitele a vámköltségre, ezen borok származásának bizonyos megjelölése mellett. Felvilágosítja a bortermelőket és borkereskedőket ama tendenciózus röhírek helytelenségéről, amelyeket az ultraagrarius lapok az olasz borbehozatalról terjesztenek és az által a magyar borok árait lenyomják. Holott éppen most kellene a valódi tényállás lelkiismeretes közlésével min-

delről felvilágosítani, hogy jédkiben el ne kótyavetyéljék borait, mert a magyar borok árának emelkedni kell. Tizenöte ujonnan jelentkezett tag felvételle után Kuda Elek, kecskeméti polgármester kezdeményezésére határozta, hogy a szövetség még január havában fog Kecskeméti szakelölvasásokkal egybekötött vándorgyűlést tartani.

Allatgyógyászat. Az *Allatgyógyászat*, melyet dr. Ratz István szerkeszt s havonként 32 o dalon, képekkel jelenik meg, az állati betegségek bejelentéséről, a székegyföldi szarvasmarhatenyésztéséről, az ümüködő itatóedényekről, a gumókör elleni savgyógyászmódról, a levázásra szánt állatok etetéséről, a tejgyógyászlásról és számos más állatgyógyászati és tenyészési kérdésről hoz tanulságos gyakorlati közleményeket. Előfizetési ára 6 korona.

Hajózás. A *Dunagőzjárási Társaság* közli, hogy az árufelvétel Budapestén Bécs és Korneuburg felé és viszont a mai nappal beszüntette.

Fizetéseketelések. A bécsi *Creditoren-Verein* a következő fizetéseketeléseket jelenti: *Spiegel* Jákó kereskedő *Pécs*, *Gerő R. és Társa* divatrukereskedő-cég *Mohács*, *Molnár* István fűszerkereskedő *Makó*, *Büchler* Mór kereskedő *Pérek*.

Borjuvászár. 1903. évi december hó 29-én. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvényiársaságtól.) Felhajtás. Belföldi élő borju 195 ár, leölt borju 2 db, bécsi borju — db, — db, — db, növendékmarha 19 darab, bárány élő — darab, leölt bárány — darab, — árjegyzések — Belföldi élő borju I. rendű 92—106 l-ig, kivételes 108 f., II. rendű élő borjúkért 84—91 l-ig, 1 kilónkint, leölt borju I. r. 100 — l-ig, II. r. — l-ig, — l-ig, kivét. f. kilónkint, levonas nélkül. Ragott borjúkért 56—64 l-ig. Növendékmarha — l-ig 54 l-ig, I. r. — l-ig, középmínőségű — l-ig, alarendelt — l-ig, I. k. — kint. Bárány élő — k., — k., leölt bárány — k. kivételesen ár — k-ig páronkint. — A nagyobb szükséglet folytán az irányzat élénk volt, az árak 2 fillérel kilogrammonkint emelkedtek.

Bécsi sertésvásár. A st.-marxi központi vásárosanokban megtartott sertésvásárra bejelentettek 10729 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak 3397 darab fiatal sertést, 4332 darab magyar hizott sertést és — darab nehéz sertést. Összesen 10669 darabot. Jegyzések: kigr.-kint elsőlyban (a ogvasztási adót nem számítva): elsőrendű sertés 112—114 fillér, kivételesen 115 fillér, középmínőségű 106—110 fillér, könnyű sertés 100—104 fillér, fiatal sertés — fillér, süldő 80—94 fillér.

A budapesti gabonatózsde.

Budapest, december 29.

Jó kínálat és ugyanoly kereslet mellett készbuza szilárd irányzatú volt; forgalomba került 35,000 mm. 5 fillérel magasabb áron. Rozs szintén szilárdabb és néhány fillérel magasabb. Zab és tengeri kellemesebb irányzatúak.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 500 mm. 79 k. 8 K. 25 f., 500 mm. 79 8 k. 8 K. 25 f., 1000 mm. 80 k. 8 K. 22 1/2 f., 1000 mm. 80 k. 8 K. 22 1/2 f., 750 mm. 80 k. 8 K. 22 1/2 f., 400 mm. 80 k. 8 K. 17 1/2 f., 200 mm. 79 k. 8 K. 20 f., 400 mm. 80 k. 8 K. 20 f., 1000 mm. 79 5 k. 8 K. 20 f., 200 mm. 79 5 k. 8 K. 17 1/2 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 05 f., 200 mm. 78 5 k. 8 K. 05 f., 400 mm. 78 8 k. 8 K. 12 1/2 f., 400 mm. 74 k. 8 K. — f., 600 mm. 77 2 k. 7 K. 90 f., 200 mm. 77 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 82 1/2 f.

Makói: 4030 mm. 78 8 k. 8 K. 22 1/2 f. **Újszászi:** 1100 mm. 81 k. 8 K. — f., 1000 mm. 81 k. 8 K. 10 f.

Pestmegyei déli: 150 mm. 80 5 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 79 5 k. 8 K. 12 1/2 f.

Bácskai: 700 mm. 77 k. 7 K. 95 f., 100 mm. 76 5 k. 7 K. 80 f., 19 0 mm. 75 k. 7 K. 70 f.

Bánsági: 2000 mm. 77 k. 0 K. 68 1/2 f.

Becskereki: 4000 mm. 77 k. 7 K. 67 1/2 f.

Adai: 3500 mm. 77 2 k. 7 K. 97 1/2 f., 3090 mm. 77 5 k. 7 K. 97 1/2 f.

Vukovári: 3000 mm. 77 k. 7 K. 90 f.

Raktáraru: 1000 mm. 76 3 k. 7 K. 87 1/2 f.

Mina három hónapra.

Rozs: 200 mm. 6 K. 10 f. három hónapra, 800 mm. 6 K. 60 f., 200 mm. 6 K. 40 f., 400 mm. 6 K. 40 f., 200 mm. 6 K. 32 1/2 f. paritásra.

Árpa: 400 mm. 5 K. 65 f. paritásra.

Zab: 150 mm. 5 K. 52 1/2 f., 100 mm. 5 K. 52 1/2 f., 10 mm. 5 K. 45 f.

Készpénzesítés mellett.

A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktózsde s-ökaisi szerint készpénzben és kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint 50 kilogrammonkint.

B u z a	Kilós	Kilogrammonkint		Kilós	Kilogrammonkint	
		K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig
Tiszavidéki uj	—	—	—	—	—	—
..	76	7.00	7.00	79	7.00	8.10
..	77	7.05	7.10	80	7.05	8.10
..	78	7.10	7.15	81	7.10	8.10
Fehérmegyei	—	—	—	—	—	—
..	76	7.05	7.10	79	7.05	8.10
..	77	7.10	7.15	80	7.10	8.10
..	78	7.15	7.20	81	7.15	8.10
Iszavidéki	—	—	—	—	—	—
..	76	7.05	7.10	79	7.05	8.10
..	77	7.10	7.15	80	7.10	8.10
..	78	7.15	7.20	81	7.15	8.10
Bánsági	—	—	—	—	—	—
..	76	7.05	7.10	79	7.05	8.10
..	77	7.10	7.15	80	7.10	8.10
..	78	7.15	7.20	81	7.15	8.10
Bácskai	—	—	—	—	—	—
..	76	7.05	7.10	79	7.05	8.10
..	77	7.10	7.15	80	7.10	8.10
..	78	7.15	7.20	81	7.15	8.10

Egyéb gabonafajták	Kilós	Kilogrammonkint	
		K.-tól	K.-ig
Rozs uj előrendű	—	6.40	6.45
.. középmínőségű	—	6.20	6.30
Árpa .. talmányaru, előrendű	—	6.65	6.75
.. másodrendű	—	6.45	6.55
Köles .. előrendű	—	6.10	6.20
Zab .. előrendű	—	6.50	6.70
.. középmínőségű	—	6.45	6.55
Tengeri .. belföldi uj	—	6.50	6.70
.. feljár ..	—	6.50	6.70
.. romlás vagy bolgár	—	6.50	6.70
.. cinquantin	—	6.50	6.70
.. káposzta	—	10.75	11.25

A határidőszlet folyamán a következő kötések történtek:

Áprilisi buza 1904.	7.85—7.87—7.84—7.86
Októberi buza 1904.	7.64
Áprilisi rozs 1904.	6.69—6.71—6.70
Áprilisi zab 1904.	5.49—5.50
Májusi tengeri 1904.	5.22—5.23—5.22

Déli egy óraok a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Áprilisi buza 1904.	7.85—7.86
Októberi buza 1904.	7.64—7.65
Áprilisi rozs 1904.	6.68—6.69
Áprilisi zab 1904.	5.48—5.49
Májusi tengeri 1904.	5.22—5.23

Délután fél 5 óraok zárul:

Áprilisi buza 1904.	7.87—7.88
Októberi buza 1904.	7.65—7.66
Áprilisi rozs 1904.	6.69—6.70
Áprilisi zab 1904.	5.49—5.50
Májusi tengeri 1904.	5.22—5.23

A budapesti értéktózsde.

A mai tőzsde szilárd volt. Az értékek forgalma mérsékelt maradt.

Előzősde: Osztrák Hitelrészvény 688.40—698.25. Magyar Hitelrészvény 782.50—784.—. Rimamurányi vasmű részvény 502.—505.50. Államvasut részvény 678.—. Közúti vaspálya részvény 607.50—608.—. korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Koronajárék — százalék. Magyar Hitelbank részvény 781.75—784.—. Leszámitóbank részvény 461.50—462.—. Osztrák Hitelrészvény 687.25—688.75. Magyar kereskedelmi bank részvény 540.—. Salgótarjáni kőszénbánya részvény 570.—. Ujlaki Téglaár részvény 298.—303.—. Rimamurányi vasmű részvény 503.25—505.75. Adria Hajózási részvény 606.—607.—. Városi villamos vasut részvény 330.—331.—. Államvasut részvény 675.50—678.—. Lujza gőzmalom részvénytársaság 243.—246.—. korona.

1/4 óraok zárul: Osztrák Hitelrészvény 688.—. Magyar hitelbank részvény 782.—. Leszámitóbank részvény —. Rimamurányi vasmű részvény —. Osztrák-magyar államvasut részvény 677.50. Közúti vasut részvény —. Városi villamos vasut részvény —. korona.

A budapesti terménytózsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ár-folyamatokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 51.—59.—. korona, vörös aprószemű 45.—50.—. korona, vörös erdélyi —. korona, vörös bánási —. korona, középszemű 53.—56.—. korona, nagysemű 57.—60.—. korona. Disznószár: budapesti 66.—66.50. korona, vidéki —. korona. Táblaszalonna: légszáritott vidéki —. korona, városi 4 darabos 57.50—58.—. korona, 3 darabos 69.50—60.—. korona, füstölt —. korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 17.—17.50. korona, 120 darabos —. korona, 100 darabos 21.50—22.—. korona, 85 darabos 23.60—24.—. korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 16.50—17.—. korona, 100 darabos 20.60—21.—. korona, 85 darabos 23.—23.50. korona. Szilvái: sláviai 18.50—19.—. korona, szerbiai 16.50—17.—. korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktózsde.

Az előzősde a spekuláció érdeklődése ismét az alpesi részvények felé fordult. Az a hír keringett ugyanis, hogy az alpesi bányatársaság erre az évre 18 korona osztalékot ad a múlt évi 14 koronával szemben. A spekuláció egyébként a kelet-ázsiai háborús hírek és kedvezőtlen külföldi jegyzések következtében tartózkodó volt.

A déli tőzsdén a vasrészvények iránt változatlan maradt az érdeklődés. A nemzetközi értékek azonban estek, mert Berlinből a kelet-ázsiai jelentésekkel kapcsolatban alacsonyabb jegyzések híre érkezett.

Záró árjolyamok a bécsi tőzsdén 2 óra 30 perckor délután. Zárát nyugodt, kevés változással. Alpesi értékek realizációkra hanyagoltak. Magánkamulák 3/90/0.

Bécs, december 29. (Osztrák értékek vártata.) 4 2/10-os papírajárék 100.60, 4/10-os osztr. aranyjárék 120.65, 1800-os sorsjegy 156.90. Osztrák hitelrészvény 470.—. Angol-osztrák bank —. bécsi bankjegyzőlet 623.75. Osztrák-magyar bank 1595.—. Déli vasut 86.75. Dunagőzjárási részvény 883.—. Dohányrészvény 350.—. Császári és királyi arany 11.34. Németbankváltó 117.72. 4 2/10-os ezüst járáék 100.60—100.80. Osztrák koronajárék 100.65. 1864-ik sorsjegy 260.—. Osztrák hitelrészvény 687.50. Unionbank 549.—. Osztrák Landerbank 446.75. Osztrák-magyar államvasut 676.50. Elhavölgyi vasut 421.—. Alpesi bányarészvény 41.50. 20 frank, arany 19.08. Londoni váltóár 239.35. Bécsi iramvay Litt B. —. Bécsi iramvay Litt A. —. Lottó kóho 316.—. Osztrák Lloyd 786.—. Török sorsjegyek 137.25. Az irányzat tartott.

Bécs, december 29. (Osztrák értékek vártata.) 4 2/10-os papírajárék 100.60, 4/10-os osztr. aranyjárék 120.65, 1800-os sorsjegy 156.90. Osztrák hitelrészvény 470.—. Angol-osztrák bank —. bécsi bankjegyzőlet 623.75. Osztrák-magyar bank 1595.—. Déli vasut 86.75. Dunagőzjárási részvény 883.—. Dohányrészvény 350.—. Császári és királyi arany 11.34. Németbankváltó 117.72. 4 2/10-os ezüst járáék 100.60—100.80. Osztrák koronajárék 100.65. 1864-ik sorsjegy 260.—. Osztrák hitelrészvény 687.50. Unionbank 549.—. Osztrák Landerbank 446.75. Osztrák-magyar államvasut 676.50. Elhavölgyi vasut 421.—. Alpesi bányarészvény 41.50. 20 frank, arany 19.08. Londoni váltóár 239.35. Bécsi iramvay Litt B. —. Bécsi iramvay Litt A. —. Lottó kóho 316.—. Osztrák Lloyd 786.—. Török sorsjegyek 137.25. Az irányzat tartott.

Bécs, december 29. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magányforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák Hitelrészvény 688.—. Magyar hitelrészvény 781.—. Angol-Osztrák bank 232.50. Bécsi bankjegyzőlet 524.50. Union bank 549.50. Landerbank 447.50. Osztrák-magyar államvasut részvény 676.75. Déli vasut 86.50. Elhavölgyi vasut 421.50. Északnyugati vasut részvény —. Dohányrészvény 351.—. Rimamurányi vasut 504.—. Alpesi bányarészvény 42.75. Májusi járáék 100.60. Magyar koronajárék 98.75. Török sorsjegyek 137.75. Német bírcdalmi mársa 117.21—117.32. Napoleonór 19.05.

Külföldi értéktózsde.

Berlin, december 29. (Lőssde tudósít.) A keletázsiai viszonyok teremtette kellemetlen helyzet és a prolongációs célra szolgáló pénz tovább való megrögzülés folytán a spekuláció a fennálló nagyobb engagementok teljesítéséhez látott, ami vételek híján különösen a bankrészvények árfolyamaira hatott érzékenyen. Azért a Deutsche Bank jól tartott. Köhő-részvények estek, szénrészvények hangulatlottak. Vasuti részvények szenvedtek a barátságatlan jobban ellátott. Canada Pacific javult. Fondok elhanyagolva. A tőzsdés második felében állandóság, kevés árfolyamemelkedés. Utolsópénz 6 1/2/0. Magánzájmitóais kamalák 3/90/0.

Berlin, december 29. (Lőssde tudósít.) 4 2/10-os papírajárék —. 4/10-os osztrák aranyjárék 102.80. Elhavölgyi vasut —. Magyar koronajárék 99.25. Osztrák-magyar államvasut 145.50. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 35.25. Magyar vasuti beruházási kölcsön —. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 197.50. Általános villamoság Edison 220.60. Geisenkirchmi 221.25. Laura-kohó 238.75. 4 2/10-os ezüstjárék 100.90. 4/10-os magyar arany járáék 100.25. Osztrák hitelrészvény 216.75. Déli vasut 16.75. Károly-Lajos vasut —. Orosz bankjegy 216.—. 4/10-os uj orosz kölcsön 99.40. Török dohányrészvény —. Olasz járáék 103.90. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 163.25. Harpeni 206.10. Az irányzat szilárdult.

Berlin, december 29. (A Budapesti Napló tudósítójának vártata.) Kés forgalom: 4/10-os magyar aranyjárék —. Magyar koronajárék 99.20. Osztrák hitelrészvény 217.—. Osztrák-magyar államvasut 145.60. Déli vasut 16.75. Északnyugati vasut 216.—. Elhavölgyi vasut —. Orosz bankjegy késpénz —. Buschtelradai —. Orosz bankjegy —. (Utimo) Lombard —.

Páris, december 29. (Lőssde tudósít.) Osztrák-magyar államvasut 145.60. Török konzol 84.25. Egyiptomi járáék 105.—. Osztrák Landerbank —. Párisi bankrészvény 1138.—. 3/10-os francia járáék 97.42. 4/10 spanyol járáék 88.95. 3/10 uj törlesztendő járáék —. Crédit foncier de France 695.—. Alpesi bányarészvény —. 4/10 1890. román kölcsön —. Görög kölcsön 214.—. Váltó Olaszország 1/10 1/10 par. Váltó Amsterdam 207.63. Váltó Brüsszel 1/10 1/10. De Beers 518.50. Chartered 60.25. 4/10 bolgár kölcsönvény 419.—. Magyar aranyjárék 102.55. Déli vasut 93.—. Váltó Londonra 251.66. Osztrák aranyjárék 102.45. Török sorsjegy 132.50. Meridional vasut —. 4/10 olasz járáék 104.50. Ottomaniabank 600.—. 3/10-os francia járáék —. Osztrák földhitelintézet 1319.—. Déli vasut elsőbbségi kötvény 320.—. 4/10-os 1896. román kölcsön —. 89.70. Dohányrészvény 377.—. Váltó Bécsre 103.93. Váltó német piacokra 121.87. Rio 1245.—. East Rand 177.50. Randfontein 67.50. Magyar Jeltalozbank 565.—. Az irányzat határozatlan.

Frankfurt, december 29. (Lőssde tudósít.) 4 2/10-os papírajárék —. 4/10-os osztrák aranyjárék 102.80. 4/10-os magyar aranyjárék 100.20. Osztrák hitelrészvény 215.90. Osztrák-magyar államvasut 145.30. Északnyugati vasut —. Buschtelradai vasut 258.—. Londoni váltóár 204.10. Bécsi bankjegyzőlet 134.95. Villamos részvény 141.—. 3/10-os magyar aranykölcsön —. 4 2/10-os ezüstjárék 101.15. Osztrák koronajárék 101.30. Magyar koronajárék 99.10. Osztrák-magyar bank 114.60. Déli vasut részvény 16.90. Elhavölgyi vasut —. Bécsi váltóár 85.25. Párisi váltóár 811.75. Unio bankrészvény —. Alpesi bányarészvény 210.—. Az irányzat gyenge.

Frankfurt, december 29. (A Budapesti Napló tudósítójának vártata.) Árfolyamok január. Kés forgalom Osztrák hitelrészvény 217.—. Német bank 225.—. Disconto 197.35. Berlimi kereskedelmi bank —. Geisenkirchmi 224.20. Harpeni 216.20. Laura-kohó —. Olasz járáék —. Hibernia 161.20. Az irányzat esendős.

Hamburg, december 29. (Lőssde tudósít.) 4 2/10-os ezüstjárék 101.—. 1890. sorsjegy 156.50. Déli vasut 16.60. 4/10-os Osztrák aranyjárék 102.60. Osztrák hitelrészvény 216.85. Osztrák-magyar államvasut 145.50. Olasz járáék 103.70. 4/10-os magyar aranyjárék 100.—. Az irányzat gyenge.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Dec. 29. A sertésüzlet irányzata: szilárd. **A) Fízott sertések ára:** I. A) Magyar előrendű. Oreg nehéz párónkint 400 kilogramm felüli sulyban 116—118 fillérig. Oreg közep párónkint 300—340 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. Fízalt nehéz párónkint 320 kilogramm felüli sulyban) 122—124 fillérig. Fízalt közep párónkint 251—320 kilogramm terjedő sulyban) 122—124 fillérig. Fízalt könnyű párónkint 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — II. Magyar: Nehéz (párónkint 230 kilogramm felüli sulyban) — fillérig. Közep (párónkint 240—260 kilogramm sulyban) — fillérig. Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — III. Romániai: Nehéz (párónkint 320 kilogramm felüli sulyban) — fillérig. Közep (párónkint 250—320 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. Könnyű (párónkint 250 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — IV. Romániai: eredei (Stach): Nehéz (párónkint 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (párónkint 260 kilogramm felüli sulyban) 120—121 fillérig. Közep (párónkint 240 kilogramm felüli sulyban) 120—121 fillérig. Közep (párónkint 240 kilogramm felüli sulyban) 120—121 fillérig. Közep (párónkint 240 kilogramm felüli sulyban) 120—121 fillérig.

111-120 kilogramm terjedő súlyaiban) 119—120 fillérig. Könyvt (pársonk 240 kilogramm terjedő súlyaiban) 118—119 fillérig.

Seriálélt szám 1903. december 27. napján volt készlet 23.846 darab. — 1903. december 28. napján lehajlított 170 darab. — 1903. december 28. napján elidültelt 788 darab, 1903. december hó 29. napjára maradt készletben 25.222 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— December 29. —

Kinevezés. A vallás- és közoktatásiügyi miniszter Drusiner György, a gőmör-kishentvármegyei tanközlöt, vezetésével megbízott kir. segédantalfelügyelő Gőmör-kishentvármegye és dr. Witt György, a kecskeméti kir. tanfelügyelői kirendeltség vezetésével megbízott kir. segédantalfelügyelőt a VIII. zetési osztály barmadik fokozatába Szabolcsvármegye kir. tanfelügyelőjévé, Berkovics Arnold kecskeméti és Agh Lajos Norbert soproni állami főreáliskolai, Király László szentesi, dr. Ferenek Lajos zombori, Kiss Gábor nagybányai, Kende Ferenc szegedi állami főgimnáziumi és Barabás Jenő székesfehérvári állami főreáliskolai, Zóder Ferenc pozsony-szentgyörgyi kath. algimnáziumi, rendes tanárt a VIII. zetési osztály 3. fokozatába, Klatt Román pozsonyi kir. kat. főgimnáziumi helyettes tanárt a IX. zetési osztály 2. fokozatába, Kronberger Miklós nagyszebeni állami főgimnáziumi, Szabó Imre szegedi, Bauer Vogel Gyula verseczi, dr. Füst Aladár székesfehérvári és Bottány József dévai állami főreáliskolai, dr. Kovács Gyula zalajgereszi főgimnáziumi, Róna Jenő szentotthárdi gimnáziumi, dr. Urbánek Károly zalajgereszi főgimnáziumi, Both Antal és Frenyó Győző balassagyarmati állami főgimnáziumi, Sax Sándor dévai állami főreáliskolai és dr. Mártyi Oszkár VII. kerületi kétszázötven négyosztályos helyettes tanárokat a IX. zetési osztály 2. fokozatába ideiglenes rendes tanárokká, Nagy Géza huszti állami polgáriiskolai megbízott tanárt ugyanezen iskolához a XI. zetési osztályba segédtanítóvá, a budapesti kir. itéletábla élénke Greskovits Ernő eri kir. örvényzei kir. díjtalan joggyakorokot a budapesti kir. itéletábla területére díjas joggyakorokká, a szegedi kir. itéletábla élénke Mecsér József végzett joghallgató szegedi lakost a vezetése alatt álló kir. itéletábla kerületbe díjtalan joggyakorokká, a marosvásárhelyi kir. itéletábla élénke Szeben Lukács végzett joghallgatót a marosvásárhelyi kir. itéletábla kerületbe díjtalan joggyakorokká, a kolozsvári kir. itéletábla élénke Kiss Samu, Kerekes Károly és Csizsár Samu kolozsvári lakos végzett joghallgatókat a kolozsvári kir. itéletábla kerületbe ideiglenes minőségű díjtalan joggyakorokká, a nagyváradi kir. főügyesség Göbölös Sándor igazgatójának örömleret a nagyváradi kir. főügyességhez irnokká, a budapesti m. kir. pénzügyigazgatóság Lovich Jakab 12. számú cs. és k.r. zsidászerzedei törzsszakaszvezetőt és m. kir. Kuria élénke Kéry Ferenc cs. és k. r. 101. számú gyulogezredbeli igazolóvnyos örömleret a m. kir. Kuriahoz II. oszt. hivatalosgárává, a m. kir. igazságügyminiszter Gaál János l. o. börtönfőzt a szegedi kir. ker. börtönhoz börtönormesterre, a m. kir. pénzügyminiszter a gazdasági m. kir. adóhivatalhoz Barbot Frigyes verdeczi adóhivatali ellenőrt adóhivatali pénztárnokká kinevezte.

A dévai kir. ügyészség kerületébe ügyészségi megbízottakul rendelte ki. Némagyarosítás. Schwarz Adolf budapesti lakos család névnek Feketeré, kiskuru Löwi Jenő és Löwi Reszó budapesti lakosok Lónyai, Grosz Fülöp iglói lakos Erdélyire, Kulik Mihály homonna-orbojai lakos Kárpátra, Roth Vilmos budapesti lakos Rákosira, Steiner Győző budapesti lakos Sándorra, Stuffer Lipót budapesti lakos Szűcsre, kiskuru Tunya János kisharsányi lakos Hunyadi, kiskuru Weinwurm Armin nyitkeresztyényi lakos Borosra, kiskuru Weisz Dező budapesti lakos Deményre, Weisz Mór polgári lakos, valamint kiskuru gyermekei: Róbert, István, Berthold, Ernő Arthur és Oszkár Vágóra, Wutz Albert budapesti lakos Vermesre, kiskuru Zatykó Emil selmezi lakos Zoltánra, kiskuru Streck Ferenc bánlyuhyádi lakos Kudorra, Anzsl Gábor hajdunánási lakos, valamint kiskuru gyermekei: Zsuzsánna, Gábor, László és Sándor Debreczenre, Weisz Anna, Béla és Fülöp szabadkai lakosok, valamint ezek kiskuru Zsigmond és József fivére Fehérre, Fersching Arabella mácsai lakos, valamint kiskuru Margit leánya Farkusra. Kohn Jónás aradi lakos Korányira, kiskuru Schlager Albert nagyváradi lakos Verőre, Kohn Márk szegedi lakos, valamint kiskuru Iona, Sándor, Oszkár és István gyermekei Kovácsra, Kavecz Balázra, valamint kiskuru Irma, László és Mihály gyermekei Rákócziarra, Agulár Teréz budapesti lakos, valamint kiskuru leánya Emma Otórra, kiskuru Chlamár Lipót budapesti lakos Ka márra, kiskuru Szeip Konrad székesfehérvári lakos Szigetre magyarosították a nevüket.

Pályázat. A váci országos fejtisztelőnek gondnoki állásra 1904. január 15-ig, — a nagybeszereki pénzügyigazgatóságnál földadó nyilvántartási biztosi állásra 2 hét alatt, — a m. kir. Kuria által hivatalosgárára hat hét alatt, — a pozsonyi pénzügyigazgatóságnál hivatalosgárára 1904. január 31-ig, — a munkásai járásbírósnál inokai állásra 1904. január 28-ig, — a dereceki járásbírósnál teleknyilvántartó állásra 2 hét alatt, — a módos járásbírósnál inokai állásra 4 hét alatt, — a veszprémi pénzügyigazgatóságnál végrehajtói állásra 2 hét alatt, — a balassagyarmati pénzügyigazgatóságnál adóhivatali gyakornoki állásra 2 hét alatt, — nagytapolcsányi utmesteri állásra 1904. január 15-ig.

Napirend.

Naplór: Szerda, december 30. — Római katolikus: Anisz. — Protestáns: Anizia. — Görög-ország: (december 17.) Daniel. — Zsidó: Tebeth, 11. — Nap két: 7 óra 34 percek. — Nyugszik: 4 óraker. — Hold két: 1 óra 20 perker délután. — Nyugszik: 2 óra 50 perker éjjel. A horvát miniszter fogad délután 4 óraker. A képviselőház élénke togad 9 óratól 10 óráig. A Múcsarnok téli tárlata nyitva 9 óratól 4-ig. Belépdj 1 korona. A miniszterek nem fogadnak. Téli kiállítás a Múcsarnokban nyitva 9 óratól 4 óráig. Belépdj 1 korona. Este 7 óratól 11-ig sétahangverseny. Könyves Kálmán-társaság képkilátása Nagymező-utca 37. szám. Megtekinthető egész nap díjtalanul. Nemzeti Szalon téli tárlata nyitva egész nap. Belépdj 50 fillér. Téli kiállítás az Iparművészeti Múzeumban nyitva egész nap. Belépdj 60 fillér. Szanatórium-kiállítás a régi képviselőházban, nyitva este 8 óráig. Belépdj 60 fillér. Nemzeti Múzeum. Képtár. Nyitva van d. e. 9 óratól délután 1 óráig. Országos képtár az Akadémiában délelőtt 9—1 óráig. Mezőgazdasági múzeum (Kerepesi-ut 72.) d. e. 9-től 1 óráig. Földtani intézet múzeuma (Stéfania-ut 14.) nyitva délelőtt 9—1 óráig. Belépdj 60 fillér. A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig. A fővárosi könyvtár (Károly-körut 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünneppanapon 9—12-ig.

Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10—12-ig. Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 óratól 1-ig. Akadémiai könyvtár nyitva 3—7-ig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12 és 3—8 óráig. Megtekinthető helyiségei a Markó- és Sóllyom-utca sarkán, reggel 8 óratól este 6-ig. Az aquinumi ásatások és múzeum. Megtekinthető egész nap III. ker. O-Buda, Kulsó-Szent-Endrei-ut. Helyiérdeku vasut a Fálly-terről. Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépdj 60 fillér. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság; kereskedelmi szakönyvtára, tudakosó-osztálya és keleti miniatúra V. kerület Váci-körut 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a ház-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés armitásokat is eszi öszi) a városligeti iparcsarnokban (vasár és ünneppanokon is) nyitva délelőtt 9 óratól 2 óráig és délután fél 3 óratól fél 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetése (Magyar kereskedelem részvételársaság) V. Váci-körut 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, december 29.

Hazánkban az északi részek és a tengerpartok kivételével mindenütt jó havazás, amely délelőten ma reggel is tart. A hőmérséklet főleg az északi Földfelőn alacsony, ahol 20 C-ra is leszállt a hőmérő. Számos helyről szélvihart jelentettek. Az északi maximum Közép-Európa felé terjeszkedett, északraletlen meg dényugaton pedig depressziók szélei mutatkoznak. Európában az idő hideg és tulnyomóan száraz, jelentősebb havazások a Balkánon voltak. Kiállítás: Hideg idő várható az ország déli felében, elvéte havazással.

Vizállás.

Table with columns for location (Duna, Dan, Horva Vág, Rába, Dráva, Mura Száva, Szamos, Krassna, Latorca, Leberca, Ung) and water level measurements (Dec. 29, Dec. 30) for various stations like Schlinging, Passau, Linz, Bécs, Pozsony, Komárom, Budapest, Paks, Mohács, Gombos, Ujvidék, Pancsova, Orosva, Magyarfalva, Zsolna, Trencsén, Szendrő, Sz.-Góthárd, Sárvar, Győr, Fót, Zákány, Barca, Rákóc, M.-Szabad, Zágráb, Sziszek, Mitrovica, Szatmár, K.-Ménfőcsanak, Munkács, Homonna, Ungvár.

Magyar Könyvtár. Szerkeszti RADÓ ANTAL. Legújabb számok a következők: *360—361. Dóczy Lajos. Csók, Vigjáték három felvonásban. Az újabb magyar szimfórodalom egyik legszebb gyöngye. 362—363. Habberton. Helén fiacskái. Ford. Gábor Andor. A gyermek-élet humorának felülmulthatatlan rajza. 364. Balogh Pál. A magyar faj uralma. Az égető, nagy problémának kimerítő és alapos tárgyalása. — Az előző füzetek 300-tól kezdve: —

FERFIK ÉS NŐKNEK. Ez egyetlen elcnaptr. Most jelent meg! Ez a híres EX-LEX NAPTÁR (A „Borsszem Jankó” naplára) mely kélt a joglódítás, törvényezés és igazság-fartatás emlékeztető esztendőjében és az 1904-ik évnek hasznára, katonamulástók és adótádogatók építésére kigondolták: a „BORSSZEM JANKÓ” kilenc írástudói. Rajzolták: Homicsók A., Garay A., Bér D., Polgár M., Lakos A., Jeney I., Horog A., Kürthy és Mannó. Telve a legkacagatolabb eredeti rajzokkal és rendkívül mulatolós szöveggel. Ára 2 obstrukciós kor. Megjelent az ATHENAEUM iród. és nyomdai r-társulat könyvkiadóhivatalában és kapható úgy ott, mint minden hazai könyvkereskedésben.

Megrendelhetők LAMPEL RÓBERT (WODIANER F. és FIAI) CS. ÉS KIR. UDV. KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN, BUDAPEST, VI. ANDRÁSSY-UT 21. SZÁM és minden könyvkereskedésben.

